

የልማት ልማት

Glagoljica - prvo hrvatsko pismo i danas živi

A photograph of three young girls sitting at a light-colored wooden table in a classroom. The girl on the left is wearing a yellow and white striped shirt and a red headband, smiling at the camera. The girl in the middle is wearing a white shirt and is looking down at a book or paper on the table. The girl on the right is wearing a grey shirt and a dark vest, smiling at the camera. There are several books and papers on the table, along with a red cup and a pink water bottle. The background shows other students and classroom furniture.

9 771330 214009

ISSN 1330-2140

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 3/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Vjesnik, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića (snimio
Vanja Šolin); iz knjige Anice Nazor
"Ja slovo znajući govorim..."

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite
se hrvatskim iseljeničkim zajednicama,
uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i
njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio
je nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI
- SPONZORIRANI ČLANAK
- SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 4 Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik 2009.
- 8 Dani hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu
- 12 Knjiga "Rosa Yagan Miličić – posljednja karika"
- 23 Australija: Hrvatski dani za djecu, mladež i učitelje

DOMOVINA

- 15 Nagrade *Zlatna kuna* za 2008. Hrvatske gospodarske komore
- 16 Reportaža iz Petrijevaca, rubne općine Valpovštine
- 27 Dar Marijana Cukara rodnom otoku Olibu
- 28 Reportažni zapisi s Promine, krševitoga šibenskog zaleđa
- 33 U spomen: prof. dr. Zvonimir Bartolić (1930. – 2009.)
- 48 Morska medvjedica sve se češće susreće u Jadranu
- 50 Centar za hrvatsku tradicijsku kulturu Dubrava
- 60 Ljubo Roce skuplja zaboravljene riječi istarskog dijalekta

SVIJET

- 7 Hrvatski bal u Linzu
- 18 Vojvodina: Susret škola iz Tavankuta i Gornje Stubice
- 19 Hrvatski folklorni festival u Njemačkoj
- 30 Razgovor: Antonio Sammartino, istaknuti moliškohrvatski djelatnik
- 40 Silvio d'Anza (Ante Tolić), estradna zvijezda u Njemačkoj
- 41 Njemačka: Iseljeničke nagrade "Zlatni cvit"
- 56 Svečana dodjela nagrada "Večernjakova domovnica"

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 20 Komentar o graničnom sporu u Savudrijskoj vali
- 34 Knjiga o izvornome hrvatskom pismu – glagoljici
- 37 Istra: obilježavanje obljetnica Mate Balote
- 38 Denis Fistanić, fotograf iz Omiša

Razgovor s Jasnom Anatolović o sredozemnoj medvjedici

- 42 Splićanin Joško Mihić, povratnik iz SAD-a
- 47 Dragan Jerkov, član rukometne reprezentacije Australije
- 52 Povratnik iz Francuske izgradio cestu do rodnog sela
- 54 Uspješni menadžer Tomislav Lebarić

STALNE RUBRIKE

- 6, 10, 22 Iseljeničke vijesti
- 14, 26 Domovinske vijesti
- 32, 36 Manjinske vijesti
- 46 Kultura: Hrvatska i svijet
- 61 Nove knjige
- 62 Glazba+
- 64 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)
- 36 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)
- 44 Hrvatske županije (Zvonko Ranogajec)
- 58 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)

SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Moderni hrvatski almanah

U ovoj uredničkoj postavi i koncepcijskom usmjerenju, koje vodi Vesna Kukavica, zbornik slavi punih deset godina, a u svome ukupnom znatno starijem časopisnom 54 godišta

Urednica HIZ-a, Vesna Kukavica

Napisala: Željka Lešić Snimio: Žorži Paro

Hrvatski iseljenički zbornik 2009. javnosti su u utorak 24. veljače predstavili, uz Matičinu ravnateljicu Daniru Bilić, znanstvenici dr. sc. Vlado Šakić, ravnatelj Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" i komunikolog dr. sc. Danijel Labaš s Hrvatskih studija, i urednica Vesna Kukavica. U prigodnome glazbenom programu nastupila je operna solistica HNK Osijek Barbara Othman uz klavirsku pratnju prof. Darijane Blaće. Ovogodišnji svezak Matičina trojezičnoga godišnjaka ima osam tematskih cjelina i 44 samostalna autorska priloga. Uz teme vezane uz međunarodno priznanje hrvatskoga jezika i njegov položaj

među etničkim zajednicama u Australiji, kulturnu baštinu hrvatskih zajednica u svijetu, aktualnu umjetničku produkciju iseljene Hrvatske, ovogodišnji Matičin ljetopis s posebnom pozornošću obrađuje našu najraseljeniju regiju, Dalmaciju.

RASELJENI NAROD OD ALJASKE DO NOVOG ZELANDA

"Zbornik, izrastao na stoljetnoj tradiciji ilirskih Danica i hrvatskih kalendarskih knjiga velike čitanosti u domovini i iseljeništvu, zadržao je do danas draž prosvjetiteljskih svaštara. No, zahvaljujući autorskoj domišljatosti suradnika postao je časopis koji donosi niz zanimljivosti o hrvatskom društvenom i kulturnom životu u zemljama primateljicama našega raseljenog naroda od Aljaske do

Patagonije, od sjevera Europe do Juga Afrike, pa sve do tzv. Južnoga križa Australije i Novoga Zelanda. Jednostavno rečeno, možemo ga smatrati modernim almanahom. U ovoj uredničkoj postavi i koncepcijskom usmjerenju, koje vodi Vesna Kukavica, slavi punih deset godina, a u svome ukupnom znatno starijem časopisnom 54 godišta. U posljednjih 10 svezaka Zbornika nastala je prava mala enciklopedija na više od 3.600 stranica s ukupno 375 autorskih priloga iz iseljene Hrvatske – koji predstavljaju jedinstveno štivo pisano svima razumljivom metodom znanstvene naracije iz pera akademika, doktora znanosti i vrsnih publicista iz zemlje i inozemstva, među kojima ističemo odlične analitičare – pripadnike drugog i trećeg naraštaja iz iseljništva. Sažeci tekstova se objavljuju na hrvat-

skom, engleskom i španjolskom jeziku sa željom premošćenja i jezične barijere među heterogenim zajednicama hrvatskoga iseljenništva diljem planeta. Uz dužno poštovanje struke, valja istaknuti kako su najčitaniji prilozi Zbornika memoarske naravi malih običnih ljudi – majki i očeva, koji su podizali vlastite obitelji daleko od svoje rodne grude, kao što su dnevnici i pisma”, istaknula je ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić.

NEKA DRUGA HRVATSKA

Komunikolog Danijel Labaš posegnuo je za usporedbom Hrvatskoga iseljeničkog zbornika s medijima u Hrvatskoj, pritom iznoseći sve pohvale Matčinu godišnjaku. Godišnjak svjesno i snažno svjedoči o nekoj drugoj Hrvatskoj koju otkrivamo na stranicama HIZ-a. “Svakome otisak u srcu ostavit će ovaj HIZ”, naglasio je dr. Labaš. Tematske cjeline Kroatistički obzori i Mostovi obiluju priložima o našim vrhunskim književnicima koji stvaraju i na materinskom jeziku i na jezicima domaćinih zemalja poput Josipa Mlakića (BiH), Katarine Pejaković (Kanada), Jasne Melvinger (Vojvodina), Dragice Rajčić (Švicarska), Jagode Marinić i Mariice Bodrožić (Njemačka). Posebni prilog posvećen je jednom od najznačajnijih čileanskih dramatičara dvadesetog stoljeća Sergiu Vodanoviću (Split, 1926. -

Promotori HIZ-a V. Kukavica, D. Bilić, dr. sc. V. Šakić i dr. sc. D. Labaš

Santiago de Chile, 2001.). “Vodanović je stvorio moćan kazališni svijet u dvadesetak dramskih tekstova, koji umjetnički snažno progovaraju o univerzalnim vrijednostima koje se opiru globalnom egoizmu, čiji je pepeo rasut nad Pacifikom i Bračkim kanalom. Vodanovićeve se djela izvode u cijeloj Latinskoj Americi, Španjolskoj, SAD-u te Njemačkoj, a slavu je stekao ekranizacijom dramskih komada pa je nazvan ocem čileanskih televizijskih serijala”, istaknuo je dr. Danijel Labaš.

Dr. Vlado Šakić se osvrnuo, između ostaloga, na to kako trebamo ustrajati na tome da domovinska Hrvatska prepozna koje bogatstvo ima u iseljenoj Hrvatskoj. On smatra kako zbornik ima svoju ulogu u integraciji iseljene i domovinske Hrvatske. “Treba se riješiti stereotipa pre-

ma iseljenicima”, rekao je dodavši kako i u Hrvatskoj radi naših podjela postoje stereotipi prema pripadnicima pojedinih pokrajina. Ocijenio je kako je hrvatsko iseljenništvo snažna poluga u borbi protiv sve jačih silnica koje Hrvatsku ponovno guraju u balkanske integracije. “Hrvatska zbog vlastitog položaja treba pružati posebnu potporu Hrvatima u Bosni i Hercegovini”, rekao je.

Napomenuo je kako je Institut “Ivo Pilar” pred završetkom Hrvatskoga iseljeničkog leksikona u dva toma, a izdat će i Iseljenički leksikon i Leksikon hrvatskih nacionalnih manjina. Napomenuo je kako je u planu i Enciklopedija hrvatskog iseljenništva.

PRAVO NA RAZLIKU

Urednica Zbornika zahvalila je svim dugogodišnjim suradnicima i poželjela im još puno izvrsnih iseljeničkih zbornika, poput ovogodišnjeg, posvećenih naraštajima koji tek dolaze.

“Suočavajući se s raznim vrstama asimilacije početkom 21. stoljeća, dominacije jačih nad slabijima, razvijenijih nad manje razvijenim, u radu uredništva isticali smo *pravo na razliku* i priznanje *pluralizma*, kako bismo ubrzali procese integracije raseljenog naroda u modernu hrvatsku naciju. Jasno, u sklopu naših zaista skromnih nakladničkih mogućnosti”, rekla je urednica Vesna Kukavica. ■

Dojmljiv nastup sopranistice Barbare Othman na promociji HIZ-a

ENG The 2009 Croatian Emigrant Almanac was presented this Tuesday, February 24, by CHF director Danira Bilić, researcher Vlado Šakić DSc, the director of the Ivo Pilar Institute of Social Sciences, communicationist Danijel Labaš DSc of the Croatian Studies and by the issue's editor, Vesna Kukavica.

80 godina društva Hrvatska žena grana br. 1 Chicago

SAD - Svečanom večerom i prigodnim programom 21. veljače proslavljena je 80. obljetnica postojanja i rada društva "Hrvatska žena grana br. 1 Chicago". Društvo ima više od 200 članica i svojim je mnogobrojnim humanitarnim akcijama osiguralo pomoć za mnoge obitelji u Hrvatskoj i BiH. Slalo je pomoć bolnicama, nezbrinjutoj djeci, braniteljima, dječjim vrtićima, školama. Prihod prikupljen tijekom proslave članice su namijenile vukovarskim obiteljima s više djece kojima je ta pomoć prijeko potrebna. Kao posebne gošće proslave, na kojoj se okupilo oko 400 gostiju, prisutnima su se obratile veleposlanica Kolinda Grabar-Kitarović te Fanika Janko, predsjednica društva "Hrvatska žena Vukovar", a iz Vukovara je posebno za ovu priliku doputovala i dopredsjednica Miljenka Crnjac. Prigodne govore održali su i predsjednica društva "Hrvatska žena grana br. 1 Chicago" Nevenka Jurković, fra Jozo Grbeš, župnik hrvatske župe sv. Jeronima, te Renee Pea, konzul gerant GK RH Chicago. Potrebno je još spomenuti i Tonyja Peraicu, povjerenika Cook Countyja (Commissioner) te vijećnika u Vijeću grada Chicaga (Alderman) Patricka O'Connora, koji

su se također obratili prisutnima. Dan poslije 22. slavljen je sveta misa u Hrvatskoj katoličkoj misiji blaženog Alojzija Stepinca posvećena svim preminulim članicama društva Hrvatska žena. Nakon toga uslijedio je ručak koji je društvo Hrvatska žena upriličilo u čast veleposlanice i gošći iz Vukovara. U popodnevним satima veleposlanica Grabar-Kitarović sastala se s predstavnicima hrvatske zajednice Chicaga. Na tom sastanku bili su predstavnici svih važnijih hrvatskih udruga i društava, gospodarstvenici, kao i predstavnici svih hrvatskih škola i župa koje djeluju na području Chicaga. (Renee Pea; foto: Ivan Mlinarić)

TURNIR I FEŠTA HSD ZAGREB U ARBONU

ŠVICARSKA - Hrvatsko športsko društvo Zagreb iz Arbona je, prema broju članova i organizacijama kulturnih i športskih događaja, naše najaktivnije društvo u istočnoj Švicarskoj. Društvo djeluje već 40 godina i do sada su pomogli potrebitima u domovini - za vrijeme i poslije rata - u vrijednosti od preko 350.000 švicarskih franaka. Društvo i ove godine, 7. veljače, organizira nogometni turnir, koji će se održati u Arbonu u dvorani Seeparksaal. Igrat će se u tri različite kategorije - aktivni, veterani te juniori, odnosno polaznici hrvatskih dopunskih škola. Medijski pokrovitelj turnira je Večernji list. Nakon završetka turnira, s početkom u 20.00 sati, održat će se tradicionalna fešta na kojoj će nastupiti popularni pjevač Matko Jelavić. Nikola Lukić, glavni organizator, u ime HSD Zagreb i Organizacijskog odbora pozivaju sve Hrvate iz Švicarske, te iz susjednih zemalja, Austrije i Njemačke, da svojim dolaskom uveličaju ovaj hvaljevan susret hrvatskih iseljenika. (www.croatia.ch)

STEPINČEVO U KOBLENZU

NJEMAČKA - Hrvati Koblenza proslavili su 11. veljače dan svoje misije i blagdan blaženog Alojzija Stepinca, zaštitnika župe, koja već trideset i devet godina uspješno djeluje. Slavlje je započelo sv. misom u prepunoj crkvi St. Franziskus, koju je predvodio p. Ivica Musa, župnik župe Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu u Zagrebu, uz asistenciju domaćina, vlč. Stjepana Zadravca i đakona Sebastijana Šujevića, a uveličao ju je zbor mladih župe, pod vodstvom Petre Čavke i orguljaša Zvonimira Perava. Gost iz Zagreba, p. Ivica Musa, u svojoj nadahutoj propovijedi nazočne je izvijestio o životu i djelu blaženika Stepinca. Na kraju mise vjernici su zajedničkom molitvom obnovili Posvetu HKM Koblenz. U crkvenoj dvorani slavilo se zatim na koncertu duhovnih pjesama uz nastup gostiju. (J. Vranković)

PREMINUO DOKTOR JOSIP GAMULIN

KANADA - Doktor Josip Gamulin preminuo je 1. ožujka 2009. u Oakvilleu u Kanadi, objavio je *Toronto Star*. Gamulin je djetinjstvo proveo na otoku Jelsi, kamo su ga roditelji poslali tijekom Drugog svjetskog rata. Odrastao je u Dubrovniku, a studij medicine završio je na Zagrebačkom sveučilištu. Prije no što je ranih sedamdesetih doselio u Kanadu, živio je u Italiji i Libiji. Kao aktivist bio je prisutan na mnogim područjima, od osuđivanja politike slobodne trgovine do podržavanja političkih disidenata koji su nepravedno zatvarani. Osnovao je Hrvatski odbor za ljudska prava kojem je i sam bio predsjednik, a pokrenuo je i radio Libertas čiji se program s hrvatskim vijestima čuo po cijelom svijetu. Kada je Hrvatska proglasila svoju nezavisnost i Srbi započeli svoj napad na nju, organizirao je svakodnevne prosvjede ispred američkog veleposlanstva. Kao liječnik, bavio se podučavanjem pravilne prehrane i preventivne medicine mnogo prije nego je to postalo popularno. Prije četiri godine doživio je moždani udar od kojeg se nikad nije u potpunosti oporavio.

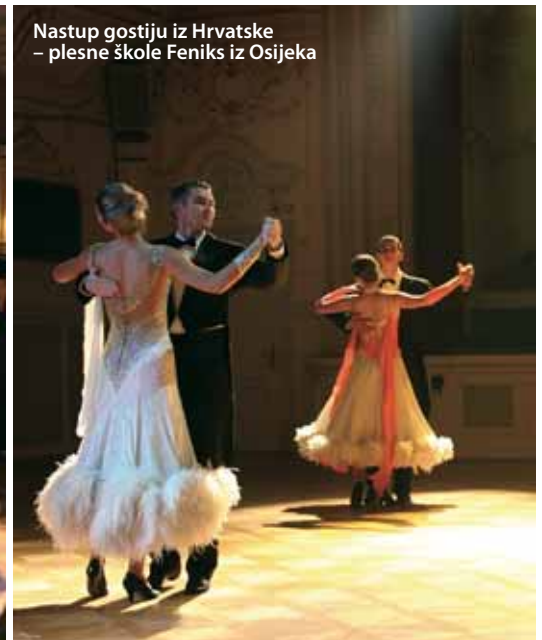
Važan društveni događaj Hrvata u Gornjoj Austriji

Hrvatski dom u Linzu svojim je kulturnim i društvenim djelovanjem proteklih godina postao izniman primjer zajedništva i dobre organiziranosti hrvatske zajednice

Na plesnom podiju

Nastup gostiju iz Hrvatske
– plesne škole Feniks iz Osijeka

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimio: **Darko Plahtan**

U Linzu je 14. veljače održan Hrvatski bal koji je organizirao tamošnji Hrvatski dom. Ovaj izniman društveni događaj okupio je u gradskoj dvorani Palais Kaufmännischer Verein više od četiri stotine uzvanika i mnoge predstavnike kulturnog, društvenog i političkog života Linza i pokrajine Gornja Austrija. Bal je otvorio predsjednik Hrvatskoga doma Linz Miroslav Jakić. U ime Hrvatske matice iseljenika uzvanicima se obratila ravnateljica Danira Bilić čestitajući domaćinima na besprijekornoj organizaciji i izvršnoj suradnji s institucijama grada Linza. Grad Linz, koji je upravo ove, 2009. godine, europski grad kulture, oduvijek se skrbio o životnim i kulturnim potrebama svojih stanovnika, posebice onih koji su u njega stigli iz drugih zemalja

i u njemu pronašli svoje životno utočište, pa tako i o Hrvatima koji su ovdje stigli iz svih krajeva Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U programu Hrvatskoga bala nastupila je plesna škola "Feniks" iz Osijeka s kojom Hrvatski dom ostvaruje višegodišnju suradnju, a posebni gosti bili su prvaci športskog plesa Ištvan Varga i Gabrijela Pilić iz Zagreba. Goste je tijekom cijele večeri zabavljao "Quattro band Osijek".

Hrvatski dom u Linzu svojim je kulturnim i društvenim djelovanjem proteklih godina postao izniman primjer zajedništva i dobre organiziranosti hrvatske zajednice. Udruga u kojoj djeluju čak tri folklorne sekcije za članove različite dobi, tamburaški odjel, pjevačka skupina i nogometni klub vrijednost je koja govori sama o sebi. Ovaj Hrvatski bal i svi

programi koje redovito tijekom godine organiziraju pokazuju njihovu želju da sačuvaju svoje kulturne i društvene vrijednosti i prenesu ih mladim naraštajima. Uz sve to, Hrvatski dom u Linzu uzorno surađuje s domaćinima i zemljom kojima im je pružila drugi dom i mogućnost za egzistenciju, pa su stoga u 2008. godini i primili od grada Linza prvu nagradu za projekt suradnje s domaćinima u području uspješne integracije.

Nakon Hrvatskoga bala, u nedjelju 15. veljače održana je hrvatska misa u crkvi Sankt Quirinus na kojoj je bilo nazočno gotovo 1.300 Hrvata koji žive i rade u ovome gradu i okolici. Nakon mise je u Hrvatskom domu priređen zajednički objed za uzvanike i sve sudionike koji su nastupili u programu Hrvatskoga bala. ■

ENG A Croatian Ball was held in Austria's Linz on February 14th, hosted by the local Croatian House. This exceptional social event gathered over four hundred dignitaries and many representatives of the cultural, social and political life of Linz and of the province of Upper Austria.

Prosvjetiteljska i stvaralačka uloga amaterskog kazališta

U bogatom programu nastupile su četiri kazališne skupine: Kazališno društvo Klimpuh (Austrija), Hrvatsko amatersko društvo Hrvatski Židan (Mađarska), Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata Šokadija iz Sonte (Vojvodina) te domaćin Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac iz Hercegovca

Svi sudionici Dana hrvatskog pučkog teatra

Napisala: **Marija Hećimović**
Snimke: **Foto studio "Kobra"**

Manifestacija Danihrvatskoga pučkog teatra u Hercegovcu uspjela se održati petnaest godina što zasigurno svjedoči o njezinoj vrijednosti koju su prepoznali svi sudionici, a to znači domaćini, gosti iz susjednih zemalja, pokrovitelji i vjerna publika. Hrvatska matica iseljenika kao suorganizator svojim udjelom u Danima ponovno potvrđuje vrijednost svojih programa koji su usmjereni na pružanje potpore Hrvatima izvan Hr-

vatske, koje iz godine u godinu nastoji što bolje osmisliti i realizirati.

Ovi jubilarni XV. dani hrvatskoga pučkog teatra održani su u Hercegovcu od 27. veljače do 1. ožujka 2009. Organizator je bila Hrvatska čitaonica iz Hercegovca, suorganizator Hrvatska matica iseljenika, a pokrovitelji Ministarstvo kulture RH, Bjelovarsko-bilogorska županija i Općina Hercegovac.

Uz mnogobrojnu domaću publiku, na otvorenju XV. dana bili su: Ivan Bete iz Ministarstva kulture; Ivan Zeba, savjetnik u Upravi audiovizualne i izvedbene djelatnosti Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, prvi tajnik u Sa-

mostalnoj službi za Hrvate u inozemstvu i kulturu; Tomislav Čačija iz Bjelovarsko-bilogorske županije, župan; Andreja Prugovečki-Klepac, pročelnica Upravnog odbora za kulturu i šport; Dragutin Kučera iz Općine Hercegovac, načelnik, i Ivan Koren, predsjednik Vijeća općine. U ime suorganizatora Hrvatske matice iseljenika Dane je otvorila Marija Hećimović, rukovoditeljica Odsjeka za autohtone hrvatske manjine.

DOBRA ORGANIZACIJA I GOSTOPRIMSTVO

U bogatom programu nastupile su četiri kazališne skupine: Kazališno društvo

Kazališno društvo Klimpuh (Austrija)

KPZH "Šokadija" iz Sonte (Vojvodina)

Pučka scena iz Hercegovca

Klimpuh iz Klimpuha (Austrija) s predstavom "Emancipacija" autorice Marlene Varga. Riječ je o komediji u kojoj su se muševci pokušali izboriti za lakšu ulogu u bračnom životu uz emancipirane žene; Hrvatsko amatersko društvo Hrvatski Židan iz Hrvatskog Židana (Mađarska) s predstavom "Sluga Pišta i tri zaručnjaci" autora Joška Weidingera, također komedija o problemima oko udaje kćeri kada ima više kandidata; Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata Šokadija iz Sonte (Vojvodina) s predstavom "I knez je pofalijo" autora Ivana Andrašića, o tradicionalnom načinu života šokačkih Hrvata u kojem ljubav na kraju ipak pobjeđuje

te domaćin Pučka scena Hrvatske čitaonice Hercegovac iz Hercegovca s tri konceptualne komedije: *Informativni razgovor*, *Dugi nokat-fangus* i *Secondhand shop* autora Marka Mikulandre s motivima iz suvremenoga života

Nakon uspješnoga nastupa, kazališne skupine i njihovi redatelji imali su prilike čuti poticajno-kritički osvrt prof. Stjepana Pepeljnaka o predstavama. Svoje zadovoljstvo zbog sudjelovanja na Danima potvrdili su i glumci i voditelji kazališnih grupa. Ivan Andrašić, tajnik i voditelj kazališne skupine iz Sonte, rekao nam je: "Druženje i razmjena iskustva sa sebi sličnima sve nas je oplemenilo, a stvorilo

je i nova prijateljstva i ostvarilo perspektive buduće međusobne suradnje. Svako od nas ima svoje specifičnosti, no svima nam je zajednička misija očuvanje naše lokalne i nacionalne tradicije, prije svega očuvanje jezika." Slični su dojmovi i predsjednika Društva i načelnika Hrvatskog Židana Stipana Krizmanića koji je dodao da se nada i budućim pozivima i nastupima na Danima. Voditeljica kazališnih amatera iz Klimpuha Ljuba Palatin Wild osobito je naglasila dobru organizaciju i ljubaznost organizatora te izjave mladih članova skupine da nose nezaboravne dojmove iz Hercegovca, što joj je iznimno važno jer vjeruje da će im to biti poticaj za budući rad.

Hrvatsko amatersko društvo Hrvatski Židan (Mađarska)

SURADNJA SUNARODNJAKA

Međusobno druženje i kontakti koji su sastavni dio Dana, rezultirali su i do sada uspješnom suradnjom naših sunarodnjaka međusobno, a i s domaćinom pa je i to zalag budućim Danima pučkog teatra.

Prof. Stjepan Pepelnjak dugo godina prati događaje u Hercegovcu i svojim stručnim mišljenjem podupire amateru u njihovu radu. Posebno je naglasio prosvjetiteljsku i stvaralačku ulogu amaterskog kazališta s napomenom da se tu svake godine okupljaju Hrvati iz europskih zemalja te da se Dani pučkog teatra s pravom mogu predstaviti kao međunarodni kulturni centar amaterskoga pučkog teatra, kao jedini takve vrste u Hrvatskoj. Stoga možemo očekivati nastavak ove manifestacije, na zadovoljstvo svih sudionika. ■

ENG The Days of Croatian Folk Theatre is an event in its fifteenth year, a sure testimony to its lasting value. This year's festival featured performances by local groups and by theatre troupes from Hungary, Austria and Vojvodina.

Izložba hrvatskih umjetnika u Filderstadtu

umjetnica. Ujediniti hrvatske umjetnike iz Baden-Württemberga u jedno kulturno društvo bila je dugogodišnja želja slikara i kipara Mirka Bokšića. Nakon nekolicine zajedničkih izložbi, primjerice u hrvatskom konzulatu u Stuttgartu, ta se želja prije dvije godine ostvarila.

Predsjednik Umjetničkog društva Filderstadt Roland Probst bio je zadovoljan izložbom hrvatskih umjetnika u Uhlberghalleu. Gradonačelnik Filderstadta Andreas Koch ovakvu izložbu smatra pokazateljem koliko su Hrvati integrirani u život ovoga grada pokraj Stuttgarta.

NJEMAČKA - Red umjetnika i umjetničkih društava koji žele izlagati u Galeriji Uhlberghalle u Filderstadtu pokraj Stuttgarta je dugačak, a jedna izložba traje po mjesec dana. Tako su se članovi Hrvatskoga kulturnog društva Baden-Württemberg (HKDBW) načekali. No, 28. veljače došao red i na njih. Zajedno s Umjetničkim društvom Filderstadt, čiji su članovi također neki od hrvatskih umjetnika iz Baden-Württemberga, organizirana je izložba u Galeriji u Filderstadtu. HKDBW osnovan je 2007. godine. "Odmah nakon osnutka društva, rezervirali smo ovu galeriju", priča Irena Pfeffer, jedna od

zateljem koliko su Hrvati integrirani u život ovoga grada pokraj Stuttgarta. Kako bi se krug uzvanika zaokružio, iz hrvatskog konzulata u Stuttgartu umjetnike i njihova djela predstavila je konzulica Jadranka Fumić-Belamarić. Na izložbi se mogu vidjeti djela Rose Emmerling, Rajke Foschiani, Vinka Barišića, Mirka Bokšića, Tončeka Lesjaka, Nikole Lukinića i gošće HKDBW-a Irene Gayatri Horvat iz Zagreba. Druga dva posebna gosta kulturnog društva - pjesnikinja Malkica Dugeč i pisac Ivan Ott, bili su zaduženi za literarni uvodni dio. (Marko Lederer, www.swr.de)

ZABAVA NK CROATIA ZÜRICH

ŠVICARSKA - Kao i svake godine nakon tradicionalnog turnira u Stadthalle Dietikon 14. veljače NK Croatia organizirala je večernju zabavu. Ove godine u goste su pozvali "Coloniju", a to se nije pokazalo lošim potezom. Zabavu je započeo tamburaški sastav "Alkari", koji su svojim pjesmama zagrijali atmosferu u dvorani. Nizale su se pjesme, a zaplesalo se i kolo. Nakon tamburaša podijeljene su nagrade najboljim ekipama, vratarima, igračima i sucu turnira, te Fair play pokal.

Nakon podjele pokala na pozornicu je izašla Bernarda Brunović, koja je odsvirala i otpjevala nekoliko pjesama, koje su oduševile prisutne. Ona je i najavila goste večeri "Coloniju", koju su manje-više svi očekivali s nestrpljenjem. (www.croatia.ch)

MISIJSKI BAL POD MASKAMA U BERNU

ŠVICARSKA - Nakon više od pet godina stanke, 14. veljače, u misiji Bern ponovno je organiziran *Misijski bal*. HKM Bern, Hrvatsko misijsko vijeće i Zajednica žena HKM Bern organizirali su ga na oduševljenje mnogih vjernika Misije. Mnogobrojne goste, sa i bez maske, zabavljao je Misijski band; Mijo Matić - pjevač i gitara, Martina Matić - pjevačica, Ana Jurčević - vokal, Ilija Tovilo - gitarist, Marko Radonjić - bubnjar. Band je oduševio nazočne dobrom glazbom. Večer je bila odlično organizirana i osim dobre ponude jela, pića i kolača domaćini su osigurali i dodjelu nagrada najljepšim maskama. Žiri je imao vrlo tešku zadaću, ali na kraju je - u kategoriji najmlađih - prvu nagradu odnijela Sara Ivanković, a u kategoriji odraslih Mirjana Tadić. U kategoriji najmlađih drugo mjesto osvojila je Leonora Sladoja, a treće Bruno Miloš. (www.croatia.ch)

HUMANITARNA ZABAVA ZA ŽUPU PODMILAČJE

AUSTRALIJA - Neumorni društveni radnik u hrvatskoj zajednici Sydneya Blago Perić, središnom veljače organizirao je vrlo uspješni ručak - zabavu za skupljanje financijske pomoći za župu Podmilačje (BiH) i time je dokazao da se još uvijek može organizirati zabava za humanitarne akcije. Među uzvanicima toga nedjeljnog poslijepodneva bio je prisutan i veleposlanik RH u Canberri Vicencije Biuk, kao i gen. konzul RH u Melbourneu Ante Babić, te poznati hrvatski humanisti Ivan i Ljubica Grbavac iz Canberre, a u kulturno-zabavnom programu nastupile su tri hrvatske folklorne grupe - "Mladi Frankopani", "Lindö" i "Sydney", a glazbu za ples svirao je kombinirani sastav "Budilica" i "Zrinjevcana".

Među uzvanicima toga nedjeljnog poslijepodneva bio je prisutan i veleposlanik RH u Canberri Vicencije Biuk, kao i gen. konzul RH u Melbourneu Ante Babić, te poznati hrvatski humanisti Ivan i Ljubica Grbavac iz Canberre, a u kulturno-zabavnom programu nastupile su tri hrvatske folklorne grupe - "Mladi Frankopani", "Lindö" i "Sydney", a glazbu za ples svirao je kombinirani sastav "Budilica" i "Zrinjevcana".

Digitalni naraštaj seli se na Internet

Najčitaniji hrvatski časopis na španjolskome jeziku *Studia Croatica* preselio je svoje izdanje na Internet slijedeći suvremene tendencije, dok se preostalih šezdesetak naših časopisa u svijetu, suočenih s izazovima novoga svjetskog poretka i migracijom čitatelja na mrežu te besparicom – bori za opstanak

Kada je u jeku argentinske financijske krize koja je protresla Južnu Ameriku u proteklom desetljeću glavni urednik *Studie Croatice* iz Buenos Airesa José María Vrljičak zatražio financijsku pomoć za tiskano izdanje od Republike Hrvatske, preostalih 66 časopisa koje objavljuju hrvatske zajednice u tridesetak zemalja svijeta slamku spasa su tražili u novim pretplatnicima i mudrijim marketinškim potezima svojih aktivista uključujući i besplatnu distribuciju iseljenicima, te u fondovima za etničke zajednice domicilnih zemalja. U međuvremenu se hrvatska periodika, radi migracije čitatelja na Internet i financijskih teškoća oglašivača, u zemljama Južne Amerike gotovo ugasila. Od 29 listova ostalo je samo pet-šest naših serijskih publikacija među kojima se, uz *Studiju Croaticu*, kvalitetom i stogodišnjom tradicijom ističu čileanske *Male novine* iz Punta Arenasa.

S druge strane planeta stvari nisu nimalo optimističnije glede budućnosti naših tiskanih medija u inozemstvu: niti u Sjevernoj Americi gdje dominira najtražniji list u iseljeništvu *Zajedničar*, niti među našim ljudima od zapada do istoka Europe. S časopisima bolje stoji hrvatsko radništvo u Europi – sudeći prema nakladama *Berlinskog magazina* i *Žive zajednice* (Njemačka) te *Libre, Društvenih obavijesti* i *Movisa* (Švicarska) – od naših manjinaca u susjednim zemljama. Lani je od 27. do 28. studenoga u Pečuhu održana međunarodna konferencija na temu *Europska unija i izazovi manjinskog informiranja* kako bi se spriječile negativne tendencije. “Medijski prostor je korjenito promijenjen u posljednjem desetljeću, globalna komunikacija izazov je za tradicionalne medijske forme, a kamoli za manjinski medijski prostor! Bez jakih manjinskih medija, ni sama manjinska zajednica nema svoju unutarnju kontrolu niti može osigurati potrebnu demokratičnost”, smatra glavna urednica mađarskoga *Hrvatskoga glasnika* Branka Blažetin. Petar Tyran, urednik *Hrvatskih novina* iz Željeznog, koji je na probleme upozoravao još prije pet godina, paralelno je razvijao i internetsko izdanje najstarijeg tjednika na panonskom prostoru. Institucije RH zadužene za informiranje Hrvata u inozemstvu vatrogasnim su mjerama tu i tamo pomogle pokojoj redakciji. Fond za potporu iseljeničke periodike nije pokrenut. Ozbiljne inicijative za izgradnju specifičnoga informacijskog prostora iseljene Hrvatske, koji ne bi poticao getoizaciju niti ovisnost o stranim korporacijama koje su ušle u vlasničku strukturu nacionalnoga medijskog prostora, nije bilo. Istina, iskušavale su se sve varijante među nakladnicima iseljeničke periodike, prelazilo se s materinskoga na većinske jezike u borbi za čitatelje, gubilo se vrijeme u međusobnom optuživanju nedostat-

Piše: Vesna Kukavica

ka interesa između iseljene i domovinske Hrvatske, no nije išlo!

Nostalgija za mirisom tiskovina hrvatske iseljeničke periodike, koja je s više od 400 naslova povezivala naše domove na svim geografskim širinama, s povijesnoga gledišta je opravdana. Lideri, izdavači, financijeri i novinari tih časopisa bili su i lideri borbe za hrvatsku neovisnost u prošlostoljetnome hladnoratovskom razdoblju u emigraciji i borbe za etnička prava naših migranata u multikulturnim zajednicama razvijenoga svijeta od Amerike do Australije i Novoga Zelanda, koji su odreda sudjelovali u širenju istine o Hrvatskoj tijekom Domovinskog

rata poput naraštaja koji je okupljao na stranicama *Hrvatske revije* Vinko Nikolić ili, pak, mnogobrojnih perjanica našega katoličkog tiska iz 198 misija izvan domovine među kojima se nakladničkom hrabrošću isticao Ziral.

No, novo vrijeme utječe na drukčije pozicioniranje iseljeništa i matične zemlje. Hrvatska periodika u 21. stoljeću u procesu je određivanja svojih novih misija, pretežno na Internetu, nasuprot unifikaciji čovječanstva. Nacionalna kulturna dobra teško mogu konkurirati općoj mondijalizaciji, pa dolazi do evidentne neravnoteže globalnih tendencija s nacionalnim. To je potvrđeno i u razvijenijim zemljama, a ne samo u tranzicijskim državama poput Hrvatske. U tom je smislu inspirativna i poruka za *Svjetski dan obavijestnih sredstava* Svetoga Oca, koji je i sam od siječnja ove godine također izašao na You Tube. “Nove tehnologije” znače “nove odnose digitalnih naraštaja”, stoji u poruci. Papa cijeni one socijalne mreže koje – kako je napisao – nastoje promicati ljudsku solidarnost, mir i pravednost, kao i ljudska prava, i to posebice na onim područjima u svijetu na kojima je pristup Internetu ograničen tehnološkim raskorakom koji je teško nadoknaditi. Bila bi velika šteta za budućnost čovječanstva kad nova sredstva za komunikaciju, koja omogućuju zajedničko služenje spoznajama i informacijama na brži i djelotvorniji način, ne bi bila dostupna onima koji su već gospodarski i društveno marginalizirani.

Hoće li naši digitalni naraštaji pridonijeti svehrvatskoj prisutnosti na mreži i bogatstvu različitosti planeta ili će zaboraviti svoj jezik i kulturu – u blagodati hrvatske slobode i neovisnosti, ovaj put ovisi o nama samima. ■

ENG Croatian emigrant periodicals in some thirty countries around the world are in a period of transition. This is a result of the crisis in the advertising industry, globalisation processes and the migration of readers to the Internet – such as the most widely read of the Croatian magazines in the Hispanic world, *Studia Croatica*, all at a time when figures such as the Pope are appearing in forums such as YouTube.

Posljednja Indijanka s Ognjene zemlje nosila je hrvatsko prezime

Životnu priču Rose Yagan, posljednje pripadnice indijanskog plemena Yagan, u Hrvatskoj su izdali Hrvatska matica iseljenika i Naklada Bošković

Napisala: **Ana Kaštelan**

Kartoline s fotografijama Indijanaca koje je iz Punta Arenasa mojoj obitelji u Split 1904. godine poslao Andrija Juričić, urednik Domovine, a koji je pisao kako 'misionari krote ili civiliziraju divlje Indijance s Ognjene zemlje' često sam gledala kao dijete. U meni su izazivale nekakvu tugu, a pravo značenje riječi napisanih na njihovoj poledini shvatila sam tek mnogo godina kasnije kad sam počela raditi u Matici - rekla je voditeljica splitskog ogranka HMI-ja Branka Bezić Filipović prigodom predstavljanja knjige "Rosa Yagan Miličić – prva karika" čileanske spisateljice hrvatskog podrijetla Patricije Štambuk Mayorge.

Riječ je o knjizi koja je od 1984. godine u Čileu doživjela četiri izdanja. Prevedena je i na kineski, a životnu priču Rose Yagan, žene ptice, posljednje pripadnice indijanskog plemena Yagan s Ognjene zemlje uprizorilo je i čileansko nacionalno kazalište sjena. Knjiga je u Hrvatskoj objavljena nedavno u zajedničkoj ediciji Hrvatske matice iseljenika i Naklade Bošković.

MUDROST PREDAKA

"Priča Rose Yagan je izvorna, autentična, bez literarnih tendencija. Iz nje progovara mudrost njezinih predaka, mitovi, legende, vjerovanja od davnine, ona nas vodi iskonskom ljudstvu, njegovim korijenima. Rosa Yagan je karika, most između jednog i drugog stoljeća, prenositeljica kulture između kanua, chalana i aviona, između vraćanja i moderne medicine, između legende svojih predaka i religije misionara, ona je posljednja svjedokinja pretkolumbovskih naroda i kulture na tom prostoru, prije kristijanizacije, koje je zapadna civilizacija istrijebila", navodi se u opisu knjige koju je napisala Patricia Štambuk, čileanska spisateljica hrvatskog podrijetla.

- Patricia je rođena 1951. u Patagoniji, zemlji fjordova, ledenjaka i olujnog mora, tamo gdje se događaju događaji o kojima se priča o knjizi. U te predjele iz Hrvatske su iz Selaca na Braču emigrirali njezin djed, a zatim 1934. godine i otac kad je imao samo 14 godina. Patricia Štambuk Mayorga sveučilišna je profesorica, urednica i direktorica na radiju i televiziji. Pripada krugu od 200-tinjak čileanskih pisaca hrvatskog podrijetla među kojima je deset akademika, a čiji rad još uvijek nije valoriziran u Hrvatskoj - naglasio je prevoditelj knjige Jerko Ljubetić, dopisni član čileanske akademije koji je preveo deset knjiga čileansko-hrvatskih autora, ali je najviše naučio baš

iz ove posljednje o Rosi Yagan.

S Rosom Yagan završava povijest jednoga naroda koji je preživljavao u iznimno teškim životnim uvjetima, u zatvorenom društvu s običajima koje se moralo strogo poštovati, gdje se ista primitivna tehnologija koristila 4.000 godina, uz veliku ulogu vračeva i štovanje Boga kao bića koje pomaže, a ne kažnjava. Rosu je Patricia Štambuk 1975. godine upoznala u bolnici u Punta Arenasu i njezinu životnu istinu pretočila u 13 priča, posebnih cjelina, pisanih u obliku intervjua kojima su dane literarne, antropološke i povijesne značajke. Posljednja pripadnica plemena Yagan u upravnom govoru prepričava svoj život, ali i život svojega plemena. Progovara i o svom braku na koji je pristala isključivo na majčin nagovor. Njezin suprug, znatno stariji Jose Miličić, bio je indijanski poglavica - sin Indijanke kojeg je kao siročje posvojio određeni Antonio Miličić, Hrvat s otoka Brača, te mu dao

svoje prezime i naučio ga hrvatski jezik. Nagada se da mu je on čak bio i biološki otac, iako nema sigurnih dokaza.

"ŽALOSNO IH JE BILO POGLEDATI"

Rosa Yagan u svojim pričama spominje i Hrvate kao iznimno susretljive prema Indijancima. O tome svjedoči i pismo upućeno iz Punta Arenasa uredniku splitskoga Pučkog lista, objavljeno 1895., a koje je na splitskoj promociji u Gradskoj knjižnici Marka Marulića pročitala Branka Bezić Filipović. U njemu se opisuje kako su se bijelci odnosili prema Indijancima u to vrijeme: "Dovedoše u Punta Arenas 164 divlja Indijanca iz Ognjene zemlje. Među njima je bilo dice, momčadi, ljudi sridovičnih, i ravno 80 mladih djevojaka. Ta jedna čeljad gola i bosa, a led žestok. Žalosno ih je bilo pogledati gdi se mrznu i gdi im drhće crna koža od studeni. Smililo se mnogima od nas pa donesemo starih gaća, kaputa, postola i dadasmo ih onim divljacima da zaugrnu jadnu put. Ali sad je bilo da se u niku smiješ a u niku plačeš od mila. Oni stali uvlačiti noge u rukave od kaputa, a u nogavice od gaća uvirati ruke, što jadvnici nisu nikad vidili odiće. Postole stadoše glogjati zubima od gladi. Kad mi to vidismo, htidosmo ih donit hrane, ali ih njihovi gospodari šibama odagnaše u jednu kućetinu i spratiše ih ko marvu. Tu baciše megju nje sirova mršava mesa, koje su divljaci razdirtali

kao gladni vukovi. Sutradan trgovci one jedne čeljadi dadoše ih lipo isprati i obići, pa su ih prodavali mušterijama isto ko što se tamo kod vas pazari blago. Nisi mogao od milinja slušati jadnu Indijanku, gdi vije kao lavica, kad joj odnesoše i prodaše dite, takogjer te je protrnjivao plač oca za sinom, sestrom za bratom i tako dalje. Molim vas dajte ovo tiskat u dični Pučki list, jer znam, da ne će biti mrsko dalmatinskim težacima", piše u svom dopisu Nikola Bandić.

- Europljani su uništili cjelokupnu kulturu tamošnjih Indijanaca. Lovili su ih, ubijali i prodavali za popriličnu cijenu znanstvenicima iz Londona za antropološko istraživanje, a prodavali su ih i kao roblje. Dolazak Europljana za Yagane je značio početak kraja. U polarnim uvjetima Ognjene zemlje, namazani kitovom mašću, bez odjeće i obuće, znali su kako preživjeti. U moru čija temperatura nije prelazila devet stupnjeva, žene su ronile u potrazi za hranom koju su muškarci lovom osiguravali na kopnu bijelom čovjeku koji je sa sobom donio alkohol, bolest i svoje nove bogove, a tome se Indijanci nisu uspjeli oduprijeti - objasn timer je Branka Bezić Filipović.

PRIJATELJSTVO HRVATA I INDIJANACA

Predstavljanje knjige o Rosi Yagan u Splitu bilo je popraćeno sa sto fotografija Indijanaca iz Ognjene zemlje s početka 20.

stoljeća, a pokazano je i koplje koje je pripadalo Rosinu suprugu, poglavici Joseu Miličiću. U Split ga je donio Thomas Čakalović, čileanski entomolog hrvatskog podrijetla. Njegov otac Frano, rodom iz Ložišća na Braču, inače vlasnik rudnika ugljena na Ognjenoj zemlji, osobno ga je dobio od samog Miličića. Čakalović nije bio jedini koji je prijateljevao s Indijancima. Hrvati su se inače dobro uklopili i u čileansku sredinu, kao i u svaku zemlju u koju su došli. Poštujući domoroce s kojima su i zasnivali obitelji, u novu domovinu prenijeli su i običaje i navike predaka. O tome svjedoče i hrvatska groblja diljem Čilea, izgledom gotovo jednaka onima na Braču, ispričao je svoja čileanska iskustva dr. Ivo Šimunović. Ističući sposobnost prilagodbe hrvatskog iseljeničtva u novim krajevima, dr. Šimunović je podsjetio i na njihov odnos prema istini i pravdi.

- Iako su pisma iz Južne Amerike do Europe putovala mjesecima, a poštarina je u to vrijeme bila gotovo jednaka cijeni zlata, Hrvati su umjesto o sebi, obitelj i rodbinu u domovini izvještavali o stradanju Indijanaca. I te kako svjesni vlastite nemoći da spriječe naprasno gašenje civilizacije stare više tisuća godina, smatrali su svojom dužnošću da o tome barem obavijeste svijet - rekla je na kraju predstavljanja knjige o Rosi Yagan voditeljica splitskog ogranka HMI-ja Branka Bezić Filipović. ■

ENG Patricija Štambuk Mayorga's book Rosa Yagan Miličić – The Last Link was presented in Split. The book has seen four editions in Chile since 1984. It has also been translated into Chinese. The story of Rose Yagan, the last member of the Indian Yagan tribe has been published in Croatia by the CHF and publisher Naklada Bošković.

PRIHVAĆANJE EUROPSKE KOMISIJE I DEBLOKADA PREGOVORA

ZAGREB - Na sastanku premijera Ive Sanadera, predsjednika Republike Stjepana Mesića i predsjednika Hrvatskog sabora Luke Bebića s čelnicima parlamentarnih stranaka usuglašeno je priopćenje u kojem se ističe da Hrvatska pozdravlja i prihvaća inicijativu koju je iznio povjerenik za proširenje EU-a Olli Rehn. Ističe se, međutim, da "posrednička skupina treba pomoći dvjema državama u oblikovanju prijedloga spora-

zuma o iznošenju graničnoga spora pred Međunarodni sud pravde u Haagu, te u formuliranju prijedloga rješavanja ostalih pitanja". Predsjednik Vlade RH Ivo Sanader objasnio je da se "ostala pitanja" odnose na pitanja vezana uz granicu, poput režima plovidbe ili ribolova. U usuglašenom priopćenju stoji, među ostalim, i da "u skladu s dosadašnjom praksom i temeljnim načelima djelovanja EU-a, Hrvatska očekuje trenutačnu deblokadu svojih pristupnih pregovora".

U SARAJEVU NEMA MULTIETNIČKOG ŽIVOTA

SARAJEVO - "Iz Sarajeva kao i iz BiH odlaze mnogi mladi jer u ovoj zemlji ne vide perspektivu i to je ono što nas sve zabrinjava", rekao je vrhbosanski nadbiskup kardinal Puljić. Objasnio je kako je odlazak motiviran ne samo političkim, nego i gospodarskim razlozima, no dodao je kako etničke razlike opterećene ratnim naslijeđem ostaju bitnom zaprekom za istinski suživot. "To je nužno što prije mijenjati za što je potrebno svaku stvar nazvati pravim imenom i iskorijeniti svaku vrstu nepravde", rekao je Puljić. Vrhbosanski nadbiskup istaknuo je kako je jasno da Hrvati nisu ravnopravni ni u Federaciji BiH niti u Republici Srpskoj. Kao primjer naveo je Sarajevo, konstatirajući kako ondje zapravo nema ničega od multietničkog života za koji se mnogobrojni političari verbalno zalažu.

GODIŠNJA STOPA INFLACIJE U SIJEČNJU 3,4 POSTO

ZAGREB - Cijene dobara i usluga koje se koriste za osobnu potrošnju, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u Hrvatskoj su u siječnju ove godine u odnosu na prosinac 2008. u prosjeku bile više za 1,2 posto, dok su na godišnjoj razini, u odnosu na prošlogodišnji siječanj, više za 3,4 posto, objavio je u srijedu Državni zavod za statistiku (DZS). Promatrano po glavnim skupinama prema namjeni potrošnje, u siječnju ove godine u odnosu na prethodni mjesec najviše su porasle cijene zdravstva, za 14,4 posto, zbog naplate participacije. Cijene alkoholnih pića i duhana istovremeno su povećane za 5,2 posto, a cijene stanovanja, vode, energije, plina i drugih goriva za 2,7 posto, ponajprije zbog poskupljenja plina i centralnoga grijanja.

POKRENUT PROJEKT EKO-ETNO KLASTERA

VUKOVAR - Zbog činjenice da je Vukovarsko-srijemska županija dobila prošle godine Zlatnu povelju na sajmu "Eko-etno Hrvatska", Vukovar je bio domaćin prvoga ovogodišnjega sastanka organizacijskoga odbora tog sajma koji će se sedmi put održati u rujnu u Zagrebu. Predsjednica organizacijskog odbora Dijana Katica najavila je da će se u sklopu sajma održati i sajam "Eko-etno Europa" zbog sve većeg interesa stranih zemalja i regija. Predstavljen je i projekt eko-etno klastera kojemu je cilj ujedinjenje proizvođača i pružatelja usluga ruralnih područja Hrvatske te stvaranje i održavanje ponude vrhunskih proizvoda spajanjem izvornih vrijednosti i suvremene tehnologije. Klaster bi odigrao važnu ulogu u povezivanju malih proizvođača, stvaranju brendova autohtonih proizvoda i jačanju marketinških alata u turizmu, što bi utjecalo i na razvoj proizvodnje ekoloških i autohtonih proizvoda.

ča i pružatelja usluga ruralnih područja Hrvatske te stvaranje i održavanje ponude vrhunskih proizvoda spajanjem izvornih vrijednosti i suvremene tehnologije. Klaster bi odigrao važnu ulogu u povezivanju malih proizvođača, stvaranju brendova autohtonih proizvoda i jačanju marketinških alata u turizmu, što bi utjecalo i na razvoj proizvodnje ekoloških i autohtonih proizvoda.

AKTUALAN JE TREND POVRATKA STANOVNIŠTVA NA OTOKE

MURTER - "U proteklih pet godina samo na otocima sagradili smo 211 objekata komunalne infrastrukture, 56 pristaništa i luka, 37 vodoopskrbnih objekata, 35 dječjih vrtića, 31 školu i športsku dvoranu. Uspjeli smo na otoke vratiti desetak domova zdravlja koje je bivša koalicijska vlada ukinula. Vlada stimulira zapošljavanje na otocima subvencioniranjem jedne godišnje plaće za svaku zaposlenu osobu. Aktualan je trend povratka stanovništva na otoke kojeg ne bi bilo da nismo gradili infrastrukturu, uvodili noćne brodske linije i međusobno povezali otoke", rekao je premijer Sanader prigodom otvorenja novoga športsko-rekreativnog centra pri Osnovnoj školi "Murterski školji" u Murteru. Premijer je stanovnicima Murtera obećao da će se sanirati obala u mjestu te realizirati projekt odvodnje Murter-Tisno-Pirovac.

HRVATSKA PO PITKOJ VODI U SVJETSKOM VRHU!

ZAGREB - "Kad već u Hrvatskoj nismo imali sreće kao Norvežani ili stanovnici Bliskog i Srednjeg istoka da nam priroda podari velike zalihe nafte i plina, barem smo dobro prošli u raspodjeli zaliha pitke vode. Jer Hrvatska je, prema UNESCO-vim podacima, po obnovljivim zalihama vode na vrlo visokom petom mjestu u Europi, a na 42. u svijetu", kaže generalni direktor Hrvatskih voda Jadranko Husarić. Kako ističe, obnovljive zalihe podzemne vode u Hrvatskoj, koje se mogu gotovo trajno iskorištavati, procijenjene su na nešto više od 9,1 milijardu prostornih metara.

Zlatne kune Vetropacku, Knaufu i Slavonija sladu

Prema izboru Hrvatske gospodarske komore, najbolja banka u Hrvatskoj u 2008. bila je Erste & Steiermärkische banka, a najbolji osiguravatelj Allianz

Dobitnici nagrada

Pripremio: **Hrvoje Salopek/HINA**

Na svečanosti u Zagrebu dodijeljene su nagrade Zlatna kuna za 2008. godinu. Priznanja najuspješnijim tvrtkama i pojedincima Hrvatska gospodarska komora dodjeljuje 16. godinu zaredom. Među tvrtkama, za najbolje su izabrane Vetropack Straža - tvornica stakla iz Huma na Sutli, kao velika, Knauf - tvornica gipsa i gipsanih proizvoda iz Knina, kao srednja te Slavonija slad - proizvođač slada iz Nove Gradiške, kao najbolja mala tvrtka. Zlatnu kunu za najbolju banku dobila je Erste & Steiermärkische Bank, a najbolje društvo za osiguranje je Allianz Zagreb. Nagradu za životno djelo dobio je i akademik Daniel Rukavina, a za inovaciju Carola Bukša iz riječke tvrtke Alarm Automatika. Ovogodišnja dodjela nagrada HGK za izvrsnost u poslovanju protekla je u znaku trenutačne gospodarske krize pa je tako, čestitajući laureatima, potpred-

sjednik Vlade i ministar gospodarstva Damir Polančec okupljenim gospodarstvenicima još jednom predstavio dosadašnje mjere za borbu protiv krize. Podsjećajući na deset mjera koje je Vlada RH prihvatila na svojoj današnjoj sjednici, među kojima je posebice značajnom označio rebalans proračuna, te niz mjera koje su donošene tijekom prošle i ove godine, potpredsjednik Polančec je naglasio kako time rad Vlade na suzbijanju krize nije dovršen. Vlada će razmatrati i mogućnosti skraćivanja radnog tjedna s 40 na 36 ili 38 sati, kao što su to neke zemlje već učinile ili gradnju novih i davanje postojećih autocesta pod koncesiju, rekao je Polančec. Istaknuo je kako tabu ne smije biti niti rasprava o učincima mirovinske reforme i mogućim izmjenama u mirovinskom sustavu.

Predsjednik HGK Nadan Vidošević ocijenio je, pak, kako će jedan od učina-

ka sadašnje gospodarske krize biti uspostava novoga svjetskog poretka, nakon 30-godišnjeg razdoblja globalnog liberalizma, koji sada završava. Iz tog procesa, rekao je, nisu isključene niti male zemlje poput Hrvatske, koja će u tom novom poretku morati pronaći svoje mjesto. Pritom Vidošević kao najveći problem Hrvatske ne vidi "niti u 35 milijardi eura vanjskog duga, niti u deficitu platne bilance, niti u nerestrukturiranim dijelovima javnog sektora, niti u Sloveniji, niti u topničkim dnevnicima". Smatra kako su to sve izvedenice iz temeljnog problema, a taj je - rekao je Vidošević - "da hrvatski građani moraju promijeniti svoj stav, odnosno kult raspodjele zameniti kultom rada", kako bi stvorili zemlju etike "u kojoj se plješe onima koji prodaju svoju robu po svijetu, a ne onima koji krvavo zarađenu kunu troše na jahte, ljetovanja i zimovanja". ■

Predsjednik HGK Nadan Vidošević

A gala awards ceremony in Zagreb saw the presentation of the 2008 Zlatna kuna Awards. The Croatian Chamber of Economic has presented the awards to the most successful companies and individual businesspeople for 16 years running.

Mali gospodarski 'tigar' iz slavonske ravnice

Želja je Petrijevcana i njihove općine stvoriti sve uvjete za kvalitetan život. Mjesto je predgrađe slavonske metropole, financijski je povoljnije živjeti u njemu nego u Osijeku. Isto se odnosi i na industrijski sektor

Izletište Emaus pokraj Petrijevac

Napisao: **Mario Berečić**

Petrijevci su rubna općina Valpovštine u Slavoniji, na području nekadašnje najveće zemljišne čestice u Hrvatskoj, veleposjeda grofova Prandaua iz Valpova. Od Osijeka su udaljeni četrnaest kilometara, a od Valpova jedanaest.

Naoko su tipično slavonsko mjesto, no imaju specifičnosti koje ih ističu od okolice. Župna crkva, pošta, osnovna škola, vrtić, ambulanta, banka, infrastruk-

tura, dva vikend-naselja, Caritasov duhovno-rekreacijski centar "Emaus" na satničkom ribnjaku i ribnjak "Plaviš", te gospodarska zona, samo su neke osobitosti. Župa postoji još od srednjega vijeka, škola navršava 221. godinu. Mjesto se nalazi na važnome cestovnom smjeru, a dvije rijeke – Karašica i Drava – omeđuju poznate petrijevačke šume.

Općina je osnovana 17. travnja 1993. i kao jedinica lokalne samouprave jedna je od manjih u Hrvatskoj – sastoji se od dvaju mjesta koja ukupno imaju nešto više od tri tisuće stanovnika. S 55,6

km četvornih zauzima 1,3% Osječko-baranjske županije, no u sklopu županijske i državne privrede sudjeluje s mnogo većim postotkom. Industrijska je zona jedan od temelja značenja i nalazi se uz državnu cestu D34 koja povezuje Osijek s Donjim Miholjcem, Viroviticom i putnike vodi dalje na Zapad.

MEG ZAPOSŁJAVA 130 LJUDI

"Od studenoga 1996. bili smo jedina mala općina koja je posjedovala industrijsku zonu i to je bila prednost ulagačima", kaže načelnik općine dipl. ing. Ivo Zelić. Dodaje, dalje, kako su ulagači imali vrlo povoljne uvjete koji su se zadržali i do danas.

Drugi Zelić, ovaj put Josip, u Petrijevcima je našao dio poduzetničkoga sna. Naime, svoj je obrt započeo osamdesetih godina kao jedini zaposlenik u svojoj privatnoj tvrtki koja se tada još nazivala "zanatska radnja". Čim je mogao, prešao je na poduzeće od nekoliko radnika. Tijekom vremena je, od skromnih početaka u zajednici s vrlo malo industrijske tradicije, došao do tvornice Meg koja u ovome trenutku zapošljava 130 ljudi.

"Devedeset devet posto naših poslova čelične su konstrukcije za proizvodne hale, autosalone, dijelove tvornica ili za športske dvorane, poput športske dvorane na osječkom Jugu II. Radili smo i naplatne kućice na 'Dalmatini', izlaz Dugopolje. Sada radimo 'Zvijezdin' skladišni prostor u Zagrebu. U ovome trenutku imamo ugovorene poslove u Hrvatskoj i u Europskoj uniji. Konkretno, imamo poslove u Njemačkoj i Austriji."

Dosta se radi jer su narudžbe mnogobrojne. Često je na terenu, kao i njegovi radnici. Kako se vidi u proizvodnim pogonima, posla doista ima puno. Kako vrijeme prolazi, poslovi koje tvrtka do-

Tradicijski prikaz petrijevačke žetve je zaštićeno nematerijalno kulturno dobro

biva sve su kompliciraniji.

“Ne znam koliko je to znakovito, po-duzeće smo registrirali 1. svibnja 1990. godine!” kaže napola u šali. “U poslu s čeličnim konstrukcijama pojavljuju se novi izazovi jer se tehnologija brzo razvija. Posla ima pa ćemo uskoro dizati novu halu. Kada su dolazile delegacije iz resornih ministarstava, nisu vjerovali da je ovdje takvo što moguće.”

Općini je jedan od prioriteta zapošljavanje stanovništva te briga za standard građana. Zato je 2000. godine i nagrađena Poveljom lokalne samouprave Osječko-baranjske županije.

Osim *Mega*, u Gospodarskoj zoni Petrijevci djeluju još tvrtke Tron, zatim Atalia (obje iz Petrijeva), Fides, Kumex, Sila-trade i Stroping iz Osijeka, Emax iz Josipovca te Oblatna i Nojson-trade iz Višnjevca. Bave se metalnim konstrukcijama, izradama vrata i prozora, obradom ljekovitog bilja, prehrambenom industrijom... Ukupno zapošljavaju oko

dvije stotine djelatnika iz općine i okolice. Prema riječima načelnika, 43.000 četvornih metara prostora petrijevačke industrijske zone gotovo je u potpunosti popunjeno. Zato je u fazi završetka projekt širenja industrijske zone na drugo naselje, tako da bi Satnica trebala dobiti svoju industrijsku zonu.

ŽIVJETI U PETRIJEVCIMA

Industrija ne ugrožava mnogobrojne vlasnike vikendica. Petrijevci imaju čak dva velika vikend-naselja, jedno uz naselje Josipovac u gradu Osijeku, drugo, u dubini petrijevačkih šuma između Drave i Karašice te se posjetiteljima rijetko kada čine kao naselja s industrijom. Ovaj je kraj tradicionalno područje poljoprivrede i šumarstva i jedina je industrija bio mlin koji je Petrijevcima prije Drugoga svjetskog rata davao i električnu energiju, uz svoju primarnu djelatnost. Samo je pravilnim promišljanjem gospodarske strategije i trudom moguće ostvariti planove koje imaju stanovnici Petrijeva. “Obično sam na poslu od 6.10 do 15.00h, a u 15.30 već sam u svom voćnjaku”, za ilustraciju kaže načelnik općine.

Općina je porodične naknade uvela među prvima još 2005. godine. Od ove se godine uvodi tisuću kuna za prvo dijete, dvije tisuće kuna pomoći općine za drugo dijete i tri tisuće kuna za treće ili svako daljnje dijete. Prošle su godine umirovljenici s mirovinom manjom od 2.000 kuna mjesečno dobivali mjesečnu naknadu od 100 kuna.

Želja je Petrijevačana i njihove općine stvoriti sve uvjete za kvalitetan život. Mjesto je predgrađe slavonske metropole, a financijski je povoljnije živjeti ovdje nego u Osijeku. Isto se odnosi i na industrijski sektor. Zbog toga se bilježi doseljavanje u Petrijevce ili se odseljenici Petrijevačani vraćaju, kaže pročelnica Milka Furlan, ekonomistica zadužena za općinske financije.

TRADICIJSKA KULTURA NIJE ZABORAVLJENA

“Petrijevačke žetvene svečanosti” tradicionalna su manifestacija amaterskog i izvornog stvaralaštva koja se održava od 1994. godine. “Petrijevačka je žetva preventivno zaštićeno nematerijalno kulturno dobro koje se svake godine obnavlja. Osim petrijevačkih, pozivamo i druge udruge kako bi pokazale vlastite običaje. Dolazili su nam gosti iz Francuske i Slovačke, a od Hrvata udruge iz Bosanske Posavine, Vojvodine i mađarskog Santova”, kaže profesorica Višnja Gubića, članica općinskog poglavarstva zadužena za društvene djelatnosti. Za kraj se može reći da su prigodu koja je pružena nakon osamostaljivanja hrvatske države Petrijevačani iskoristili, unatoč nepovoljnim uvjetima rata i poraća. Naime, agresija na Republiku Hrvatsku dovela je okupatorske postrojbe na obalu rijeke Drave i Petrijevci su od 1991. do mirovne reintegracije bili na granici s područjem pod utjecajem srpskih ekstremista. Malo tko bi od Petrijevačana prije dvadeset godina povjerovao da će na bivšem pašnjaku izrasti industrijska zona koja će zapošljavati i Osječane. ■

Načelnik općine Ivo Zelić

Tvornica Meg u Gospodarskoj zoni Petrijevci

ENG Petrijevci is a municipality not far from the eastern Slavonian capital of Osijek, with a model commercial zone, well-tended grounds and a well-organised local government. The place has also preserved its traditions, prominent among which are the harvest festivities.

Matija Gubec povezao mlade iz Bačke i Zagorja

Uz sve lijepo što prati ovakve susrete, osobito je vrijedno naglasiti njegovu važnost za učenike hrvatskih razreda u Tavankutu jer su imali prilike čuti hrvatski govorni jezik

Napisala: **Marija Hećimović**

Pedesetak učenika OŠ Matije Gupca iz Gornje Stubice zajedno s ravnateljem Željkom Popovićem i učiteljima i nastavnicima bili su od 5. do 8. veljače gosti u povodu dana škole u Tavankutu, hrvatskome selu nedaleko od Subotice. Oživljavanje suradnje dviju škola koje nose ime legendarnoga stubičkog puntara Matije Gupca slijed je jedne stare suradnje istoimenih osnovnih škola iz Hrvatske i Vojvodine koja je postojala prije tridesetak godina.

Sve je započelo prošlogodišnjim susretom ravnatelja dviju škola Željka Popovića i Stanislave Stantić Prčić, nakon kojega je u lipnju uslijedio prvi posjet stubičkoj školi učenika iz Tavankuta. U bogatom programu koji su zauzvrat priredili domaćini bio je obilazak grada Sombora i Subotice. Tijekom boravka bilo je prilike za posjet zoološkom vrtu, što je djecu osobito oduševilo. Svoju poznatu vještinu izrade slika i predmeta od slame na prigodnoj radionici imali su priliku učiti i gosti iz Gornje Stubice.

Dirljiv je bio susret učenika koji su povezani prošlogodišnjim susretom nestrpljivo očekivali goste pred svojom školom koju krase velika bista Matije Gupca. Obilježavanje dana škole 6. veljače u večernjim satima započeli su domaćini pjesmom, a nastavili gosti programom koji je obuhvaćao kratki prikaz tradicijskih dječjih igara iz Zagorja, pjesme, plesove i recitacije, da bi na kraju gosti i prepuna dvorana škole zajednički zapjevali *Lepe ti je Zagorje zelene*.

Uz sve lijepo što prati ovakve susrete, osobito je vrijedno naglasiti njegovu važnost za učenike hrvatskih razreda u Tavankutu jer su imali prilike čuti hrvatski govorni jezik, što

Ravnatelji prijateljskih škola: Željko Popović iz Donje Stubice i Stanislava Stantić Prčić iz Tavankuta

Učenici su s pozornošću razgledali Sombor

potvrđuju riječi ravnateljice Stanislave Stantić Prčić: "Tavankutska škola ima i razrede s hrvatskom nastavom, što je i bio motiv za obnovu kontakta s Gornjom Stubicom. Kako je učenje u školi tek priprema za život, željeli smo provjeriti koliko su učitelji pripravnici za to, a osobito djeca. Ponosna sam što je provjera uspješno prošla i vjerujem da se uz ovakvu mladost ne trebamo brinuti za budućnost škole, Tavankuta i hrvatske zajednice općenito." Svoje zadovoljstvo susretom izrazio je ravnatelj gornjostubičke škole naglasivši da ih je ovaj uzvratni posjet obogatio kako ljepotom okruženja, tako i spoznajom o mnogostrukoj uzajamnoj povezanosti, o snazi ove hrvatske enklave koja nastoji zadržati svoj hrvatski kulturni identitet kako u obitelji, tako i u crkvi i školi.

Učenici su bili smješteni po obiteljskim kućama te su tako imali prigodu doživjeti iznimnu gostoljubivost domaćina, shvatiti vrijednost različitosti i novih prijateljstava. To nam potvrđuju tople riječi gornjostubičkih učenika koje su upisale u knjigu sjećanja: *Nadam se da ću vas još posjećivati jer mi je ovih dana kod vas bilo prelijepo* (Mateja Bakun) ili *Prošla sam jedno predivno iskustvo koje bih ponovila* (Nikolina Haramustek).

Iz svega izloženog može se ustvrditi da ovakvi susreti puno znače hrvatskoj zajednici u Vojvodini jer ih osnažuje u spoznaji o pripadnosti hrvatskom narodu koji govori različitim narječjima. Uslijedila je i po svemu očekivana izjava ravnateljice da žele nastaviti suradnju, a pri tome uključiti i OŠ Matije Gupca iz Zagreba čija je predstavnik Natalija Dujić također bila nazočna na susretu u Tavankutu. ■

ENG Some fifty pupils of Matija Gubec Elementary School of the town of Gornja Stubica, accompanied by their principal and teachers, were guests of the School Days held from February 5th to 8th in Tavankut, an ethnic Croatian village not far from Subotica.

Mladi čuvaju hrvatsko narodno blago

“Hrvatski folklor, pjesma, ples, svirka i narodne nošnje žive u srcima svih vas ovdje u Njemačkoj, jednako onako kao što žive u srcima mladih u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini”, naglasio je fra Josip Bebić

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

Osamnaesti po redu hrvatski folklorni festival, na kojem je nastupila 21 folklorna skupina iz hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, održan je 21. veljače u Kulturnom i športskom centru Martinsee u Heusenstammu kraj Offenbacha na Majni u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta.

Festival je započeo hrvatskom himnom. Zatim je upriličena *Služba riječi* koju je zajedno sa skupinom mladih iz Hrvatske katoličke misije (HKM) Offenbach priredio pastoralni referent Zvonko Orlović, nakon čega je mala folklorna skupina te misije izvela jednu folklornu točku.

Sve su na početku pozdravili voditelj HKM Offenbach fra Mladen Marić, na čijem se području održavao festival te veleposlanik RH u Berlinu Miro Kovač, koji je na festivalu bio zajedno s generalnim konzulom RH iz Frankfurta Pe-

Na festivalu je nastupila 21 folklorna skupina iz sljedećih hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj: Mülheim a. d. Ruhr, Main-Taunus/Hochtaunus, Mittelbaden, Vaihingen, Duisburg, Filderstadt, Sindelfingen, Freiburg-Bad Säckingen, Darmstadt, Essen, Mainz, Dortmund, Esslingen, Schwenningen, Nürnberg, Ludwigsburg, Friedrichshafen, Köln, Stuttgart-Bad Cannstatt, Wuppertal i domaćin Offenbach a. M.

trom Uzorincem. Zatim je festival službeno otvorio delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić koji je, uz ostalo, naglasio: “Ponosan sam i sretan što festival svake godine okuplja tako veliki broj folklornih skupina. To je dokaz da mnoge naše hrvatske katoličke misije diljem Njemačke uz svoj vrijedni pastoralni rad pronalaze i snage i volje kako bi okupljenu hrvatsku mladost naučili čuvati, njegovati i poštovati naše hrvatsko blago, našu nacionalnu tradicijsku kulturu. Hrvatski folklor, pjesma, ples, svirka i narodne nošnje žive u srcima svih vas ovdje u Njemačkoj, jednako onako kao što žive u srcima mladih u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.”

Nastup folklornih skupina pratila je prosudbena komisija u sastavu: prof. Srebrenka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu u Hrvatskoj matici iseljenika i prof. Vidoslav Bagur, ugledni hrvatski folklorist.

Predstavnicima skupina zlatne medalje uručio je delegat o. Bebić. U ime prosudbene komisije prof. Vidoslav Bagur rekao je kako su nastupi skupina u odnosu na prošlu godinu kvalitetniji. Program je vodila Sanja Brajković, urednica i novinarka Hrvatskoga radija. U zabavnom dijelu nastupila je Vokalno-instrumentalna skupina “Domino” iz Nürnberga. ■

ENG The eighteenth annual Croatian Folklore Festival, featuring appearances by twenty one folklore ensembles from Croatian Catholic mission and communities in Germany, was staged on Saturday, February 21st, at the Martinsee Culture & Sports Centre in Heusenstamm near Offenbach am Main by event organiser, the Croatian pastoral office of Frankfurt.

Vrijeme je da se provede dogovor o izlasku na sud

I kad se sve brave otključaju, vrata otvore i problemi procijene, postaje jasno da za rješenje stvarnog problema - onoga graničnog - preostaje samo jedno pravo "vijeće mudraca". A to je - Vijeće sudaca Međunarodnog suda pravde u Haagu!

Dr. sc. Davor Vidas, direktor Odjela za pomorstvo i pravo mora Instituta "Fridtjof Nansen" iz Osla

Napisao: **Davor Vidas**

Moderno je govoriti o kompromisu. To će svakome razumnom političaru dobro zazvučati. U današnjemu složenom i međusobno povezanom svijetu rijetka su crno-bijela rješenja. Zato treba tražiti kompromise. Tako je "kompromis" često rabljen, a nerijetko i zlorabljeno pojam. Mudrac mora biti sposoban razlučiti područje u kojem kompromis treba tražiti od onoga u kojem ga ne može i, štoviše, ne smije biti. Mudrost je upravo u tome - znati procijeniti okvire u sklopu kojih se krećemo i vidjeti granice koje ne prelazimo. Slovenija smatra da ima pravo na teritorijalni dodir s otvorenim morem. Je li o toj, doista najvišoj morskoj želji Slovenije, moguće postići kompromisno

rješenje? Prije svega, mora biti jasno da će - kakvo god jednom bilo razgraničenje u Piranskom/Savudrijskom zaljevu, pa čak i kad bi (hipotetski!) cijelo more tu pripalo Sloveniji - polazne crte teritorijalnog mora Slovenije i dalje ostati na više od 12 nautičkih milja od najbližega otvorenog mora (točka 5. iz Osimskog ugovora). Zbog te činjenice, između Slovenije i otvorenog mora, koje bi ona željela "teritorijalno dodirnuti", stoje dvije prepreke.

ODOBRENJE 155 DRŽAVA

Jedna je prepreka Konvencija UN-a o pravu mora, koja danas obvezuje 156 država svijeta - uključujući Sloveniju i sve članice EU-a. Prema članku 3. te konvencije, niti jedna država nema pravo na teritorijalno more koje bi bilo više od 12 nautičkih milja udaljeno od njezinih polaznih crta. Drugim riječima, za postizanje "kompromisa" koji tako uporno traži - odnosno omogućavanje izravno-ga teritorijalnog izlaza, odnosno dodira s

otvorenim morem - Slovenija bi trebala dobiti odobrenje od najmanje 155 ostalih država stranaka Konvencije UN-a koje bi se sve trebale suglasiti da se teritorijalno more može protezati i izvan 12 milja. No, ni to ne bi bilo dovoljno budući da je u odredbi Konvencije UN-a o najviše 12 milja protezanja teritorijalnog mora sadržano običajno pravo koje obvezuje sve zemlje svijeta. Riječju, Slovenija je u tom zahtjevu - nasuprot ostatku svijeta. Postoji zato i drugi put za skok preko tih dugačkih 12 nautičkih milja, a prepreka se tu čini nešto nižom. Od čega se taj drugi način sastoji? Od toga da se postupi prema onoj - ako neće Muhamedu, dakle, kad je već Slovenija suvi-

Slovinci uvjeravaju svijet da je cijela Savudrijska vala njihova. U tom bi slučaju kupaći na hrvatskoj obali morali nositi putovnice pri ulazu u more

še daleko od otvorenog mora - nekako približiti otvoreno more Sloveniji. Kako to postići? Jedino tako da Hrvatska odstupi onaj dio svoga teritorijalnog mora koji "smeta" na izravnome teritorijalnom putu Slovenije do otvorenog mora; onaj koji je "nadoštukan" između. Na taj dio mora Slovenija, zbog udaljenosti veće od 12 nautičkih milja, nikako ne može polagati pravo. Znači, riječ je o području koje ne može biti predmet spora. U čemu bi se onda postigao kompromis? U tome što bi Hrvatska odstupila dio svog područja na koje ima puno pravo. Točna riječ za to onda nije kompromis, nego - dar. Darivanje onoga što svaka država najljubomornije čuva i uvijek brani. Kako, dakle, u takvoj situaciji može pomoći neki mudrac, u vijeću ili sam - pa bio čak i nobelovac? Zasigurno ne tako da predloži izmjenu Konvencije UN-a o pravu mora, jer onda nije mudrac. Ali ni tako da Hrvatsku pokuša navesti da odstupi dio svoga državnog područja na moru, jer bi to bilo u izravnoj suprotnosti ne samo s Poveljom UN-a, nego i idealom mira u svijetu.

"IZLAZ" NA OTVORENO MORE

Pa ipak, nema problema za koji ne postoji neki ključ. Zato bi mudrac trebao biti sposoban uvidjeti da postoji ključ za preslagivanje te sjevernojadranske Rubikove kocke želja i prava. Postoje zapravo ne jedan, nego dva međusobno povezana ključa. Prvi se ključ sastoji u vrlo jednostavnoj činjenici. Premda se već više od desetljeća i pol čuje slovenski zahtjev prema kojem bi Sloveniji trebala pripasti suverenost nad ukupnim morem u Piranskom zaljevu kao i "izravni teritorijalni izlaz" na otvoreno more, to - naprosto - nije jedan zahtjev, nego su dva. Ta dva zahtjeva se, isto tako, ne mogu riješiti zajedno, nego svaki posebno. Pitanje razgraničenja između Hrvatske i Slovenije u Piranskom/Savudrijskom zaljevu je jedna stvar, a pitanje "izlaza" na otvoreno more druga. Ta dva pitanja nisu uzročno-posljedično povezana jer kako god se riješilo pitanje razgraničenja u zaljevu, neće se doći do podloge za rješenje drugog pitanja - dopiranje Slovenije do otvorenog mora. Prvi je ključ u rukama mudraca, dakle, da zato razdvoji ta dva pitanja. Njih treba odvojeno rješavati. Drugi je ključ za mnoge teže vidljiv, ali svakome pravome mudracu dostu-

Premijeri Slovenije i Hrvatske su na Bledu, 26. kolovoza 2007., postigli načelni dogovor o iznošenju graničnog spora pred međunarodni sud

pan. To je ključ razlikovanja stvarnosti od percepcije. Tim bi ključem mudrac trebao otključati, svaku posebno, zaključane brave odnosnih dvaju pitanja. Prvo je pitanje razgraničenja na moru između Hrvatske i Slovenije. Je li to stvaran, neriješeni problem? Jest, jer među dvjema državama još nije određena granica na moru i jedina je nesporna činjenica u tome da svakoj od njih pripada jedan dio obale Piranskog/Savudrijskog zaljeva. Kako odrediti granicu, pitanje je međunarodnog prava. Mudrac bi za to pitanje uputio države na rješavanje međunarodnome pravosudnom tijelu. U sadašnjoj situaciji samo bi netko krajnje nerazuman (ili zlonamjeran) mogao predlagati drukčije. Drugo je pitanje pristupa Slovenije do otvorenog mora. Je li to stvaran, neriješeni problem? Ne treba biti mudrac kako bi se znalo da se pristup na moru ostvaruje - brodom. Brodovi koji u Sloveniju stižu iz međunarodnih voda pristaju u jedinu slovensku međunarodnu trgovačku luku, Kopar. Nakon toga opet kreću put otvorenog mora. Kojim putem plove? Prema Sloveniji plove uz hrvatsku obalu Istre. Na odlasku iz Slovenije do otvorenog mora "izlaze" teritorijalnim morem Italije. Tako je, naime, uređena plovidba svih brodova na temelju sustava odvojene plovidbe usvojenog 2004. godine u

Međunarodnoj pomorskoj organizaciji u Londonu - i to na suprijedlog Slovenije, zajedno s ostalim jadranskim zemljama. Ima li pri tome teškoća? Umjesto podlije-ganja nametnutoj percepciji zatvorenosti "izlaza" na otvoreno more, svakto razuman prvo bi pogledao brojke. Luka Kopar je u 2008. godini pretovarila 16 milijuna tona tereta. U 1990. godini, dok je Slovenija još bila u sastavu Jugoslavije, pa je navodno uživala "izravni teritorijalni izlaz na otvoreno more", luka Kopar pretovarila je pet milijuna tona tereta - što ujedno i odgovara "stanju zatečenome na dan 25. lipnja 1991. godine". Argument za lakoću pristupa Slovenije do otvorenog mora danas je, dakle, 11 milijuna tona razlike težak. Mudracu dosta!

DOGOVOR NA BLEDU

I kad se sve brave otključaju, vrata otvore i problemi procijene, postaje jasno da za rješenje stvarnog problema - onoga graničnog - preostaje samo jedno pravo "vijeće mudraca". A to je - Vijeće sudaca Međunarodnog suda pravde u Haagu!

Janez Janša je na Bledu, 26. kolovoza 2007., precizno rekao da je - o iznošenju upravo graničnog spora pred taj Sud - postignut načelni dogovor. Sad je vrijeme da ga se provede. A pristup otvorenome moru Slovenija će uvijek imati, bez obzira na rezultat graničnog spora. ■

ENG A commentary by Davor Vidas DSc, program director for Maritime Affairs and the Law of the Sea at the Oslo-based Fridtjof Nansen Institute, on the border dispute between Croatia and Slovenia in Savudrija Cove. He says the problem should be addressed before the International Court of Justice in The Hague.

IZLOŽBA ZAGREBAČKIH RATNIH FOTOGRAFIJA U BUENOS AIRESU

ARGENTINA - Zagrebačka podružnica Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata predstavila je Izložbu ratnih fotografija "Zagreb u Domovinskom ratu 1990.-1992." hrvatskim iseljenicima u argentinskom gradu Buenos Airesu - i to u Hrvatsko-argentinskom kulturnom klubu i u Hrvatskom domu. Također je, u Hrvatskom katoličkom centru Sveti Nikola Tavelić u Buenos Airesu, služena sveta misa zadušnica za poginule hrvatske branitelje, na kojoj su se, uz mnoštvo hrvatskih iseljenika, okupili i predstavnici argentinskih ratnih veterana. Isti program predstav-

ljanja izložbe i dokumentarnog filma o Domovinskom ratu održat će se u hrvatskim klubovima u Cordobi i Rosariju.

ARGENTINSKA VEČER U ZAGREBU

ZAGREB - U restoranu Spoon u Zagrebu predstavljena je u petak 27. veljače glazbena i plesna kultura Argentine. Inicijator i autor ove prezentacije je Guillermo Miguel Terrazas, sin Hrvatice iz Buenos Airesa, vrstan plesač i učitelj tanga koji je protekla dva mjeseca boravio u Hrvatskoj podučavajući tango. Guillermo Terrazas plesom se bavi punih 28 godina, no posjeduje izvršno znanje i o hrvatskom folkloru. U Buenos Airesu je osnovao folklornu skupinu HR-TANGO koja u svom programu ujedinjuje hrvatski folklor, argentinske narodne plesove i tango. (S. Šeravić)

PROSLAVLJEN BLAGDAN BL. ALOJZIJA STEPINCA U HKZ SINDELFINGENU

NJEMAČKA - Blagdan bl. Alojzija Stepinca proslavljen je u nedjelju 15. veljače u Hrvatskoj katoličkoj zajednici Sindelfingenu. Svečano misno slavlje u punoj crkvi Presvetoga Trojstva predvodio je franjevac Franjevačke provincije Bosne Srebrene župni vikar u Kiseljaku fra Vjekoslav Tomić u zajedništvu s voditeljem zajednice fra Marinkom Vukmanom. Nakon misnog slavlja u prostorijama zajednice priređen je za sve besplatan ručak, a u duhovno-kulturnom programu nastupili su dječji zbor zajednice pod vodstvom s. Bernardete Tomić, zbor mladih "Salve angeli" pod vodstvom Natalije Poljak, mali i srednji folklor pod vodstvom Ivce Šepovića uz pratnju tamburaša pod vodstvom Antuna Bošnjakovića Tune. U zabavnom programu nastupila je tamburaška skupina "Diaspora". Organizirana je i bogata tombola, a čisti prihod od proslave namijenjen je za siromašne obitelji s mnogobrojnom djecom u domovini. (A. Polegubić)

OTAC ROMIĆ SE VRAĆA U DOMOVINU

NJEMAČKA - Svečano misno slavlje u povodu odlaska dr. fra Jakova Rafaela Romića iz župe sv. Kilijana u Wiesbadenu, u kojoj je bio župnik skoro 29 godina, i njegova povratka u domovinu, u Dubrovnik, predvodio je o. Romić u zajedništvu s provincijalom Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri fra Josipom Soptom, delegatom za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josipom Bebićem, u ime biskupije Limburg vlč. Klausom Waldeckom, voditeljem Hrvatske katoličke misije Wiesbaden dr. fra Antom Bilokapićem te s još šest hrvatskih i njemačkih svećenika u prepunoj crkvi sv. Kilijana u Wiesbadenu. O. Romić se zauzimao za dijalog između kršćana i marksista te je objavio mnogobrojne radove u raznim listovima i časopisima. (A. Polegubić)

SPOMENICA DR. JERE JAREBA

ŠIBENIK - Časopis za suvremenu povijest koji je posvećen 85. godišnjici života dr. Jere Jareba "Spomenica dr. Jere Jareba" svečano je promoviran 18. veljače u Gradskoj knjižnici "Jurja Šišgorića" u Šibeniku. O životnom putu dr. Jere Jareba govorili su urednik Časopisa za suvremenu povijest dr. Nikica Barić, zatim dr. Marko Jareb, inače rođak dr. Jere Jareba, zatim dr. Stjepan Matković, ravnatelj Hrvatskog instituta za povijest i Milivoj Zenić, ravnatelj šibenske knjižnice koja je s Hrvatskim institutom za povijest iz Zagreba i nakladnik posebnog broja časopisa u kojem je sažet plodan rad ovoga hrvatskog i američkog povjesničara koji se 1922. rodio na otoku Prviću, u naselju Šepurinama. Prema riječima predavatelja, dr. Jareb, iako u poznim godinama života, i danas iz Amerike uredno prati sve događaje na području historiografije i suvremene povijesti. Dr. Jareb bio je jedan od prvih školovanih profesionalnih povjesničara emigranata u Americi, čulo se, između ostalog, na šibenskoj promociji časopisa "Spomenica dr. Jere Jareba". (J. Klisović)

Jamstvo za nova vremena australskih Hrvata

U organizaciji Odjela za školstvo HMI-ja, a u suradnji s hrvatskim Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa te Centrom hrvatskih studija Sveučilišta Macquarie i Hrvatskom znanstvenom zakladom iz Sydneya od 10. do 25. veljače 2009. održani su prvi put na australskom kontinentu Hrvatski dani za djecu, mladež i učitelje, kao dio obilježavanja 30 godina priznanja samobitnosti hrvatskoga jezika i uvođenja hrvatskoga kao maturnog predmeta u srednje škole u Australiji te 25. obljetnice Centra hrvatskih studija Sveučilišta Macquarie i Hrvatske znanstvene zaklade u Sydneyu

Napisao: **Josip Lasić**

Dočekali smo i taj dan! Dan je ponedjeljak, godina je 2009., a datum je 9. veljače. Nakon punih pola godine priprema, kontaktiranja, faksiranja, elektroničkog dopisivanja, lobiranja, pregovaranja i dogovaranja, našli smo se u Zračnoj luci Zagreb, pomalo sjetni, pomalo i uplašeni, ali spremni za daleke pute. Zagrebačko-splitska ekipa prosvjetara/moderatora, koju je činila glavna organizatorica Lada Kanajet Šimić i "njezin trojac s kormilarom": Lidija Cvikić, znanstvena novakinja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Zvonko Novosel, akademski glumac i dramski pedagog i Josip Lasić, lektor hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Splitu, krenula je na put za daleku Australiju s jasnom željom – odraditi najbolje što može radionice za djecu, mladež i učitelje u Adelaideu, Melbourneu, Geelongu, Sydneyu i Wollongongu, u kojima se u etničkim i subotnjim školama predaje i poučava hrvatski jezik.

U dvotjednom programu u ovih pet australskih gradova susreli smo se s učenicima iz ukupno petnaest osnovnih i srednjih škola, a ukupan broj uključene djece i učitelja je za svaku pohvalu – oko 400 djece, 70-ak angažiranih učitelja i 200-tinjak brižnih roditelja. Iako možda u prenatrpanom rasporedu u samo dva tjedna, hrvatska "ekspedicija" je ipak pozitivno i s puno pohvala ispraćena iz škola u kojima je vodila radionice kulturne baštine, jezičnog te scen-skog izražavanja.

Teško bi bilo nabrojiti sve angažirane

Subotnja škola u Strathfieldu (Sydney) okupila je učenike od sedmog do dvanaestog razreda

centre, učitelje i škole te je, stoga, puno jednostavnije analizirati Hrvatske dane u trima australskim državama koje je obuhvatio projekt: South Australiju, Victoriju i New South Wales.

ADELAIDE

Prva postaja u misiji bio je grad Adelaide, država Južna Australija, i nemoguće je odmah na početku ne uputiti zahvalu za odličnu koordinaciju gospođama Karmen Petrić i Veri Ostrun koje su uložile veliki napor kako bi se realizirale radionice i program u ovome južnoaustralskom gradu. Radionice u Adelaidu okupile su osamdesetak djece hrvatskih korijena u dobi od pet do četrnaest godina te desetak učitelja, a najbolji dokaz o uspješnosti radionica je izjava učeni-

ka Krševana: "Bilo je odlično, svi smo se lijepo družili i zabavili, a naučio sam i kako sam dobio ime i tko je bio Marko Marulić, a volio bih kad bismo uvijek ovako učili hrvatski jezik."

Nastava hrvatskog jezika u Adelaideu izvodi se u School of Languages, Hrvatskome športskom centru i Hrvatskome kulturnom klubu, a početak nove školske godine, koja u Australiji počinje 1. veljače, obilježio je i povećani upis djece na nastavu hrvatskog jezika u svim centrima tako da je budućnost hrvatskog jezika u Adelaideu obećavajuća i vrlo ohrabrujuća, a i stalna briga Karmen, Vere i ostalih Hrvatica i Hrvata u ovome gradu daje nadu kako će u vremenima koja dolaze biti sve više djece trećeg naraštaja koja će učiti hrvatski jezik.

"Djeca su ta koja su potpuno uživala, a to je za nas najvažnije!" rekla je po našem odlasku iz škole Holly Family u Geelongu gđa Katica Perinac. (Na slici Zvonko sa svojim polaznicima)

MELBOURNE

Nakon trodnevnog boravka u Adelaideu, prepuni lijepih događaja, simpatičnih dječjih izjava i nošeni željom tamošnjih Hrvata da se ponovi ovakav projekt, nastavili smo svoju radioničku aktivnost s djecom u Melbourneu. Bitno je, međutim, naglasiti specifičnost poučavanja hrvatskog jezika u Melbourneu i državi Victoriji. Nastava hrvatskog jezika integrirana je u redovitu nastavu u školama Victorije, učenici imaju mogućnost učenja hrvatskog jezika od samog polaska u školu, dakle, od šeste godine

života sve do završnog, dvanaestog razreda kada se nudi i mogućnost polaganja završnog ispita iz hrvatskog jezika koji je ujedno i temelj za nastavak bilo kojeg studijskog programa, a satovi hrvatskog jezika u rasporedu su subotom od 9 do 12,15 sati.

Najvažnija institucija koja okuplja sve subotnje škole je Victorian School of Languages, nastava se održava u pet podružnica u samom Melbourneu ili neposrednoj okolini (Altona, Keilor Downs, Roxburgh Park, Chandler, Geelong), a u radionice Matice uključili su

se svi centri na jednom mjestu gdje se okupilo stotinjak djece i skoro trideset njihovih učitelja. Uistinu impresivni broj polaznika, a najveću pohvalu zaslužuje besprijekorna organizacija na čijem čelu su bile učiteljice Nina Kovačina i Katica Perinac, kao i svi ostali koji su se odazvali sa svojom djecom. Dan nakon dječjih radionica održane su radionice za učitelje, a nadamo se da će u nekom od sljedećih brojeva časopisa "Matica" izići i članak melbournskih učitelja i njihovo viđenje cjelokupnog projekta u Victoriji.

GEELONG

Dva dana u Melbourneu prošla su kao dvije minute, djeca, učitelji, radionice, razgovori, savjeti, a već sljedeći dan na rasporedu je bio Geelong, grad koji se može podičiti najvećom zajednicom Hrvata na australskom kontinentu s obzirom na broj stanovnika. Takav je slučaj i s brojem učenika koji uče hrvatski jezik, a treba naglasiti da je osnovna škola Holly Family Bell Park u Geelongu jedinstvena u svijetu jer se hrvatski jezik uči svakog dana od prvog do šestog razreda u redovitome nastavnom programu već dvadeset i osam godina. S pravom ponosna učiteljica Katica Perinac organizirala je uspješne radionice u spomenutoj školi tijekom dvaju nastavnih dana, a u radionicama je sudjelovalo čak 157 tamošnjih učenika. Dječica od pete do dvanaeste godine pažljivo su pratila i s puno ushićenja prihvatila nove učitelje, a s obzirom na zatečeni broj djece koja

Lidija Cvikić s djecom u školi u Strathfieldu, Sydney.

Tko je brži i spretniji, a zna nabrojati najviše boja? (Lada Kanajet Šimić u igri s djecom iz hrvatske škole u Beverley Hillsu, Sydney)

Nakon cjelodnevnog druženja na radionicama, zajednička fotografija pred Victorian School of Languages u Melbourneu

uče hrvatski jezik u školi Holly Family, kao i onu koja pohađaju hrvatsku nastavu koju već godinama neumorno i predano vodi velečasni Stjepan Gnječ u sklopu hrvatske katoličke misije, nema straha da će se izgubiti hrvatski identitet u gradu Geelongu u godinama koje dolaze. Učiteljici Katici i vlč. Stjepanu treba još jednom zaželjati puno snage da se ovakvo stanje i zadrži.

SYDNEY

Posljednje odredište hrvatskog izaslanstva učitelja bio je Sydney s obližnjim

Wollongongom. Centri i škole uključeni u program Matice bili su: Torrey Hills, Strathfield, Beverley Hills, Punchbowl, Blacktown i na samome kraju škola hrvatskog jezika u sklopu katoličke misije u Wollongongu. U spomenutim centrima nastava se najčešće održava subotom, pohađaju je djeca od pete do šesnaeste godine starosti, a iznimka je centar u Blacktownu, iznimno dobro i bogato opremljen kompleks sa svim sadržajima, a nastava se održava utorkom u popodnevним satima. Kako bi svaka od sydneyjskih škola bila zastupljena u ovom pregledu, najbolje je pogledati fotogaleriju uz ovaj tekst. Međutim, posebna zahvala ide dragim učiteljima na sydneyjskoj koordinaciji i dugim vožnjama od škole do škole, a posebnu zahvalnost treba uputiti dragoj Zlati Radaković, strpljivoj Valeriji Skender, još strpljivijem Hrvoju Smiljaniću, Ladinim i Lidijinim sydneyjskim "roditeljima" Lovorki i Nandju Sučiću te našem "priki" barba Jozi Jakšiću za sve one jedinstvene trenutke šale, smijeha i sigurne vožnje po velikom Sydneyu. Hvala ravnatelju Centra

hrvatskih studija u Sydneyu Luki Buda-ku što je prepoznao ovaj Matičin projekt i uključio ga u obilježavanje već spomenutih obljetnica vezanih uz hrvatski jezik u Australiji. Zahvaljujemo i našem veleposlaniku Vicenciju Biuku te generalnim konzulima u Sydneyu i Melbourneu, Mirjani Piskulić i Anti Babiću na potpori projektu. Gospođi Piskulić posebna hvala za trodnevno gostoprimstvo te kratak, ali nezaboravan posjet nekim sydneyjskim zanimljivostima. Na posljetku, hvala svim dragim ljudima koji su otvorenog srca dočekali Hrvatske dane u svojim sredinama i svojim angažmanom pomogli u njihovoj realizaciji.

I kako na kraju ocijeniti i zaključiti dva predivna i nezaboravna tjedna druženja i rada s djecom, mladeži i učiteljima. Teško, budući da je svaka od posjećenih sredina na svoj način pokazala iznimnu brigu i skrb za očuvanjem hrvatskoga nacionalnog identiteta, realizaciju nastave hrvatskog jezika, a to je ujedno i izvrsno jamstvo za nova vremena i nove naraštaje Hrvata na australskom kontinentu. ■

Josip, Lidija i Lada sa svojim malim razredom u Wollongongu igraju igru 'Širi širi šareni šeširi'.

ENG The Croatian Days for Children, Youth and Teachers were held in Australia for the first time from February 10th to 25th of 2009 as part of the celebration of 30 years since the recognition of the distinct identity of the Croatian language and the introduction of Croatian as a graduation subject at Australian secondary schools and the 25th anniversary of the Croatian Studies Centre at Macquarie University and of the Croatian Science Foundation in Sydney. The event was organised by the CHF's Department for Education, in cooperation with the Croatian Ministry of Science, Education and Sport, the Croatian Studies Centre at Macquarie University and the Croatian Science Foundation in Sydney.

SARKOZY I BERLUSCONI ŽELE HRVATSKU KAO 28. ČLANICU EU-A

PARIZ/RIM – “Želim izraziti zadovoljstvo nakon razgovora s francuskim predsjednikom Nicolasom Sarkozyjem. Sarkozy je rekao da želi Hrvatsku kao 28. članicu Europske unije”, rekao je u Parizu ispred Elizejske palače premijer Ivo Sanader nakon susreta s francuskim predsjednikom. Sanader je u Elizejskoj palači dočekan sa svim počastima, a predsjednik Sarkozy osobno je došao do automobila kako bi se pozdravio s hrvatskim premijerom. Razgovarali su nešto više od 30 minuta, te su ustvrdili da bilateralni odnosi Francuske i Hrvatske nikad nisu bili dobri kao sada. “Mi ćemo se zalagati da Hrvatska uđe u Europsku uniju 2010. godine. Obećao sam predsjedniku hrvatske vlade Ivi Sanaderu kako će se Italija zauzeti za to da se brže riješe i otvorena pitanja Hrvatske sa Slovenijom”, rekao je u Rimu talijanski premijer Silvio Berlusconi nakon susreta s hrvatskim premijerom Ivom Sanaderom. Premijer Sanader prvi put je bio u službenom posjetu Italiji, a u razgovoru su on i Berlusconi zaključili da su bilateralni odnosi dviju zemalja jako dobri.

nik Sarkozy osobno je došao do automobila kako bi se pozdravio s hrvatskim premijerom. Razgovarali su nešto više od 30 minuta, te su ustvrdili da bilateralni odnosi Francuske i Hrvatske nikad nisu bili dobri kao sada. “Mi ćemo se zalagati da Hrvatska uđe u Europsku uniju 2010. godine. Obećao sam predsjedniku hrvatske vlade Ivi Sanaderu kako će se Italija zauzeti za to da se brže riješe i otvorena pitanja Hrvatske sa Slovenijom”, rekao je u Rimu talijanski premijer Silvio Berlusconi nakon susreta s hrvatskim premijerom Ivom Sanaderom. Premijer Sanader prvi put je bio u službenom posjetu Italiji, a u razgovoru su on i Berlusconi zaključili da su bilateralni odnosi dviju zemalja jako dobri.

PRVI PUT IZVOZ HRANE GOTOVO IZJEDNAČEN S UVOZOM

ZAGREB - Uvoz hrane na početku godine pao je 38 posto, a izvoz porastao gotovo 22 posto. Naša uvozno-izvozna bilanca prvi put je gotovo pozitivna, istaknuo je Božidar Panketić, ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Dodao je da je u siječnju uvezeno hrane za 131,9 milijuna dolara, a izvezeno za 128,5 milijuna dolara. Ti pozitivni trendovi, kaže Panketić, iznenadili su mnoge jer dolaze upravo u jeku svjetske gospodarske krize. Gotovo pozitivnoj trgovinskoj bilanci najviše je pridonio izvoz tune, koje je na japansko tržište plasirano triput više nego prije godinu dana.

ROHATINSKI PRIMIO NAGRADU ZA NAJBOLJEGA GUVERNERA SVIJETA

LONDON - Željko Rohatinski, guverner Hrvatske narodne banke (HNB), primio je u Londonu nagradu za najboljega guvernera na svijetu u 2008. godini. Rohatinski i njegov tim poduzeli su niz mjera koje su pomogle hrvatskim bankama da globalnu bankarsku krizu u rujnu 2008. prevladaju bolje i lakše nego mnoge druge, ali one uvijek nisu nailazile na odobravanje. “Druge banke, međunarodne financijske institucije poput MMF-a i naše unutarnje institucije nisu bile oduševljene time što smo poduzeli”, rekao je Rohatinski. Njihov najvažniji rezultat, kako je naglasio, jest “da smo uspjeli smanjiti vanjski dug banaka i pad u kreditima s 25 posto u 2006. na 11 posto u 2008.”. Bilo je to dovoljno brzo i nije došlo do usporavanja ekonomije, zaključio je Rohatinski. Mjesečnik The Banker, koji pripada publikacijama skupine najutjecajnijih europskih financijskih novina Financial Timesa svake godine u svom siječnjaškom broju objavljuje izbor najboljega regionalnoga guvernera i “guvernera godine” u svijetu, i to na temelju ocjena uredništva i istraživanja provedenog među bankarima i ekonomskim analitičarima.

ne u svom siječnjaškom broju objavljuje izbor najboljega regionalnoga guvernera i “guvernera godine” u svijetu, i to na temelju ocjena uredništva i istraživanja provedenog među bankarima i ekonomskim analitičarima.

U SLOVENIJI OTKRIVENA JOŠ JEDNA MASOVNA GROBNICA IZ 1945.

HUDA JAMA - Ovo mjesto govori o jezivom, nezamislivom zločinu. Smatra se da svi zločini moraju biti istraženi i da se puna istina mora znati zbog povijesti, zbog svih nas, ali i zbog budućnosti te da se moraju znati imena i nalogodavaca i izvršitelja, a svi koji su krivi za ovakve zločine i egzekucije bez suđenja moraju odgovarati, izjavila je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor ispred rudnika Barbara kraj mjesta Huda Jama u blizini Laškog u Sloveniji, gdje su nedavno nađeni posmrtni ostaci stotina žrtava koje su komunisti brutalno ubili nakon završetka Drugog svjetskog rata. Stručnjaci smatraju da nedostupne jame rudnika kriju još nepoznati broj žrtava. Iako je istraga u tijeku, smatra se da je glavnina žrtava bila hrvatske nacionalnosti.

HRVATSKA I MAĐARSKA POVEZUJU PLINOVOD 2010.

ZAGREB - Plinski transportni sustavi Hrvatske i Mađarske trebali bi se spojiti do kraja 2010. godine, do kada se očekuje dovršenje oko 395 milijuna eura vrijednoga interkonekcijskog plinovoda Városfold-Slobodnica, dugačkoga 298 kilometara. Istaknuto je to na potpisivanju ugovora o realizaciji tog projekta koji su potpisali tvrtka Plinacro i mađarska tvrtka Natural Gas Transmisson, članica Mol grupe. Riječ je o ugovoru o zajedničkoj realizaciji projekta interkonekcijskog plinovoda između mađarskog Városfolda i Slobodnice u Hrvatskoj. Interkonekcijski plinovod Hrvatska-Mađarska sastavni je i najvažniji projekt Plana razvoja, gradnje i modernizacije plinskoga transportnog sustava Hrvatske do 2011.

Vrevu Manhattana zamijenio idilom na Olibu

Kad mu je umrla žena, odlučio se vratiti na Olib. Istovremeno je ondje potaknuo izgradnju doma za starije osobe gdje bi on i njegovi vršnjaci mogli provoditi svoje umirovljeničke dane

Napisao: **Hrvoje Salopek**
Snimio: **Vladimir Ivanov - CROPIX**

“**I**seljenik s otoka Oliba, 71-godišnji Marijan Cukrov, darovao je cijelu svoju životnu ušteđevinu, od gotovo 700.000 kuna, za izgradnju doma za starije na rodnom otoku!” pisala je nedavno Slobodna Dalmacija. Pomislih, zanimljiva priča za Maticu i krenuh odmah u potragu. Internet, nekoliko telefonskih poziva – i pronađoh na Olibu traženu osobu.

Potragu je pomalo zakompliciralo pogrešno prezime. Naime, nije riječ o Cukrovu, već se gospodin Marijan preziva Cukar, a to je prezime vrlo često na Olibu.

“Da, točno je što pišu. Samo vi to tako prenesite. Nema ja tome što dodati”, kaže s druge strane telefonske veze naš sugovornik s tipičnim olipskim naglaskom. No, kad je gospodin Cukar, koji je u početku bio škrt na riječima, shvatio da me više zanima njegova iseljeničko-povratnička životna priča, a manje precizni iznosi njegova ulaganja, počeli smo opušteno razgovarati.

“Godine 1956. smo ja i još petorica Olibljana prebjegli barkom u Italiju, u Anconu. Tada sam imao 19 godina. Razlog našeg bijega bila je agresija SSSR-a

na Mađarsku i mogući napad na Jugoslaviju. Kako bih izbjegao vojsku, odlučio sam se priključiti grupi emigranata”, priča nam Marijan Cukar. Kaže kako je nakon obvezatnog boravka u talijanskom prihvatnom logoru otišao u Francusku gdje je u Provansi radio na nekom seoskom imanju.

“Jedan Francuz koji je već radio u Americi ponudio mi je posao u New Yorku. Radilo se o ispomoći u jednom restoranu. Prihvatio sam ponudu i 1961. otišao u Ameriku.” Kaže kako je u početku radio najniže kuhinjske poslove, a s vremenom se penjao na ljestvici, postao je kuhar, a na poslijetku i šef kuhinje. “Znate, to vam je restoran u sklopu jedne velike američke banke na Wall Streetu. Moj posao je bio vrlo zanimljiv i dina-

mičan. Upoznao sam bezbroj zanimljivih ljudi. Ukratko, volio sam to što sam radio i nikad nisam požalio što sam došao u New York.”

Od 1963. u braku je s Amerikankom francuskog podrijetla. Prvi put je posjetio domovinu 1971. Tada su mu još roditelji bili živi. “Od nas desetero djece, petero nas je otišlo u Ameriku, ja i moje četiri sestre.”

Životna prekretnica dogodila se našem sugovorniku 1995. kad mu umire supruga. “Mi nismo imali djece i preko noći sam ostao sam. Bilo je neizdrživo. Prestao sam raditi, otišao u mirovinu i odlučio se vratiti na Olib”, priča Marijan i dodaje kako je istovremeno potaknuo izgradnju doma za starije osobe gdje bi on i njegovi vršnjaci u otočnoj idili mogli provoditi svoje umirovljeničke dane. Vrlo brzo je uplatio svojih prvih 100.000, a zatim još 28.000 dolara društvu olipskih iseljenika u New Yorku, preko kojih je i službeno krenula inicijativa za domom.

“Ja ugodno živim od svoje penzije, a svu svoju ušteđevinu sam darovao Olibu”, kaže nam Marijan, čiji će primjer slijediti i ostali iseljenici s Oliba, kojih osim u New Yorku ima dosta i u San Pedru te San Franciscu.

U cijelu su se priču vrlo brzo uključili Grad Zadar i nadbiskupija koja im je obećala ustupiti zemljište za dom s 20-ak kreveta. Grad je već naručio projekt, uskoro se raspisuje natječaj. A Marijan Cukar provodi u staroj roditeljskoj kući svoje mirne umirovljeničke dane, daleko od vreve Manhattana. Uz ribolov i čakule, očekuje ostvarenje svoga velikog projekta. ■

Olib

Otočić Olib nalazi se u sjevernom dijelu zadarskog arhipelaga. Trajektnim linijama povezan je sa Zadrom i Lošinjem. Na tom nekad gusto naseljenom otoku zimi sada živi samo stotinjak stanovnika.

ENG 71-year-old Marijan Cukrov, an emigrant living in New York, has donated his entire life savings of almost 700 thousand kuna (about 120,000 US dollars) for the construction of an old age home on his native island of Olib.

Kad zapuše prominska bura

Načelnik Općine Promina Paul Cota smatra kako ovaj kraj ima velike mogućnosti za razvoj i to ponajprije u poljoprivrednoj proizvodnji u Vedrom polju, proizvodnji zdrave hrane, stočarstvu i seoskom turizmu

Panorama Promine

Promina

Napisala: **Jadranka Klisović**
Snimio: **Duško Jaramaz**

Više od dvadesetak jama i više od 150 kilometara kopova podzemnih hodnika svjedoče o rudarskoj prošlosti Promine. Rudnici boksita desetljećima su hranili stanovništvo toga škrtog kraja u šibenskom zaleđu i dali mu pečat koji na neki način i danas nosi iako je od zatvaranja rudnika boksita prošlo skoro pola stoljeća. Na jednom mjestu na padini Promine kraj Gluvača, nekadašnji je rudarski kop otvorio podzemni izvor vode nazvan Slava. U procjepu brda, tamo gdje je trebala biti rudarska jama, pojavila se izvorska voda u obliku suze čineći neuobičajeno lijepu sliku u kršu. Unatoč jakoj buri koja je puhala za našeg posjeta, usudili smo se baciti pogled u četrdesetak metara duboko grotlo ispunjeno izvorskom vodom koja, kako nam je rekao naš vodič po prominskom kraju, načelnik Općine Promina Paul Cota, nikada ne presušuje.

BROJ STANOVNIKA U STALNOM OPADANJU

Težak život i druge nedaće koje su se zaredale zatvaranjem rudnika koji je othranio naraštaje i naraštaje, izazvali su odlazak stanovništva u gradove u unu-

trašnjosti zemlje, ali i u inozemstvo, najviše u Njemačku, od čega se tamošnje stanovništvo nije oporavilo do danas.

Načelnik općine kaže kako je šezdesetih godina prošlog stoljeća u prominskom kraju živjelo oko 6.500 stanovnika. Prije Domovinskog rata bilo ih je 2.600, a danas nešto manje od jedne tisuće s tendencijom daljnjeg opadanja. Godišnje umre oko 50 stanovnika, a rodi se u prosjeku samo petero djece. Godišnje se vjenča tek jedan ili najviše dva para. U osnovnoj školi danas je ukupno 90 učenika, a, primjerice 1964. bilo ih je 1.140. Prije gotovo pola stoljeća ovdje se uzgajalo 4,5 milijuna trsova vinove loze, a danas je ta brojka manja od 500.000 iako je vinogradarstvo zahvaljujući državnim poticajima i besplatnim sadnicama koje je donirala županija, u usponu.

Država je dio svoga šumskog zemljišta odlučila dati na višegodišnje korištenje pa je nekoliko Prominaca već zasadilo velike vinograde. Nove nasade vinograda danas ima Marko Duvančić, obitelj Džapo, obitelj Knežević... Načelnik Cota na svom je imanju zasadio 20.000 sadnica vinove loze koja ovdje odlično uspijeva i daje vrlo kvalitetno grožđe i vino.

VELIKE MOGUĆNOSTI ZA RAZVOJ

Načelnik Cota smatra kako ovaj kraj ima velike mogućnosti za razvoj i to ponajprije u poljoprivrednoj proizvodnji u Vedrom polju, proizvodnji zdrave hrane, stočarstvu i seoskom turizmu. U blizini je i poznato arheološko naselje Burnum s mnogobrojnim atrakcijama, te nekoliko atraktivnih slapova na Krki koji mogu biti mamac za razvoj turizma.

Ika i Mirko Validžić imaju stado od 600 ovaca koje uskoro planiraju povećati za još 300 grla

Obitelj Milana Lacića sagradila je pršutanu "Lacić" u Razvodu kraj Oklaja. Dok smo joj prilazili, nismo mogli ujetovati vlastitim očima. Ugledali smo suvremeni objekt s uređenim zelenim površinama, lijepom metalnom ogradom... Unutrašnjost ovog tri godine staroga dvoetažnog objekta kojim nas je proveo Stanko Lacić, inače brat vlasnika pršutane od koje živi desetak obitelji, priča je za sebe. Dobiveni certifikat HACCAP potvrđuje ono što smo vidjeli, a to je higijena kakvu smo dosad zatekli u malo kojem proizvodnom pogonu. Kapacitet pršutane je 100 tona, a zasad se godišnje ovdje proizvede 40 tona kvalitetnog pršuta i pancete koji se bez problema prodaju u najvećim tržišnim centrima Hrvatske. Meso se nabavlja isključivo od domaćih proizvođača, a pršut i panceta proizvode se po starome tradicijskom receptu, kaže Stanko. Bura s Promine i ljekovito bilje učine svoje pa je ovdašnjim proizvodima teško odoljeti.

U susjedstvu smo posjetili obitelj Škovrlj. Slavko, njegova supruga i tri sina imaju farmu sa 600 ovaca. Ovim poslom počeli su se baviti prije sedam godina uz pomoć 85.000 tadašnjih maraka kredita dobivenog od HBOR-a čije posljednje rate upravo otplaćuju. Izgradili su modernu staju kakve se ne bi postidjele ni najrazvijenije zemlje svijeta, a lijepo izgleda i prostor u kojem domaćica proizvodi poznati ovčji sir iz mješine. Godišnje uspiju proizvesti između 2,5 - 3 tona "mišnog sira" koji prodaju isključivo na kućnom pragu. "Da proizvedemo i pet puta više, sve bismo prodali bez ikakve reklame i bez trgovačkih lanaca. Kupci nas svakog dana posjećuju, a mi smo odavno ostali bez sira jer je potražnja bila golema. Razmišljamo o proširenju stada na barem 800 grla i proširenju objekta za stoku", kaže nam Slavko.

Obitelj Škovrlj sir iz mješine pravi na stari način, onako kako se to u prominskom kraju radilo više od jednog stoljeća

Paško Marić iz Oklaja ima 97 godina života. Ovaj vitalni starac i danas sam ide u branje ljekovitog bilja, što čini od rane mladosti. Njegova 'biljna apoteka' smještena u podrumu obiteljske kuće u središtu Oklaja ima na stotine vrsta sušenih biljaka od kojih je načinio čajne mješavine, ljekovite rakije i razna otapala. Kako kaže, ljekovitih trava ima za sve vrste bolesti. Prominski planinski kraj zna u dušu, a biljke i u 97. godini života prepoznaje bolje od mladića. Pripremajući čajeve i rakije, služi se i starim knjigama, a svoje proizvode prodaje zahvaljujući 'usmenoj reklam'. Njegov recept za dug i vitalan život je u dobroti kojom se odnosi prema svima, od ukućana, susjeda itd. "Nikoga nisam krivo pogleda, nikomu naudila, živim mirno, okružen sam dobrotom koju i sam rado dajem drugima", reče nam na kraju ovaj veseli starac kojem smo poželjeli još dosta ljeta.

Obitelj Škovrlj sir iz mješine pravi na stari način, onako kako se to u prominskom kraju radilo više od jednog stoljeća. Kilogram ove slane delicije prodaje se za 100 kuna, što nije puno s obzirom na kvalitetu i dugi proces nastajanja ovog sira.

Slavko Škovrlj, glava obitelji, kaže nam kako se od ovčarstva i sirarstva može lijepo živjeti, a najveći im je problem pronalazak radne snage jer nitko neće u pastire pa se snalaze kako znaju i umiju. Osim ovaca Škovrlji imaju i 2.500 panjeva vinove loze, a 4 hektara njihove zemlje je pod ječmom i pšenicom. Zbog toga imaju i od prodaje stajskog gnojiva za kojim vlada velika potražnja, od prodaje janjaca itd.

Na uzgoj ovaca i proizvodnju sira odlučilo se još nekoliko prominskih obitelji - obitelj Mirka Validžića, Dražena Bačića, Josipa Dujčica...

ZAGREBAČKI ASFALT ZAMIJENILI PROMINSKIM KRŠEM

Posjetili smo i uzornu farmu ovaca Mirka Validžića u oklajskom zaseoku Podi. Mirko i njegova supruga Ika odlučili su nakon tridesetak godina života u Zagrebu zagrebački asfalt zamijeniti kršem

Promine, zbog čega nisu ni na trenutak zažalili. Mirko se rodio u ovom kraju, dok se Ika morala privikavati na gotovo surove uvjete života u kamenjaru koji je prihvatila od prve. Validžići se bave ekološkim uzgojem ovaca i janjaca i ostvaruju odličnu suradnju s kninskim Veleučilištem i Veterinarskim fakultetom u Zagrebu. Imaju stado od 600 ovaca koje uskoro planiraju povećati za još 300 grla. Za koji dan kreću u izgradnju mini-mljekare, za što su upravo dobili financijsku potporu od 190.000 kuna.

Pitanje svih pitanja, a riječ je o pitkoj vodi, do danas nije riješeno u trima većim selima koja se nalaze na stotinjak metara od Krke. Projekt po kojem su Matasi, Marasovine i Zelići već trebali dobiti vodu odrađen je nekalitetno zbog čega se mora odraditi hitna rekonstrukcija najmanje tri kilometra vodovodne trase. ■

ENG An in depth report on Promine, a region in the hinterland of the town of Šibenik, where the significant drop in population over the past decades has not discouraged municipal mayor Paul Cota, who feels that the region has great development perspectives, above all in agriculture, the production of health food, cattle breeding and rural tourism.

Radimo i mučimo se, al' nam i dragi Bog pomaže!

"Aktivnih govornika našega starog jezika ima samo oko 1.500. Jezik je u velikoj opasnosti da do kraja izumre, a najteža je situacija u mjestu Filiču gdje samo nekolicina, uglavnom starijih ljudi, govori *na - našo*"

Tijekom razgovora za Maticu

Razgovarao: Hrvoje Salopek

Snimke: H. Salopek i obiteljska zbirka Sammartino

Nekad su na Apeninskom poluotoku živjele mnogobrojne hrvatske kolonije. Formirali su ih prebjeci koji su tijekom 15. i 16. st. zbog turskih prodora napuštali Hrvatsku i brodovljem se prebacivali s istočne obale Jadrana na zapadnu. Od svih tih starih hrvatskih zajednica očuvala se do danas jedino ona u južnotalijanskoj pokrajini Molise. Naši sunarodnjaci poznati pod nazivom *moliški Hrvati* žive ondje još u trima selima, u Kruču, Mundimitru i Filiču. Tamo se još može čuti arhaični moliškohrvatski govor koji naši sunarodnjaci jednostavno zovu "na - našo". Kao gotovo svi mali manjinski jezici i "na - našo" se posljednjih desetljeća bori za svoj opstanak. Sve se rjeđe čuje u obiteljima, na ulicama, u gostionicama, na poljima Molisea i neizvjesno je hoće li ga moliški Hrvati, njih oko dvije tisuće, uspjeti očuvati za buduće naraštaje. Borba za opstanak te naše stare manjine spala je na pleća samo nekolicine domaćih entuzijasta i aktivista. Jedan od njih je Antonio Sammartino, 48-godišnji geodet iz Mundimitra, predsjednik Zaklade "Agostina Piccoli", koji je 2004. proglašen i počasnim konzulom RH.

Kako djeluje i čime se bavi Zaklada "Agostina Piccoli"?

— Zakladu sam osnovao 1999., godinu dana nakon tragične smrti moje supruge Agostine, koja je bila zagrebačka studentica kroatistike i vrlo istaknuta manjinska aktivistica, njoj u spomen i na trajno sjećanje. Moj intenzivni rad vezan uz pi-

tanja moliškohrvatske manjine započeo je nekako istodobno, želio sam nastaviti tamo gdje je ona stala. Zaklada se bavi ponajprije istraživanjem, njegovanjem i očuvanjem jezične baštine moliških Hrvata, te promicanjem svih vrsta aktivnosti koje pridonose očuvanju naše kulture i tradicije. Organiziramo kulturne manifestacije, izložbe, gostovanja umjetnika, a u posljednje vrijeme značajno smo pojačali našu izdavačku djelatnost tiskanjem knjiga na moliškohrvatskome.

Koju ulogu ima Konzulat Republike Hrvatske?

— Godine 2004., zahvaljujući baš mojemu velikom angažmanu i radu na manjinskom pitanju, imenovan sam i počasnim konzulom RH u Italiji, u pokrajini Molise, što mi je dalo dodatni poticaj i snagu da nastavim dalje jer, moram vam priznati, nije mi uvijek lako. Naime, čast je čast, a rad, borba i zalaganje su ipak nešto drugo! No, moje imenovanje i ta časna titula otvaraju ponekad i neka vrata koja bi inače ostala zatvorena. Sada, uz pomoć Veleposlanstva RH u Rimu i u kontaktu s našim ministarstvima imamo šire polje djelovanja, a sve na dobrobit moliške zajednice i nas, moliških Hrvata.

Kako je danas organizirana nastava na hrvatskom jeziku u osnovnim školama i koliko djece u njoj sudjeluje?

— Tri škole u mjestima Filiču, Kruču i Mundimitru pohađa oko stotinjak učenika osnovnoškolske dobi i svi su oni uključeni u nastavu hrvatskog jezika i kulture, koju financira hrvatsko Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Moja druga supruga, Zagrepčanka Vesna, svesrdno se kao nastavnica hrvatskog jezika u našim školama uključila u manjinske aktivnosti i svojim radom s djecom, u školi i izvan nje pomaže nam u svemu što radimo, a radi i za zakladu i za konzulat. Ovih dana upravo čeka da joj stignu nove knjige i nastavni materijal koji će biti poslan iz Zagreba.

Nedavno su u sve tri moliškohrvatske župe postavljeni novi župnici Hrvati iz splitske franjevačke provincije. Što taj povijesni čin znači za hrvatsku manjinu?

— Da, mi radimo i mučimo se, al' nam i dragi Bog pomaže! Šalim se, ali zaista smo sretni da su u naša mjesta došli župnici iz Hrvatske, fra Petar, fra Josip i fra Drago. Naš rad se nadopunjuje i pomažemo jedni drugima, tako da već planiramo zajedničko putovanje naših mještana u Dalmaciju i Međugorje.

Nije tajna da tri moliškohrvatska naselja često djeluju samostalno i neusklađeno. Mogu li se prevladati takvi problemi?

— U studenome 2007. godine, dakle, prije skoro godinu i pol dana, konačno smo uspjeli ujediniti naše snage i osnovati krovnu organizaciju moliških Hrvata, "Savez kulturnih moliškohrvatskih udruga", s jednim ciljem promocije naše manjine. Članovi te reprezentativne institucije sve su udruge koje djeluju na ovim prostorima. Ova će nevladina organizacija biti zajednički glas i – u širem smislu – *političko tijelo* našega manjinskog svijeta. Prvi zajednički projekt bila je organizacija međunarodnoga stručnog skupa o Milanu Rešetaru, s gostima iz Austrije, Hrvatske i Italije.

Kako u ovom trenutku ocjenjujete stanje moliškohrvatskog jezika?

— Aktivnih govornika našega starog jezika ima samo oko 1.500. Jezik je u velikoj opasnosti da do kraja izumre, a najteža je situacija u mjestu Filiču gdje samo nekolicina, uglavnom starijih ljudi, govori na - našo. Kako bismo ga spasili, činimo sve moguće: tiskamo razne publikacije, organiziramo kazališne predstave, razne priredbe, izložbe, podučava se u školama, jačamo kontakte s maticom zemljom... Moji suradnici i ja uz pomoć Zaklade godinama se trudimo, ali mladi ljudi ne pokazuju baš puno interesa i stalno treba smišljati nove projekte kako ih privući, kako ih motivirati da čuvaju tradiciju svojih pradjedova.

Što bi, po Vašem mišljenju, još trebalo učiniti za spas jezika?

— Treba i dalje raditi i raditi, dok smo živi! Zovemo u goste umjetnike iz Hrvatske, organiziramo i športske susrete sa športašima iz domovine, idemo i mi u goste. Evo, sad u svibnju nam dolazi folklorna skupina iz Dalmacije, a naši nogometaši idu u lipnju u Split, a u kolovozu nam dolaze glazbenici iz Gradišća iz Austrije...

Nismo bogati, nemamo materijalna dobra, infrastrukturu ili razvijenu ekonomiju, ali naše bogatstvo je naš jezik i naša stoljetna tradicija, to je naša snaga, naša prednost, i to bismo

Na prošlom Tjednu hrvatskih manjina Sammartino je u HMI-u postavio izložbu "Drevni kamen moliških Hrvata"

trebali iskoristiti. Kako? Ja mislim da nam jedino preostaje da mi iskoristimo globalizaciju te da je privučemo k nama. Posljednjih smo godina radili na razvoju turizma, točnije povijesno-jezičnog turizma. U roku od dvije godine uspjeli smo stvoriti mrežu kuća *bed & breakfast*, koje imaju kao nit koja ih veže naš jezik i kulinarsku tradiciju, počevši od hrvatskih imena kuća: *Vrtline*, *S nami*, *Reljice* itd.

Uz ovu uspješnu inicijativu, zalaganjem naših općina, otvorio se u svakom mjestu i *kulturni kafić* pod znakom moliškohrvatske manjine. Tim programima nije cilj samo dobiti naše mikroekonomije, nego – uz pomoć takvih konkretnih projekata – treba pobuditi svijest o važnosti našeg jezika i kulture.

Naravno da to nije sve. Trebamo se dobro promovirati te tražiti načine kako bolje predstaviti naš potencijal.

S tim ciljem pokrenuli smo veliki projekt za prvi muzej o povijesti i tradiciji moliških Hrvata – muzej "Hižice", koji bi čuvao i pokazivao osnove naših korijena. To bi nam svakako dalo jači, konkretniji sadržaj o identitetu. Ovaj projekt je već dugo u rukama svih relevantnih hrvatskih institucija. Koristim se i ovom prigodom kako bih pozvao u pomoć sve one koji nam mogu u ostvarenju naših ciljeva pomoći. Inače mislim da ne griješim jer slijedimo manjinsku politiku hrvatske vlade budući da su već i u Slovačkoj i u Češkoj Hrvati dobili sredstva za svoje domove. Za nas bi jedan takav korak imao veliku važnost, posebno kada pogledamo kako talijanska vlada financira Talijane u Hrvatskoj. Oni dobivaju milijune eura, a mi molimo i plaćemo za tisuću!

Ali kao što sam rekao, još uvijek se ponosno držimo i to treba iz Hrvatske svim snagama podupirati.

Slavni jezikoslovac Milan Rešetar prije sto godina je prilikom posjeta Moliseu predvidio da će naš jezik već za 20 godina izumrijeti, no to se na svu sreću još nije dogodilo. I po svemu sudeći, mi se, za sada, još uvijek dobro držimo! ■

Antonio Sammartino sa suprugom Vesnom ispred kuće u Mundimitru, koja je ujedno i sjedište počasnog konzulata RH

ENG An interview with Antonio Sammartino, president of the Agostina Piccoli Foundation, one of the key associations among the Molise region Croatians in southern Italy. In 2004 he was appointed Honorary Croatian Consul to the region of Molise.

Sabor Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji

MAKEDONIJA - U dvorani Dramskog kazališta u Skoplju 22. veljače je održan XI. sabor Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji (ZHRM). Sudjelovalo je dvjestotinjak članova Zajednice i gosti, među kojima i predsjednik Saboranja RM Trajko Veljanovski, saborski zastupnik dr. sc. Ivan Bagarić, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika

Danira Bilić i predsjednica Upravnog odbora HMI-ja Zdenka Babić Petričević, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu Ministarstva vanjskih poslova RH Petar Barišić, hrvatski veleposlanik Ivan Kujundžić, predstavnici veleposlanstva i konzulata RH u Skoplju i Bitoli, predstavnici Katoličke crkve i Ljubinko Biskupović, član Upravnog odbora Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore. Skup su uveličali prijatelji ZHRM-a i predsjednici udruga etničkih zajednica u Makedoniji. Nakon što je zbor *Dobra volja* izveo hrvatsku i makedonsku himnu pod ravnateljstvom maestra Ljubomira Brangjolicke, nazočne je pozdravila predsjednica Zajednice

mr. sc. Snježana Trojačanec. Trenutno, kako je istaknula, ZHRM je najbrojnija udruga građana, s 1.158 članova, koja postoji već 13 godina. Uspjela je okupiti veliki broj Hrvata koji žive u Makedoniji, a osim u Skoplju, djeluje preko ogranaka u Štipu, Bitoli i Ohridu-Strugi, uskoro i u Kumanovu i drugim gradovima diljem Makedonije. U Zajednici se

kontinuirano radi na očuvanju hrvatskog identiteta, pa je tako u 26 mjeseci ostvareno 292 aktivnosti. Sabor je protekao u raspravi i iznošenju konkretnih stajališta, a zatim su dodijeljene plakete i zahvalnice članovima Zajednice za izvanredne zasluge.

Nova predsjednica Zajednice, kojoj je članstvo ZHRM-a drugi put izglasovalo povjerenje, je Snježana Trojačanec. Dopredsjednik je Zvonimir Palić, a tajnik Anton Kuljevan. Na skupu je dana suglasnost za osnivanje ogranaka u Kumanovu i Velesu i sudjelovanje u Mreži za multikulturalizam. (Ljerka Totch Naumova)

HRVATSKI BAL U DEVINSKOM NOVOM SELU

SLOVAČKA – Hrvatski bal u Istracentru u Devinskom Novom Selu već je postao tradicija i željno očekivani društveni događaj hrvatske zajednice u Slovačkoj kojeg je ove godine po

18. puta organiziralo lokalno Hrvatsko kulturno društvo. Iako je to nekad čisto hrvatsko selo danas veliko prigradsko naselje glavnog grada Slovačke - Bratislave tamošnji Hrvati neumorno se trude očuvati izvorni hrvatski duh i tradiciju. S tim ciljem svake godine organiziraju i Hrvatski bal koji je ove godine posebno dobro uspio. U glazbenom dijelu programa nastupile su domaće grupe – članice folklornog ansambla *Črip* iz Devinskog Novog Sela i *Čunovskog jata* iz Čunova te zabavnoglasbeni sastav *Dovina*.

ZAJEDNIČKI PROJEKT ŠOKACA IZ TRIJU DRŽAVA

VOJVODINA - Na sjednici održanoj u prostorijama OŠ "Bratstvo i jedinstvo" u Somboru osnovan je Organizacijski odbor projekta "Šokci i baština". U projekt su uključene institucije kulture šokačkog Podunavlja: UG "Urbani Šokci" iz Sombora, KPZH "Šokadija" iz Sonte, KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora, HKPD "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega, HKUPD "Mostonga" iz Bača, HKUPD "Dukat" Vajska-Bođani i HKUPD "Matoš" iz Plavne. Želju za izravno uključivanje u ovaj projekt u pisanoj formi izrazili su HKD "Napredak" iz Tuzle, BiH i Hrvatske manjinske samouprave Santovo, Mađarska. Za predsjednicu Odbora izabrana je Marija Šeremešić iz Sombora. (I. Andrašić)

DJEČJI MJUZIKL HAYDN NA MJESECU

AUSTRIJA - U kulturnom centru u Željeznom predstavljene su 16. veljače posebne dvojezične ponude za učenike prilikom Haydnove godine. Izvedba dvojezične produkcije Gerharda Krammera "Haydn na mjesecu" započet će 3. ožujka. U igrokazu s glazbom o životu Josepha Haydna bit će predstavljene i različite hrvatske narodne pjesme, koje je Haydn upleo u svoje skladbe. Glavnu ulogu Josepha Haydna igra rođeni Novoselac, Georg Kustrić. Uz potporu Martina Invačića, predsjednika HKDC-a, ovim mjuziklom namjeravaju djeci osvijestiti važnost kulturne šarolikosti. U mjuziklu se pojavljuju gradišćansko-hrvatske narodne pjesme kao *Jutro rano*, *Oj Jelena* i *Divojčica potok gazi*. Predstavu će glumci 16 puta odigrati za publiku u kulturnim centrima diljem Gradišća, zahvaljujući kojima je mjuzikl i nastao. (dšš)

Veliki rodoljub i veliki čovjek

Njegovom smrću nestao je znanstvenik koji je o fenomenu hrvatske dijaspare puno pisao i puno znao, nastojeći tako pridonijeti povezivanju iseljene i domovinske Hrvatske

Napisaao: Đuro Vidmarović

Utorak 10. veljače, u 79. godini života, zauvijek nas je napustio jedan od najplodnijih hrvatskih znanstvenika, vrijedni istraživač hrvatske kulturne povijesti i književne baštine, pjesnik, prozaik, književni kritičar, esejist, kolumnist, urednik, sveučilišni profesor, dugogodišnji predsjednik čakovečkog ogranka Matice hrvatske, saborski zastupnik, veliki rodoljub i veliki čovjek, prof. dr. Zvonimir Bartolić. Umro je u svome voljenom Čakovcu, glavnome gradu svoga rodnog Međimurja. Rođen je 20. veljače 1930. u lijepom selu Donjoj Dubravi.

Zvonimir Bartolić je cijeli svoj radni i stvaralački vijek vezao uz Međimurje, davši hrvatskoj baštini i historiografiji mnogobrojna dragocjena djela kojima je dokazivao kako je ova pokrajina, premda stoljećima otrgnuta od matice zemlje, njezin integralni dio. Svoj višedecetljetni znanstveni, kulturni, prosvjetni, društveni i politički rad doživljavao je kao prilog hrvatskoj nacionalnoj samobitnosti i samosvijesti, te kao doprinos duhovnoj obnovi domovine koju je nesebično volio i čijoj je dobrobiti posvetio cijeli život. A taj život nije bio ni jednostavan ni lagan. Tjelesno krhkog, ali bistrog i darovitog mladića, učenika slavne varaždinske gimnazije, tadašnja svemoćna Udba uhićuje bez milosti i stvarnog krime, baca u strašan koncentracijski logor na Golom otoku. Uspio je preživjeti torture kojima je ondje bio izložen, zatim posttraumatski stres nakon što je oslobođen, a kako Bog ne zaboravlja pravednike, uspio je, premda s etiketom golotočkog uznička, završiti gimnaziju, upisati i diplomirati studij književnosti i hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Nakon završetka studija zapošljava se u Čakovcu i posvećuje istraživanju dvaju važnih fenomena u hrvatskoj političkoj i kulturnoj povijesti: fenomenu kajkavske književnosti u Međimurju i fenomenu obitelji Zrinski, čiji je tužan kraj vezan uz Čakovec. Godine 1985. Bartolić uspješno brani doktorsku disertaciju, a zatim stječe status sveučilišnog profesora. Neumorni je kulturni djelatnik, znanstvenik enciklopedijske širine i začudne radne energije. Objavljuje devet knjiga znanstvenih radova pod naslovom "Sjevernohrvatske teme" i uvidom u gradu kojem se koristio, moramo priznati da je takav opseg dostojan znanstvenog instituta.

Manje je poznato Bartolićevo zalaganje za ubaštinjavanje književnog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj i Austriji. Velika je zasluga Zvonimira Bartolića što je došlo do objavljivanja djela akademika Vinka Žganca: "Pučke popevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže". Djelo je skrenulo pozornost na bogatu kulturnu baštinu ovog dijela hrvatske dijaspare. Istraživao je i proučavao povijest gradišćanskohrvatske književnosti. I pisac ovih redaka duguje puno dr. Bartoliću. Uz njegovu

stručnu potporu objavljena je moja posljednja knjiga "Teme o Hrvatima u Mađarskoj" koju, na žalost, nije imao prilike predstaviti u Čakovcu.

Dr. Bartolić je sudjelovao na Rovinjskim susretima književnika Hrvata iz dijaspare s književnicima pripadnicima narodnih manjina u Hrvatskoj. Svojim mudrim, uravnoteženim i znanstveno provjerenim savjetima bio je na raspolaganju svima koji su ga pitali za savjet. Njegovom smrću nestao je i znanstvenik koji je o fenomenu hrvatske dijaspare puno pisao i puno znao, nastojeći tako pridonijeti povezivanju iseljene i domovinske Hrvatske. ■

ENG With the passing of Zvonimir Bartolić we have lost a scientist who was deeply informed and who wrote extensively on the subject of the Croatian Diaspora in an effort to contribute to connecting emigrant and homeland Croatia.

Glagoljica i danas živi

Glagoljica je živa i u školama kao izborni predmet, element je likovnog izraza, koristi se u dizajnu; ona je bila i jest nadahnuće glazbenicima i pjesnicima; ona se nosi i na ljudskome tijelu u obliku tetovaže itd.

Spomenik glagoljici (slovo az) na vidikovcu Treskavac blizu Baške, rad Ljuba De Karine

Misal hruacki, tiskan u Rijeci 1531., visina 20 cm – za tisak ga pripremio zadrarin Šimun Kožićić; drvorez na naslovnoj stranici prikazuje sv. Jeronima

Napisala: **Mira Ćurić**

Starija je od tisuću godina, no njezinu svježinu, ljepotu i značenje kao prvoga hrvatskog pisma uvijek ponovno spoznajemo. O njoj su pisane rasprave, studiozne raščlambe, objavljujane knjige, tumačena pojedina djela, pretiskivani najljepši i najvrjedniji kodeksi, misali, brevijari. No, uz to, odnedavno u rukama imamo osobitu knjigu o glagoljici "Ja slovo znajući govorim", čitanku, bogati katalog, sve na jednome mjestu.

Njezina autorica je akademkinja Anica Nazor, ugledna filologinja, dugogodišnja ravnateljica Staroslavenskoga instituta u Zagrebu te autorica mnogobrojnih knjiga i projekata kojima je pridonosila oživljavanju te zanimljive i značajne teme. O ovoj knjizi autorica kaže kako nastoji "sažeto prikazati razvitak, život i funkciju glagoljskoga pisma i primjerima potkrijepiti poznatu činjenicu da je ono u svojoj povijesti ispunjavalo sve civilizacijske potrebe našega naroda, kao i to da je glagoljsko pismo osebujan znak hrvatskoga kulturnog, time i nacionalnog identiteta". Glagoljica je memorirala

sve, od narodne svakidašnjice (glagoljski grafiti) do duhovne stvarnosti, prijevođa te književnih, pravnih i ostalih akata, a u svezi s identitetom dovoljno je spomenuti samo Baščansku ploču na kojoj je prvi put uopće spomenuto hrvatsko ime i to na hrvatskom jeziku (Zvonimir, "kralj hrvatski").

Knjiga "Ja slovo znajući govorim" otkriva vremenski (od 9. do 20. st.) i prostorni (od Istre do Dubrovnika) te sadržajni raspon hrvatskoga pisma, a izašla je u Erasmus nakladi.

U poglavljima *Glagoljsko pismo*, *Glagoljica rukom pisana*, *Glagoljica tiskom objavljena* putujemo od 10. stoljeća do početka 20. do kada je još bila u uporabi; no da je glagoljica i danas živa vidimo u posljednjem poglavlju *Glagoljica danas* koje pokazuje kako glagoljica i glagoljska baština i danas intrigiraju, nadahnjuju i okupljaju.

NAJSTARIJI, NAJLJEPŠI...

Knjiga nas vodi od jednoga do drugoga spomenika, kodeksa, misala, apokriфа, uvodnim opisima koji izazivaju našu znatiželju: najstariji rukopis (Kločev glagoljaš), dragi kamen hrvatskoga jezi-

ka (Baščanska ploča), najstariji datirani glagoljski misal (Misal kneza Novaka), najraskošnije iluminiran (Misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića), po ukrasima reprezentativan (Vrbički misal), poslastica među rukopisima (Njujorški misal), najstarija hrvatska pjesmarica (Pariški zbornik), najstariji hrvatski zakonski tekst (Vinodolski zakonik)...

Knjiga obiluje imenima najzaslužnijih osoba, ondašnjih kulturnjaka i domoljuba, europskoga formata, koji su bili rame uz rame europskima.

Zanimljivo prikazana povijest dokaz je kako glasovite hrvatske glagoljske ti-

Tečaj glagoljice OŠ Valentin Klarin u Preku

skare nisu samo postavile temelje našoj tiskarskoj djelatnosti, nego svojim inkunabulama svjedoče da je hrvatska kultura bila trajno povezana s europskim kulturnim središtima. Autorica ističe kako su "inkunabule dokaz kulturnoga nastojanja i stvaralačkoga napora jedne malobrojne nacije koja je u to daleko doba, u granicama svojih mogućnosti, dala prilog najznačajnijem otkriću novoga stoljeća, koje je označeno zvjezdanim trenucima u povijesti čovječanstva".

IREUDENTISTI PROTIV GLAGOLJICE

Uz mnoge druge vrijedne podatke doznajemo kako i ove kulturne vrijednosti imaju svoju sudbinu poput ljudi, često ideološki uvjetovanu, kulturnoj javnosti neočekivanu: primjerice, mnoge su kamene natpise u Istri "batom otukli ireudentisti" jer su nastojali ukloniti sve tragove hrvatskoga identiteta. Takvu sudbinu nije doživio Plominski natpis i to samo zato što je bio skriven gnijezdima osa i pčela. "Ose i pčele spasile su natpis od ireudentista", zapisao je Branko Fučić, istinski zaljubljenik u glagoljicu, znanstvenik i domoljub, koji ga je pronašao kao i tisuću drugih natpisa po Istri i otocima, a za otučene je izradio kopije.

Ovdje se opisuje i sudbina Misala Hrvoja Vukčića Hrvatinića, koji je kao iznimno atraktivan po iluminacijama i vrijedan po bogatom uvezu vjerojatno kao ratni plijen dospio u Carigrad, te neobičan put nekih drugih vrijednih djela, onih koji se nalaze u Beču, Ljubljani, New Yorku, Parizu, Moskvi, Sankt Peterburgu, Vatikanu itd.

GLAGOLJICA DANAS

Na pitanje kakvima procjenjuje rezultate oživljavanja naše glagoljske tradicije, akademkinja Nazor nam je odgovorila:

Akademkinja Anica Nazor, autorica knjige – jedan od najznačajnijih istraživača hrvatskoga glagoljaštva i najbolji poznavatelj glagoljske tiskane knjige (snimio: Zlatko Rebernjak)

Učenici OŠ iz Barbana sudjelovali su na XVI. sazivu Male glagoljske akademije održane u Roču prošle godine

"Pozitivnima." Dovoljno je spomenuti djelovanje Male glagoljske akademije "Juri Žakan" u Roču u Istri od 1993., koja je potekla iz manifestacije *Ročki glagoljski bijenale*, koja se održavala od 1972. U Roču četrdesetak darovitih polaznika osnovnih škola iz cijele Hrvatske tje dan dana slušaju predavanja stručnjaka, uče glagoljicu, čitaju glagoljske tekstove, sastavljaju glagoljske početnice, glagoljicom pišu vlastite literarne sastavke i posjećuju istarske glagoljaške ambijente. Na otoku Krku djeluje nekoliko "malih glagoljskih akademija", zapravo ljetnih škola (tečajeva). Uz ovo, spomenimo jedinstvenu Aleju glagoljaša od Roča do Huma sa skulpturama posvećenima glagoljskoj baštini, Senjske dane glagoljice, Glagoljaško središte OŠ Frana Krste Frankopana, Društvo prijatelja glagoljice i Pjevačko društvo Baščina koje izvodi repertoar temeljen na glagoljskoj tradiciji. Taj hrvatski simbol nalazimo na mnogim predmetima umjetničke i praktične namjene.

Glagoljica je živa i u školama kao izborni predmet, element je likovnoga izraza (Ivan Meštrović: natpis na Povijesti Hrvata, Matko Trebatić: zastor u HNK u Rijeci, J. Botteri Dini, Vilko Žiljak, Milan Legović, Vjera Reiser...), u dizajnu (kravata Croata, etno-butik Mara, Boris Ljubi-

čić...) itd. Ona je bila i jest nadahnuće glazbenicima, pjesnicima; ona se nosi i na ljudskome tijelu u obliku tetovaže; tako je diljem svijeta promoviraju i hrvatski športaši.

A na pitanje je li Hrvatska svjesna te svoje osobitosti pred svijetom, akademkinja Nazor ističe da jest te da reprezentativna izdanja glagoljskih rukopisa i inkunabula naši predstavnici često nose na dar u inozemstvo. Primjerice, papa Ivan Pavao II. dobio je na dar izdanje *Hrvojeva misala* i *II. novljanskoga brevijara*. Prigodom nedavnoga posjeta Hrvatskoj, američkom je predsjedniku Georgeu Bushu hrvatska vlada darovala primjerak izdanja *Hrvojeva misala*.

Možemo zaključiti da oni koji su već zaplovili nepreglednim bogatstvom glagoljske baštine ovdje svoje znanje mogu provjeriti i produbiti, oni drugi, pak, svoje putovanje upravo ovdje mogu započeti jer je prezentirana i objašnjena i glagoljska azbuka. A knjiga je upravo dobila preporuku Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa da se koristi kao školski udžbenik.

Stoga parafrazirajmo poznati TV-slogan - Ovo je knjiga za ljubitelje glagoljice i one koji će to tek postati! ■

Najbolji svjetski rukometaš Ivano Balić s tetovažom DINO na glagoljici

ENG Again and again the Glagolitic script, over a thousand years old, comes to us as a fresh, beautiful and as significant, being Croatia's oldest alphabet. A book treating the topic of the Glagolitic script, *Ja slovo znajući govorim* (By Knowing Letters I Speak) by academician Anica Nazor, was published recently as a reader, a board catalogue, everything in one.

Je li zalaganje za normirani književni jezik postalo Sizifov posao?

U civiliziranim državnim i nacionalnim zajednicama normiranju književnoga jezika u pravilu se posvećivala velika pozornost, a također i što dosljednijoj službenoj uporabi toga jezika na radnom mjestu, u nastavi, u sredstvima javnoga priopćavanja, ukratko u svim javnim službama. Takav je stav načelno bio neupitan. Raspravljati se moglo kakav će taj normirani književni jezik biti, na čemu će se temeljiti i sl., ali ne i hoće li se uopće rabiti. Javne ustanove, škole, fakulteti, kazališta, sredstva priopćavanja bili su svojevrсни hramovi takvoga književnoga jezika.

U novije vrijeme, u općem procesu razaranja svih tradicionalnih vrijednosti, rastače se i zajednički književni jezik svih Hrvata. Nekoć su poznavanje i uporaba književnoga jezika u javnosti bili pokazatelji uljudbene razine pojedinca. U obitelji, s prijateljima i u svim ostalim privatnim situacijama komuniciralo se na dijalektu, ali se točno znalo u kojoj prigodi valja rabiti dijalekt, sociolekt i dr., a kada normirani književni jezik. Danas se pak zvijezde i zvjezdice hrvatske javne scene upravo natječu u zaobilaženju normiranoga književnoga jezika. Često se može steći dojam da namjerno nastoje rabiti što više lokalnih izraza iz kraja u kojem žive ili iz kojega su rodom. To može biti vrlo simpatično u pojedinim situacijama, ali kada se provodi uvijek i svugdje, zapravo postaje pokazateljem temeljne jezične nekulture pojedinca. Osobito ne smije biti prešućeno, a time i prihvaćeno ponaša-

Piše: Sanja Vulić

nje pojedinih voditelja, makar i ne previše ozbiljnih televizijskih emisija, koji umjesto materijal bez i truna nelagode govore *matrijal*, ili umjesto glagolskih oblika *dobijem*, *dobiješ* govore *dobim*, *dobiš*, umjesto *energetski valovi* se *sijeku* kažu *energetski valovi se siječu* itd.

Budući da su gledatelji takvih emisija najvećim dijelom pripadnici mlađega naraštaja, njihovi im idoli šalju nedvosmisleni poruku: ne trošite vrijeme na učenje pravilnoga izražavanja jer mi smo vam nepobitan dokaz da i bez toga možete uspjeti. U skladu s tim, često se izostavlja i sklanjanje prezimena kad je riječ o muškim osobama, pa nerijetko čujemo primjere tipa *kod Hrvoja Čustića* umjesto *kod*

Hrvoja Čustića.

Usto, u Hrvatskoj, zbog višedesetljetnoga maćuhinskoga odnosa prema hrvatskim dijalektima i mjesnim govorima, nemar prema normiranomu književnomu jeziku postigao je donedavno nezamislive razmjere, pa čak i student(ice) učiteljskoga studija (buduće učiteljice i učitelji razredne nastave u hrvatskim školama) niti ne pokušavaju govoriti književnim jezikom jer to smatraju nepotrebnim trudom. Zato je bolje i ne razmišljati kako će i na kakvom jeziku podučavati djecu.

Kada na takav način razmotrimo sadašnje stanje hrvatskoga književnoga jezika, zaista se nameće pitanje je li zalaganje za normirani književni jezik postalo Sizifov posao? Takvo nam razmišljanje ipak ne daje pravo da odustanemo od promicanja hrvatske jezične kulture. ■

MANJINSKE VIJESTI

BARANIN NA MASLINI 2009.

SPLIT - Na međunarodnoj manifestaciji Maslina 2009. u Splitu treći put je izlagao Božo Saltić iz Crne Gore, dugogodišnji suradnik HMI-ja i aktivni član Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, podružnica Bar. Ovogodišnja manifestacija bilježi rekordan broj pristiglih uzoraka masline i maslinova ulja, čak 903 iz 14 zemalja. Kao i svake godine, Božo Saltić predsta-

vio je svoje proizvode, među kojima je svakako najznačajniji specijalitet "Šalta", a to su masline u srednjovjekovnom umaku od sedam začina. To je recept koji se čuva u obitelji i prenosi s koljena na koljeno. Još prije dvije godine njegov štand je zapazio predsjednik Mesić, koji je i ovoga puta bio na otvorenju manifestacije. Sjetio se Bože i zadržao s njim u priči te kušao njegov specijalitet. (B. Bezić Filipović)

PROSLAVA U ZAJEDNIŠTVU HRVATA U RUMUNJSKOJ

RUMUNJSKA - Uspješno djelovanje folklornog ansambla "Karaševska zora" na raznim domaćim i inozemnim smotrama folkloru dobilo je posebno priznanje početkom ove godine i u Zajedništvu Hrvata u Rumunjskoj. Osim članova i instruktora te amaterske grupe, priznanje su dobili i nogometaši iz karaševskih sela, inače sudionici prošlogodišnjega Europskog prvenstva hrvatskih manjina iz Švicarske. Okupljene je u ime Zajedništva Hrvata pozdravio prof. Milja Radan, istaknuvši požrtvovnost kojom ovi mladići, na čelu s instruktorom Mikolom Gerom, promiču karaševsku tradiciju, folklor i šport. Zahvaljujući njihovoj upornom zalaganju u očuvanju narodne nošnje, karaševske pjesme, plesa i glazbe, hrvatska kulturna baština poznata je diljem Rumunjske. (www.zhr-hcr.ro)

“Susreti na dragom kamenu”

Susreti na dragom kamenu kao znanstveni i kulturno-umjetnički program osnovani su 1968. godine u Raklju, rodnom mjestu Mije Mirkovića s nakanom i ciljem vrednovanja, istraživanja i predstavljanja stvaralaštva ovoga istarskog barda

Mladi novinar
Mijo Mirković
1918.

Napisaao: Darko Krušić

Minula, 2008. godina protekla je u Puli i u obližnjem Raklju, na kulturome planu, među ostalim, i u obilježavanju 110. obljetnice rođenja istaknutoga istarskoga znanstvenika, ekonomista, književnika, pjesnika Mije Mirkovića - Mate Balote i 40. godišnjice utemeljenja *Susreta na dragom kamenu* potaknutih na spomen ovoga istarskog i hrvatskog velikana na kojima se valoriziralo kako njegovo ekonomsko, tako i književno djelo.

Mijo Mirković – rođen u Raklju 1896., a umro u Zagrebu 1963. – nasdave je svestrana osoba. Radni je vijek započeo s devet godina kao mornar, radio je zatim kao kamenoklesar i miner u kamenolomu, radnik na željeznici, ribar, pomoćni slagar, novinar i urednik u dnevniku “Hrvatski list” u Puli 1917. i 1918. Osnovnu je školu pohađao u Raklju, gimnaziju započeo u Pazinu, završio u Češkoj, a Fakultet za ekonomske i društvene znanosti u Frankfurtu na Majni, gdje je 1923. doktorirao disertacijom “O glavnom razlogu gospo-

darske zaostalosti slavenskih naroda”. U radnom je vijeku obavljao bezbroj dužnosti i poslova. Među ostalim, bio je suplent Trgovačke akademije u Osijeku i Pomorske akademije u Bakru, redovni profesor Pravnog fakulteta u Subotici, rektor Ekonomsko-komercijalne visoke škole, te dekan Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, akademik – glavni tajnik Akademije. Bio je član ZAVNOH-a te pomoćnik povjerenika trgovine i industrije ministra Vlade Andrije Hebranga. Sudionik mirovnih konferencija u Londonu, Parizu i Ujedinjenim narodima u New Yorku 1946. godine.

Novinarske, publicističke i književne radove objavljivao je pod raznim pseudonimima, a kao Mate Balota pojavio se u pulskom “Hrvatskom listu” početkom 1918. godine. Mijo Mirković – Mate Balota objavio je za života pedeset i jednu knjigu.

Susreti na dragom kamenu kao znanstveno-kulturno-umjetnički program osnovani su 1968. godine u Raklju rodnome mjestu Mije Mirkovića s nakanom

i svrhom vrednovanja, ali i svestranijega istraživanja i predstavljanja kako znanstvenog, tako i književnoga stvaralaštva ovoga istarskog barda.

Protekle je, 2008., nizom manifestacija obilježena dvostruka obljetnica: 110. godišnjica rođenja Mije Mirkovića i 40. *Susreta na dragom kamenu*. Potkraj rujna Osnovna škola “Vladimira Nazora” iz Krnice organizirala je radionice tradicijske kulture s naglaskom na “Djetinjstvo i školovanje malog Mije Mirkovića”, a nekoliko dana poslije na lokalitetu Svete Agnije iznad Raklja održan je koncert i predstavljen CD “Dragi kamen” pulskoga kantautora Bruna Krajcara. U planovima je i Krajcarov koncert u New Yorku u organizaciji Hrvatske matice iseljenika.

Kažimo i to kako su organizatori svih manifestacija prošlogodišnjih *Susreta na dragom kamenu* bili istoimena Udruga, Čakavski sabor, pulsko Sveučilište “Juraj Dobrila” i Gradska knjižnica i čitaonica, a pod pokroviteljstvom Istarske županije, Grada Pule i Ministarstva kulture Republike Hrvatske. ■

Koncert pulskoga kantautora Bruna Krajcara na lokatitetu Svete Agnije iznad Raklja

ENG Last year, 2008, was marked in Istria by the celebration of the 110th anniversary of the birth of prominent Istrian researcher, economist, writer and poet Mijo Mirković, better known by his pen name Mate Balota, and the 40th anniversary of the founding of the *Meetings on the Treasured Rock*, which studied his economic and literary works and were established in memory of this great Istrian Croatian.

Inspiracija – grad na ušću Cetine

Denis Fistanić iz Omiša svoje je fotografije uz pomoć američkih Hrvata tiskao u New Yorku u posebnoj tehnici na platnu. Njegova izložba koja sadrži 36 fotografija velikog formata pobudila je veliki interes javnosti u Hrvatskoj

Napisala: **Ana Kaštelan**

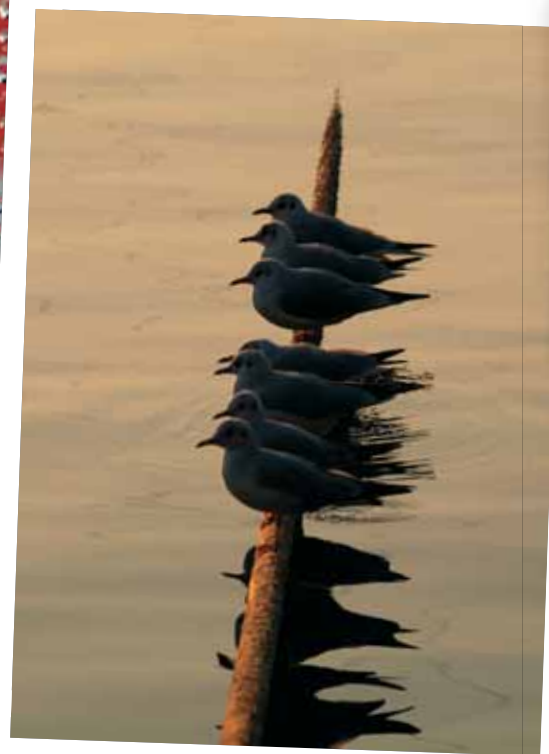
U današnjim vremenima, kada se neka bezvoljnost uvukla u ljude, mnoštvo na jednom mjestu uspijevaju okupiti još samo športaši i estradnjaci. No, da to nije uvijek pravilo dokazuje Omišanin Denis Fistanić, 40-godišnji fotograf koji je svojom izložbom u studenome prošle godine u Muzeju grada Omiša okupio *cilo mi-sto*. Izložba je zatim postavljena sredi-nom veljače u Splitu, u Gradskoj knjiž-

nici Marka Marulića, a nakon toga i u Zagrebu, u Gradskoj knjižnici u Starče-vicevoj ulici.

Riječ je o 36 fotografija velikog for-mata tiskanim na platnu u New Yorku, koje su obrađene kao ulja na platnu.

“Izložba je svojevrsni herbar maloga velikog života, rezultat umjetnikova fo-tografiranja proteklih nekoliko godina. Autora posebno inspirira voda i njezine refleksije te kamen, dakle ono čime nje-gov grad na ušću Cetine obiluje. Fistani-ćev objektiv analitički fokusira sve oko sebe, od barice vode do kapi rose na li-

stu, od leptirova krila i struktura cvijeta do mora u plićaku i iznimno slikovitog ‘nebopisa’, od jabuka u vodi do nizanja udica na parangalu, od treperenja bilja do isijavanja impregniranih veduta. Nje-gove fotografije znaju podsjetiti na ulja minijaturista, pune kolorističkih ritmo-va, ali uvijek su to *nature vive*, utihnute i pritajene, kao da su zaboravljene u svom prirodnom disanju, ali isto tako uvijek u slutnji nekog pokreta koji će se dogodi-ti ili se već dogodio”, navodi u katalogu izložbe poznati publicist, novinar i pje-snik Jakša Fiamengo.

OMIŠ IZ ZRAKA

Fistaniću je to četvrta izložba iako se s fotoaparatom druži od malih nogu. Pozornost javnosti na svoj rad skrenuo je izložbom "Iznad Omiša" koja se i danas spominje u tom gradiću. Rodni Omiš snimao je iz zraka, iz paraglidera, uz pomoć pilota Jurice Žitka. Fotografije su mu objavljivane u knjigama, stručnim časopisima i drugim medijima. Bavi se i grafičkim dizajnom, a njegova tri rada uvrštena su među najbolje svjetske radove.

"Iako su moje izložbe bile odlično posjećene, tek internetsko predstavljanje moga rada omogućilo mi je, sasvim neočekivano, nove mogućnosti eksperimentiranja s fotografijom. Počela me zanimati fotografija na platnu, što je kao tehnika novost u Hrvatskoj. Nisam ni slutio da će mi izložbu baš takvih fotografija omogućiti na određeni način naši ljudi iz dijaspore. Zahvaljujući posredovanju gospođe Ine Zec Kuzmanić, moje

Omišanke, koja dugi niz godina živi u Los Angelesu, upoznao sam Marija Novaka, umjetničkog fotografa iz Ludbrega koji od 1986. godine živi u Americi, u Atlantic Beachu, u državi New York. Nakon što je na internetu vidio moje fotografije, počeli smo komunicirati mailom da bi se zatim i osobno 2006. godine susreli u Omišu. Novak je u to vrijeme pripremao fotomonografiju o Hrvatskoj te mi je ponudio suradnju", priča Denis Fistanić koji je za tu iznimno bogato uređenu i luksuzno opremljenu knjigu, tiskanu na nekoliko svjetskih jezika, pripomogao u izradi "omiških stranica".

USKORO U SLAVONIJI

"Monografiju o Hrvatskoj Novak je u vlastitoj nakladi objavio u Americi 2007. godine. Knjiga je doživjela mnogobroj-

ne pohvale - sva izdanja su rasprodana, a prošle je godine tiskana i u Hrvatskoj", podsjeća Fistanić koji već planira novi ciklus fotografija na platnu koje će se, kako kaže, tiskati u Hrvatskoj, u Novakovu studiju u Varaždinu.

U međuvremenu, izložba njegovih radova koje je nedavno vidjela zagrebačka publika, nastavlja svoj put po Hrvatskoj. Nakon Šibenika predstaviti će se i u Rijeci. "Pozvan sam i u Slavoniju, a bio bih najsretniji da je u studenome ove godine postavim u Vukovaru. Time bi moj *dalmatinski ciklus* koji je u studenome prošle godine s *omiške stine* krenuo po Hrvatskoj bio završen", kaže Denis Fistanić, umjetnički fotograf koji bez obzira na pohvale struke, svoje najbolje radove, sigurni smo, tek treba snimiti. ■

ENG With the help of American Croatians photographer Denis Fistanić of Omiš has seen his photos printed on canvas in New York using a special technique. His exhibition of 36 large format photos has drawn significant interest from the Croatian public.

Nasljednik legendarnog Ive Robića

"Koristim se svakom prigodom da u svojim intervjuima posebno naglasim kako dolazim iz Hrvatske, da sam Hrvat iz lijepoga Imotskog i da sam na to posebno ponosan"

Pjevač Silvio sve je popularniji u Njemačkoj pogotovo među ženskom publikom

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Prije nekoliko mjeseci u sam vrh njemačke glazbene scene lakih nota probio se određeni Silvio d'Anza. Iako mu ime zvuči talijanski, kao da dolazi u najmanju ruku iz Napulja, upućeniji će znati da se iza zvučnoga umjetničkog imena krije naše gore list – Ante Tolić. Riječ je o tipičnom pripadniku drugog naraštaja naših gastarbajtera, rođenom 1974. u Frankfurtu, čiji su roditelji pristigli iz Imotskoga. Nova njemačka estradna zvijezda sve se češće pojavljuje u popularnim emisijama i magazinima, pogotovo onih namijenjenih ženskoj populaciji. A to ne čudi s obzirom na ljepušasti izgled stasitog Imoćanina.

Mediji rado ističu da njegov put do uspjeha nije tekao nimalo lako. Odra-

stao je u obitelji skromnih materijalnih mogućnosti. Rano je pokazao svoj glazbeni talent. U četvrtoj godini dobio je na dar svoj prvi mali sintisajzer. Nastupa u crkvenom zboru i svira orgulje, a s 14 godina počinje pohađati sate pjevanja. Uz glazbenu darovitost mali Ante pokazuje i raskošan nogometni talent. Kao mladi nogometaš koji se već probio u prvu juniorsku momčad Eintrachta, morao se odlučiti za šport ili glazbu. Kaže kako nije nikad požalio svoju odluku da nastavi s pjevanjem. Uskoro prolazi na audiciji Visoke glazbene škole u Frankfurtu koja mu otvara put slavne frankfurtske opere.

Nakon godina provedenih na oper-

nim pozornicima rađa se želja da iz klasičnih voda upliva u žanr lakih nota. U tom mu je pogledu bio uzor talijanski operni prvak Mario Lanza koji je podjednako oduševljavao publiku svojim klasičnim repertoarom, kao i zabavnim. Dakle, nije slučajno što je uzeo umjetničko ime Silvio d'Anza koje svojom sličnošću nedvojbeno upućuje na Antin veliki uzor. Međutim, nekima u Imotskoj krajini smeta Antino umjetničko ime. *Zašto je prominija tako lipo rvacko ime?* pitaju se mnogi.

- Umjetničko ime uzeo sam još prije nekoliko godina na prijedlog mojih menadžera koji su ocijenili da tako imam više mogućnosti za uspjeh. Koristim se svakom prigodom da u svojim intervjuima posebno naglasim kako dolazim iz Hrvatske, da sam Hrvat iz lijepoga Imotskog i da sam na to posebno ponosan. Vjerujem da me Nijemci, a i moji prijatelji razumiju, a na umjetničko ime treba gledati kao na *brand* jedne tvrtke – kaže Silvio ili Ante, kako hoćete.

- Posebno me veseli dolazak naših ljudi na moje koncerte. Veseli me što su me Nijemci ovako lijepo prihvatili i u meni vide nasljednika legendarnog Ive Robića. Sljedeće godine bit će 10. obljetnica smrti naše velike glazbene zvijezde i moja producentska kuća Sony Music i ja planiramo na novom albumu, koji će izaći već u rujnu, njemu u čast objaviti njegov svjetski hit "Blue Spanish Eyes". Također planiramo objaviti i jedan zanimljiv DVD s Robićevim hitovima i kraticom biografijom. Velika mi je želja nakon njemačke turneje predstaviti se i hrvatskoj publici – rekao nam je popularni Silvio d'Anza, čiji hitovi ne silaze s ljestvica njemačkih radijskih postaja. ■

ENG A few months ago a new star named Silvio d'Anza broke through to the top of the German pop music lists. Silvio is in fact the stage name of Ante Tolić, a 30-year-old second generation Croatian born to parents who moved there from Imotski.

"Iseljenici, vi ste cvit hrvatskog naroda"

Nagrađeni su: Hrvatska katolička misija Berlin, internetski portal Crommunity.com, športski klub KK Komušina iz Haiterbacha, restoran Sortino's iz Langena te poduzetnik Stjepan Čuljak iz Münchena

Napisala: Sonja Breljak

Izvršnom završnom svečanošću u dvorani Hrvatskoga zabavnog centra Midas Limes Forum u Grosskrotzenburgu pokraj Frankfurta, uz nazočnost više od pet stotina uzvanika, gostiju i posjetitelja, privedeno je kraju dvomjesečno natjecanje za epitet najpopularnijih među iseljenicima u različitim kategorijama. Više tisuća čitatelja Slobodne Dalmacije je kuponom ili internetskom stranicom Zlatnog cvita predlagalo, glasovalo i izabralo najpopularnije među hrvatskim katoličkim misijama, internetskim stranicama, športskim klubovima, restoranima i poduzetnicima.

Dobar domaćin svima je bio Edi Zelić, voditelj predstavništva Slobodne Dalmacije u Frankfurtu. – Zlatni cvit je projekt kojim želimo umrežiti i spojiti uspješne Hrvate u iseljenu. Njih ima puno. Mogu biti primjer europske usmjerenosti. Na žalost, za njih se premalo čuje i zna. Proteklih tjedana smo pisali upravo o tim ljudima koji prodaju Nijemcima vina, konstruiraju motore, proizvo-

Svi dobitnici Zlatnoga cvita 2009. godine

de papir za popularnu Milka čokoladu i slično. Uvjeran sam da je vrijedilo o tome pisati - rekao je Edi Zelić.

Urednik europskog izdanja Ivan Ugrin je zatim predao Zlatni cvit najpopularnijoj Hrvatskoj katoličkoj misiji. U ime fra Petra Čirka, voditelja Hrvatske katoličke misije Berlin, spriječenog misijskim obvezama, priznanje i skulpturu Zlatnoga cvita primila je Jadranka Drotić, članica crkvenog zbora ove misije. Direktorica Ana Kušeta je uručila Zlatni cvit za najpopularniju internetsku stranicu. U ime njezina voditelja Bernarda Čaglja, priznanje je primio Mihael Novosel. Direktor prodaje Slobodne Dalmacije, Ivica Bočina, je Zlatni cvit predao najpopularnijem športskom klubu. U ime KK Komušina iz Haiterbacha, priznanje je preuzeo športski direktor Perica Babić koji je, primajući nagradu, zahvalio Slobodnoj Dalmaciji što "pru-

ža potporu radu klubova i pridonosi da ne zaboravimo svoje domovine". Velika "borba" tijekom

glasovanja vodila se u kategoriji restorana. Tek malo ostavljajući iza sebe restorane Peperoni i Medaillon, pobjedu je odnio restoran Sortino's iz Langena u vlasništvu veselog, stručnog i vrijednog dvojca - Vedrane Vuković i Marija Kukavice. Zlatni cvit za 2009. godinu uručio im je Ante Tomaš. Najpopularniji poduzetnik ove je godine Stjepan Čuljak iz tvrtke CM Weine. Priznanje je primio iz ruku Edija Zelića, voditelja predstavništva Slobodne Dalmacije u Frankfurtu. – Ovo je za mene velika, iznimna čast, ponos i zadovoljstvo, rekao je Čuljak primajući stilizirani Zlatni cvit od olova i mjedi koji simbolizira novinsko izdanje, a nastao je pod rukama kipara i slikara Mladena Kunštića iz Aachena. ■

Zlatni cvit-godišnja nagrada inozemnog izdanja Slobodne Dalmacije najpopularnijim Misijama, klubovima, restoranima, poduzetnicima i internet stranicama

ENG The Slobodna Dalmacija daily newspaper's *Zlatni cvit* (Golden Flower) emigrant awards were presented in Grosskrotzenburg near Frankfurt. Award recipients were the Croatian Catholic Mission in Berlin, the Crommunity.com Internet portal, the Komušina Basketball Club of Haiterbach, Sortino's restaurant in Langen and businessman Stjepan Čuljak of Munich.

Tek je u Splitu došlo sve na svoje 'misto'

"Nisam želio da mi sin rođen u New Yorku odraste kao Amerikanac", ističe 36-godišnji Splićanin koji se zajedno s obitelji vratio u domovinu

Razgovarala: **Ana Kaštelan**

"Dobro pazite što poželite – želja bi vam se mogla i ostvariti", upozorava stara antička mudrost koja se i danas može primijeniti. Tako je 36-godišnji Splićanin Joško Mihić, diplomirani ekonomist s američkim magisterijem, nakon ostvarenja dječakog sna, bankarske karijere u Americi, shvatio da život želi nastaviti u Hrvatskoj.

"Nakon gotovo 18 godina ponovno sam u rodnom gradu i skroz je dobro. I dalje sam u svijetu bankarstva s tim da imam vremena i za obitelj, što u Americi nije bio slučaj. Moj prvi sin Luka rođen je u New Yorku i upravo zbog njega supruga i ja smo se odlučili za povratak. Željeli smo sudjelovati u odrastanju našeg sina. Tamo sam radio i do 15 sati na dan i nisam imao vremena ni za što", priča Mihić koji je u Splitu drugi put postao otac. Krajem siječnja obitelj je dobila i drugog sina, Tonija.

RADNI DAN KOJI ZAVRŠAVA U 23 SATA!

"Oduvijek sam želio otići u Ameriku, točnije u New York, za mene središte svijeta, posebice financijskog koji me i te kako zanimao", svoju životnu priču počeo je taj Splićanin.

"Nakon Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, oženio sam se, a zatim sam preko interneta pokušavao pronaći mogućnost za nastavak školovanja u Americi. Uspio sam naći MBA program i upisati se na sveučilište *Pace* u New Yorku. Nakon završetka vojnog roka, supruga Frankica, tek diplomirana profesorica umjetnosti i arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, i ja otišli smo 1999. godine u Ameriku gdje smo u New Yorku ponovno postali studenti. Nakon devet mjeseci boravka u Velikoj jabuci, počeo sam raditi za Deutsche Bank. U međuvremenu je i supruga nastavila školovanje na poslijediplomskom studiju *Fashion Institut of Technology*. Nakon toga je godinu dana radila u *Contemporary art centru*. S financijama više nije bilo problema. Život nam je ulazio u kolotečinu i polako smo postajali prosječni Amerikanci. Ubrzo smo počeli živjeti kao i drugi stanovnici Velike jabuke", prisjeća se Joško

Joško Mihić
i obitelj na
splitskoj rivi

Mihić. "Dvije godine poslije obitelj se povećala. Dobili smo sina Luku kojeg sam kvalitetnije viđao samo vikendima. Moj radni dan završavao je u 22 sata, a nerijetko i u 23 sata. Unatoč visokim primanjima, supruga i ja smo počeli i nesvjesno povlačiti paralele života u Americi i života u Hrvatskoj, posebice nakon povratka iz Splita gdje smo svaku godinu redovito provodili ljetni odmor. Iako smo upoznali ljude različitih nacionalnosti, jer New York je multikulturno središte svijeta u kojem za svakoga ima mjesta, ipak se u svemu tome nekako nismo mogli naći. Činilo nam se da život nekako prolazi pokraj nas pa nam se povratak u Hrvatsku činio kao jedino prihvatljivo rješenje. To više što se u Americi i nakon rušenja 'Blizanaca' mnogo toga promijenilo, a to je samo učvrstilo našu odluku da se vratimo doma", ističe Joško Mihić.

I tako se tročlana obitelj Mihić prije četiri godine vratila u Hrvatsku i to u Zagreb gdje se Joško zaposlio u Hypo Alpe Adria Banci, a supruga u Muzeju suvremene umjetnosti. "Nakon četiri godine života u metropoli, ponovno smo shvatili da trebamo promjenu. Životne kockice ponovno su se složile i mi smo se konačno vratili u Split", zadovoljno će Joško Mihić. Svoja američka iskustva prenosi u Hrvatskoj i povremeno drži predavanja iz područja financija, bankarstva i osiguranja.

U AMERIKU KAO TURIST

"Banke u Hrvatskoj ne zaostaju previše za europskim odnosno američkim. U posljednjih 6 - 7 godina učinjen je veliki iskorak. S obzirom na događaje na financijskom tržištu u Americi, naši nedostaci postali su prednost. Bolje da nismo otišli korak naprijed. Financijski sustav nam je u ovom trenutku stabilniji nego američki", smatra Joško Mihić kojeg se u Splitu

Neboder Deutsche Bank u New Yorku – dugogodišnje radno mjesto našeg sugovornika

tu vikendom može susresti s obitelji na splitskoj rivi. "Stvari su se posložile tek u Splitu. Radim posao koji volim, a imam vremena za obitelj koja mi je u životu na prvom mjestu", zaključio je Mihić koji će, kaže, ponovno s obitelji u Ameriku, ali samo kao turist. ■

ENG "I did not want my son, who was born in New York, to grow up like an American," says Joško Mihić, a 36-year-old native of Split who has returned to Croatia with his family after a banking career in New York.

ISELJENIČKE VIJESTI

Menadžer Nemšić napušta Austriju i odlazi u Rusiju

AUSTRIJA - Najuspješniji hrvatski menadžer u svijetu Boris Nemšić podnio je ostavku na mjesto predsjednika Uprave Telekom Austrije i odlazi za čelnika ruskoga telekomunikacijskog diva Vimpelcoma. Boris Nemšić (51) je počeo svoju karijeru u tvrtki Mobilkom Austria 1997. godine kao direktor Odjela za planiranje mreže. Godinu dana kasnije preuzeo je vodeću funkciju u timu koji je podnio zahtjev za drugu GSM koncesiju u Hrvatskoj. Nakon uspjeha na natječaju, Nemšić je imenovan predsjednikom Uprave greenfield tvrtke Vipnet u Hrvatskoj 1998. godine, preuzevši ključnu ulogu u međunarodnom širenju tvrtke Mobilkom Austria.

Nakon senzacionalnog pokretanja Vipneta, koji je dobio međunarodno priznanje, Boris Nemšić se vratio u Beč 2000. godine i imenovan je predsjednikom Uprave tvrtke Mobilkom Austria. Godine 2002. Nemšić je također postao operativni direktor bežičnog segmenta Telekom Austria Grupe. Uz njegove funkcije predsjednika Uprave tvrtke Mobilkom

Austria, Nemšić je bio predsjednik Uprave Telekom Austria Grupe od svibnja 2006. godine.

"Danas Mobilkom Austria grupa izvrsno posluje te je dobro pozicionirana i snažan igrač na telekomunikacijskim tržištima Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe. Snažan rast našeg segmenta mobilnih komunikacija posebice tijekom 2008. godine, kao i u proteklih deset godina, jasan su dokaz potencijala ove Grupe. Mobilkom Austria grupa ima snažne timove i uprave u svim svojim tvrtkama. Ponosan sam i uvjeren da je Grupa u jedinstvenom položaju za oblikovanje budućnosti u korist

svih sudionika", izjavio je Boris Nemšić.

"Premda sam uzbuđen zbog svoje nove uloge, žao mi je što napuštam ovu sjajnu Grupu koja je bila glavni dio mog života od 1997. godine. Posebno zahvaljujem svim zaposlenicima i kolegama, od kojih su mnogi postali moji prijatelji jer smo zajedno izgradili priču o uspjehu Mobilkom Austria grupe", zaključio je Nemšić. (H. Salopek)

Dvorci, bregi, toplice i kleti

Brdoviti krajolici ispresijecani desnim pritocima Krapine s vinogradima i usamljenim klijetima, zaštitni su znak ove županije. Vinogradarstvo je od pamtivijeka jedna od glavnih gospodarskih aktivnosti kojima se bave Zagorci

Pogled na Krapinu

Napisao: **Zvonko Ranogajec**

Krapinsko-zagorska županija naziv je dobila kao i 11 hrvatskih županija, prema političkom središtu županije, Krapini, i povijesnoj regiji, u ovom slučaju Hrvatskom zagorju. Zagorje je geomorfološki pojam determiniran sjevernim položajem u odnosu prema dominantnoj planini ili gori, u ovom slučaju Medvednici, dok se južne strane nazivaju prigorjima. Zagorje je, dakle, naziv dobilo u odnosu na Zagrebačku goru ili Medvednicu čije se južne strane nazivaju Prigorjem na kojem participira grad Zagreb.

Na sjevernoj strani Krapinsko-zagorske županije proteže se Maceljsko gorje (vrh Ravna gora 686 m), Strahinjčica (846 m) i Ivanščica (1061 m), koja je i najviši vrh županije, kao i čitave Hrvatske sjeverno od rijeke Save. Prema istoku granicu čini razvodnica Krapine i Lonje uz zapadni rub Kalničkoga gorja, dok je na jugoistoku granica Medvednica. Granica na istoku, ujedno i državna granica prema Republici Sloveniji, pru-

Grabrovec Kapela Sv. Antuna

ža se prirodnim putem rijekom Sutlom. Krapinsko-zagorska županija graniči s četirima hrvatskim županijama: Varaždinskom na sjeveru i istoku, Koprivničko-križevačkom i Gradom Zagrebom na jugoistoku, te Zagrebačkom županijom na jugu.

VRLO DOBRO NASELJENA ŽUPANIJA

Krapinsko-zagorska županija po površini je na 19. mjestu s 1.230 km četvornih po čemu spada među najmanje hrvatske županije i zauzima samo 2,2 posto površine Hrvatske (manje su samo Međimurska županija i Grad Zagreb). Po broju stanovnika iz zadnjeg popisa 2001. godine od 142.432 stanovnika (3,2 posto stanovništva Hrvatske) Krapinsko-zagorska županija spada na 12. mjesto, što znači da je vrlo dobro naseljena te s gustoćom naseljenosti od 116 stanovnika po km četvornom zauzima visoko 4. mjesto nakon Grada Zagreba, Međimurske i Varaždinske županije. Broj stanovnika u ovoj županiji kao i u većini županija ima tendenciju pada, pa je do sada najveći broj zabilježen u popisu iz 1953.

Krapinsko-zagorsku županiju čini 7 gradova i 25 općina. Gradovi su prema popisu iz 2001. godine bili Donja Stubica 2.514 stanovnika, Klanjec 559 stanovnika, Krapina sa 4.637 stanovnika koja je i sjedište županijskih ustanova, Oroslavje 3.355 st., Pregrada 1.645 st., Zabok 2.856 st. i Zlatar 2.884 st. Općine su Bedekovčina, Budinščina, Desinić, Đurmanec, Gornja Stubica, Hrašćina, Hum na Sutli, Jesenje, Konjščina, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Lobor, Mače, Marija Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Petrovsko, Radoboj, Stubičke Toplice, Sveti Križ Začretje, Tuhelj, Veliko Trgovišće, Zagorska Sela i Zlatar-Bistrica.

Narodna nošnja

Marija Bistrica

godine sa 178.938 stanovnika. Ova županija je i etnički najhomogenija jer čak 98,4 posto stanovnika čine Hrvati.

Brdoviti krajolici ispresijecani dešnim pritocima Krapine s vinogradima i usamljenim klijetima, zaštitni su znak ove županije. Vinogradarstvo je od pamtiviljeka jedna od glavnih gospodarskih aktivnosti kojima se bave Zagorci kao dopunskom djelatnošću, a u novije vrijeme i kao turističkom granom. Vinske turističke ceste sve su primjetnije u turističkim itinerarima ove županije koja je podijeljena na šest vinogorja: u Zaboru, Krapini, Pregradi, Klanjcu, Zlataru i

Stubici. Uz vinske ceste, županija je nadasdaleko poznata po mnogobrojnim termalnim vrelima pa su toplice važan dio turističke ponude. Stubičke, Krapinske i Tuheljske toplice privlače desetke tisuća gostiju, no kompletna sanacija i uređenje po modernim standardima kao što su učinile Terme Tuhelj, preduvjet je za širenje ovog vida turizma.

TURISTIČKA PONUDA

Srednjovjekovni dvorci su također nezaobilazan dio turističke ponude i identiteta ove županije. Veliki tabor je jedan od najočuvanijih spomenika srednjovje-

kovne stambene arhitekture Hrvatske i ovog dijela Europe, za koji se veže legenda o ljubavi plemića Fridrika Celjskog i lijepe pućanke Veronike Desinićke. U Stubici je dvorac Oršić i Muzej seljaćkih buna. Nezaobilazni lokaliteti su Gupćeva lipa i spomenik hrvatskoj himni u Zeleñnjaku, kao i Krapini i Hušnjakovu brdu. Povijest ovdje doseže u daleku prošlost od 120.000 do 50.000 godina o čemu svjedoče ostaci neandertalskog ćovjeka na brdu Hušnjakovo u zapadnom dijelu Krapine. Nakon šuma, oranice i vrtovi najzastupljeniji su po iskorištenosti zemljišta u kojima dominiraju malene isparcelirane površine. Uz povrtlarstvo, Hrvatsko zagorje poznato je po autohtonoj pasmini purana, koji je izvorni hrvatski proizvod.

Industrija je raspadom bivše države i sama doživjela propast, a novi razvoj industrije temelji se na razvoju za sada pet poduzetnićkih i gospodarskih zona i zona maloga gospodarstva. Sve one se vežu na jednu od prometnih žila kucavica Hrvatske, autocestu A 2 od Zaprešića do Macelja u dućžini od 60 km. ■

Veliki Tabor

ENG Krapina-Zagorje County got its name from the administrative centre of the county, the town of Krapina, and from the name of the historic province, in this case of the *Hrvatsko zagorje* region. The county is made up of 7 towns and 25 municipalities. The towns are Donja Stubica, Klanjec, Krapina (the seat of the county institutions), Oroslavje, Pregrada, Zabok and Zlatar.

Kalendar nagrađen u Los Angelesu

Kalendar dizajniran u studiju *Parabureau* osvojio je 2. mjesto na međunarodnome dizajnerskom natječaju *IDA '08* u

Los Angelesu u kategoriji "profesionalni grafički dizajn". *IDA* iz Los Angelesa svake godine nagrađuje najbolje dizajnere iz cijelog svijeta. *Parabureau*ov kalendar za arhitektonsko-urbanističku tvrtku *Urbis 72* iz Pule zamišljen je u obliku arhitektonske mape za projekte u kojoj se, uz uobičajene datume, nalaze nacrti za izradu origamija - tradicionalne japanske vještine savijanja papira. Osnivači *Parabureau* sa sjedištem u Zagrebu su diplomirani dizajneri Igor Stanišljević i Marko Baus, a oni su i dizajnirali nagrađeni kalendar.

Izložba Slavena Tolja u Budimpešti

Na otvaranju izložbe Slaven Tolja *Retrospektiva bez naziva...* krajem veljače u Ernst Museumu u Budimpešti uvodnu riječ dao je Michal Koleček, kustos izložbe. Ta izložba traje do kraja ožujka, a u Mađarskoj se za hrvatskog umjetnika kaže i ovo: "Iako već jedan od najvažnijih suvremenih umjetnika u Hrvatskoj, Slaven Tolj, multimedijalni umjetnik, organizator umjetničkih događaja i kustos, nedavno je postigao međunarodno priznanje za svoje neprimjetne ready-made objekte, instalacije, fotografiju i performanse koje predstavljaju specifični politički i društveno-kulturni kritizam." Podsjetimo čitatelje da je Slaven Tolj rođen u Dubrovniku 1946. i ostao je vjeran svome gradu gdje razvija svoj kreativni i kustoski rad do danas. Umjetnički počeci Slavena Tolja bili su pod snažnim utjecajem ratnih događaja. Mnogobrojna značajna djela nastala su kao osvrt na vojnu blokadu Dubrovnika. Tijekom vremena, Slaven Tolj proširivao je diskurs svoga rada pa je počeo koristiti medij performansa, a istovremeno i videodokumentaciju kao njegov rezultat. Slaven Tolj uvijek je bio uključen u organizatorske i kustoske aktivnosti. Već 1988. osnovao je *Art radionicu Lazareti* u Dubrovniku, jednu od najaktivnijih središta hrvatske suvremene umjetnosti. U međuvremenu, Tolj je stekao reputaciju u kontekstu suvremene europske umjetnosti - sudjelovanjem na mnogim važnim izložbama u Europi, osobito poslijetotalitarne umjetnosti.

Balet S. Zurovca u Mariboru

Premijera baleta *Vojček* koreografa i redatelja Staše Zurovca, uz autorsku glazbu Marjana Nečaka, koja je nedavno održana u Slovenskome narodnom gledalištu u Mariboru oduševila je prepuno gledalište pa je završni pljesak trajao gotovo 15 minuta. Staša Zurovac je za osnovu svog baleta izabrao poznato djelo *Woyzeck* njemačkog književnika Georgea Büchnera, prožetog idealima Francuske revolucije. Hrvatski umjetnici, scenograf Žorž Draušnik, kostimografkinja Katarina Radošević Galić, oblikovalac svjetla Andrej Hajdinjak i videomajstor Marin Lukanović, uz asistenciju makedonskog skladatelja Marjana Nečaka, pomogli su redatelju i koreografu Staši Zurovcu načiniti sjajnu koreografiju uz originalnu Nečakovu glazbenu partituru.

Hrvatski umjetnici osvojili Beč

Ansambel Zagrebačkoga kazališta mladih te dramska spisateljica Ivana Sajko (1975.) i mladi dramatičar Goran Ferčec (1978.) s velikim su uspjehom gostovali u Beču u sklopu projekta *Najbolje s Istoka: Hrvatska*. Projekt je pokrenuo ugledni bečki Volkstheater, kazališna kuća s proračunom većim od 15 milijuna eura, a do sada su, u sklopu spomenutoga projekta, pozvali umjetnike iz Rumunjske i Poljske te Mađarske. Ove godine, na njihovoj drugoj sceni - Hundsturm, predstavili su se i likovni stvaratelji, u prvom redu Sebastijan Dračić (1980.) te Damir Očko (1977.), Marko Tadić (1979.) i Ana Bilankov (1968.). Predstava ZKM-a, *Vrata do*, koja je nastala prema pripovijetki Svjetlana Lacka Vidulića *Jedanaest uboda ljutnje*, u režiji Renea Medveška (izvedena dvije večeri), i autorski projekt *Oprostite, mogu li vam ispričati...?* redateljice Anice Tomić te dramaturginje Jelene Kovačić u Beč je pozvala agilna dramaturginja Volkstheatera Irene Girkingera i s obzirom na odličan prijem mnogobrojnih gledatelja - nije pogriješila.

Australija i Hrvatska – najbolje zemlje na svijetu

Prema nama se publika odnosila kao prema svjetskim zvijezdama. Igrati u Hrvatskoj bio je divan doživljaj i s obzirom na moje hrvatsko prezime koje je publika često skandirala

Razgovarala: **Slavica Habjanović** Snimka: **HINA**

Kao što su u Australiju donijeli nogomet, Europljani su prije više desetljeća počeli širiti još jedan popularni šport – rukomet. Bilo je pitanje vremena kad će jedan športаш hrvatskog podrijetla zaigrati za australsku rukometnu reprezentaciju. Imala sam sreće tijekom nedavnoga Svjetskog prvenstva u rukometu, koji je održan u Hrvatskoj, susresti se s australskom reprezentacijom i razgovarati s Draganom Jerkovom, igračem hrvatskih korijena. Dvadesetdevetogodišnji Jerkov, koji igra za klub "Murdoch Pumas" iz Fremantlea u Zapadnoj Australiji, izabran je u sastav australske reprezentacije koja je igrala na Svjetskom prvenstvu, održanom nedavno u Hrvatskoj, zemlji njegovih predaka.

Kako je počela tvoja rukometna karijera?

— Prije otprilike tri i pol godine prijatelj me pozvao da se uključim u pokretanje rukometne momčadi. Dotad sam rukomet samo gledao na malim ekranima. Naravno, tada nisam ni sanjao da ću u kratkom roku dogurati čak do svjetskog prvenstva!

Misliš li da tvoji rukometni uspjesi imaju veze s hrvatskim podrijetlom?

— Ne, ne mislim tako. Igrao sam prije nogomet, a rukomet je bio samo još jedan novi šport u kojem sam se htio iskušati. Prvo sam počeo igrati u najvišoj australskoj ligi i uskoro dobio poziv u reprezentaciju.

Kakav je osjećaj biti na Svjetskom prvenstvu u rukometu, imajući u vidu da se održava u Hrvatskoj?

— Prvu rundu natjecanja imali smo u Osijeku. Stadion je bio fantastičan, a ljudi gostoljubivi i topli. Pula mi se činila kao grad koji je više usmjeren na nogomet. Igrati protiv Francuske i Mađarske bio je neponovljiv osjećaj. Prema nama se publika odnosila kao prema svjetskim zvijezdama, a sad se moramo vratiti u stvarnost i u svakidašnji život. Igrati u Hrvatskoj bio je divan doživljaj i s obzirom na moje hrvatsko prezime koje je publika često skandirala. Nakon utakmice okružila bi me djeca te sam im morao, sa zadovoljstvom, davati autograme.

Odakle su ti roditelji i kad su došli u Australiju?

— Moja majka je s Korčule, a došla je 1963. kad je imala samo pet godina. Otac je iz Šibenika, a došao je 1976. kad je imao 25 godina. Tada je bio pomorac i prigodom uplovljavanja u Fremantle upoznao je moju majku. Morao je otići, ali se uskoro vratio i ostao stalno.

Posjećuješ li Hrvatsku? Koja ti se mjesta najviše sviđaju?

— Dosad sam bio često u Hrvatskoj, međutim, nikad zimi. Zato mi se ovaj boravak čini drukčijim. Volim cijelu hrvatsku obalu, nevjerojatno je lijepa. Ako bih morao izabrati najdraža mjesta, onda su to Šibenik, Blato, Novalja i Vodice.

Izbor odaje da si pravi Dalmatinac.

— Uglavnom se osjećam Australcem, od glave do pete. Međutim, govorim hrvatski i ponosim se svojim hrvatskim podrijetlom i to nikad ne skrivam. Za mene je Hrvatska jedna od najboljih zemalja na svijetu, kao i Australija. Zar to nije odlična kombinacija - biti povezan

Dragan Jerkov (lijevo) zaustavlja francuskog igrača Jeromea Fernandez na utakmici održanoj u Osijeku 19. siječnja

s dvije tako prekrasne zemlje kao što su Hrvatska i Australija?

U braku si dvije godine. Odakle ti je supruga?

— Hrvatica je iz Bosne, rodom iz Sarajeva. Došla je u Australiju 1996. kao 13-godišnjakinja.

Jesi li povezan s hrvatskom zajednicom u Fremantleu?

— Povremeno odlazim u "North Fremantle Croatian club". Bilo bi lijepo kad bismo imali ondje više događaja. Zajednice u Melbourneu i Sydneyu, čini mi se, pokazuju više domoljublja. Tako bismo se i mi u Zapadnoj Australiji trebali ponašati. ■

ENG An interview with Australian national team member Dragan Jerkov, a player of Croatian extraction who plays for the Murdoch Pumas club of Western Australia's Fremantle.

Ona je trajno spašena!

"Morska medvjedica nikada nije napustila naše more, ponajmanje izumrla. U Jadranu su dvije kolonije, na srednjodalmatinskim otocima i na sjeveru"

Sredozemna medvjedica slikana
14.2.2009. Rt Kamenjak (Grbac)

Napisala: **Klara Kovačić**

"Igrala sam se s njom na komiškoj rivi, a onda su je ljudi zatukli", svjedoči o bolnom iskustvu iz djetinjstva, susretu sa sredozemnom medvjedicom koju su ribari donijeli s Palagruže, biologinja Jasna Antolović, predsjednica zagrebačke Udruge za istraživanje i zaštitu mora Grupe "Sredozemna medvjedica". Posljednja je ubijena 1986. godine, u uvali Barioški, najveći mužjak 1964. godine, iako je od 1935. godine zaštićena. Tko danas ubije tu rijetkost životinjskog svijeta, kažnjava se sa 100.000 kuna. U veljači je ponovno viđena, dva puta oko rta Kamenjak kraj Pule, tri puta na lokaciji Velike Dube kod Makarske. Marko Grbac, Paola Pavletić i ribar Mili Vuković su je snimili, pulska epizoda je prikazana i na televizijskim ekranima, a podsjetila na 1979. godinu kada je, kao Adrijana, bila maskota Mediteranskih sportskih igara. Ribar Mili Vuković tvrdi da ga je nagradila – slijedio ju je ugašenim brodskim motorom i na njezinu "pošti" uhvatio je rekordan broj liganja.

Sredozemna medvjedica (*monachus monachus*) spada u red perajara (*pinnipedia*), u porodicu tuljana (*phocidae*), u rod morskih medvjedica (*monachus*). Jedini je tuljan toplih mora i sisavac mesojed (*carnivora*). Sveden je na 350, najviše 400 jedinki, i na listi je najzaštićenijih životinja na svijetu. Svjetski fond prirode *World Wildlife Fund* nadzire njezin opstanak u Turskoj, Grčkoj, Italiji, Španjoli.

Jasna Antolović, predsjednica
zagrebačke Udruge "Sredozemna
medvjedica"

ske. Europska unija podatke o medvjedici u našem dijelu mora želi unijeti u ekološku mrežu NATURA 2000, zaštititi joj stanište, trajno spasiti opstanak.

Iako mnogi znanstvenici tvrde da medvjedice više nema u Jadranu Jasna Antolović odgovara: "Morska medvjedica živi ovdje, nikada nije napustila naše more, ponajmanje izumrla. U Jadranu su dvije kolonije, na srednjodalmatinskim otocima i na sjeveru. Zato je u veljači viđena istovremeno na različitim lokacijama. U stalnom pokretu, koristi više špilja, u njima se ne zadržava trajno, a kako je među 10 najugroženijih vrsta, ne smijemo prilaziti, niti obilježavati, svjetski zaštitari tako nalažu. Do lipnja je vrijeme okota i čuvanja mladih. Nemojte im se približavati, tako ćemo ih najbolje zaštititi. Kada budemo u eko mreži NATURA 2000 očekujemo i zabranu ribolova 500 metara od ulaza u špilju, privremeno, najviše tri mjeseca od okota."

LJUBAV PREMA ŽIVOTU U MORU

Biologinji Jasni Antolović i posljediplomski studij iz ekologije mora bio je, kaže, "logična posljedica ljubavi prema

životu u moru, rad u Grupi je posljedica poštovanja mora." Grupa je nastala kao građanski prkos službenoj politici, htjeli su dokazati devedesetih godina da je medvjedica tu, s nama, s ribarima. Sedamdesetak članova Grupe "Sredozemna medvjedica", sada već vrsni speleolozi, podvodni snimatelji i ronioci, analizirali su stare zapise o koloniji tih životinja u rukavcu Sredozemlja. Sustavno istraživanje traje od 1995. godine, nakon što je viđena na Palagruži pri arheološkom istraživanju Diomedovih zidina.

"Naučili smo roniti do špilja, pronalaziti vjerodostojne podatke. Prvi smo izradili kartu potencijalnih staništa sredozemne medvjedice. U tijeku je inventarizacija, popis živih bića Jadranskog mora, bez nas u ekološkoj mreži NATURA 2000 nema ni ravnopravnog članstva u Europskoj uniji. Popis zaštićenih i ugroženih vrsta europski je standard."

Statistika dojava viđenja uz pomoć dopisnica važan je dokaz o opstanku medvjedice, zatim priče ljudi, dokumentarni i video zapisi te analize međunarodnih institucija specijaliziranih za proučavanje sredozemne medvjedice. Dojave su posljednjih godina intenzivnije na sjevernom Jadranu, sve češće s posve različitih strana: Biševo, Svetac, Vis, Lastovo, Susak, Palagruža, Pula, Lošinj, Mrdulja,

POSLEDNJA VIJEST: Sredozemna medvjedica koja već dvadesetak dana uživa u moru na Rtu Kamenjak kod Pule doplivala je 8. ožujka na samo dva-tri metra od obale gdje su je šetači mogli snimiti. - Prizor je bio i više nego fantastičan. Sredozemna medvjedica gleda u mene i pozira mi. Gotovo pa nestvarno - opisuje nam svoj susret sa sredozemnom medvjedicom Adrianom Puljanin Moris Civitico koji je napravio niz fantastičnih snimaka.

Podmorski ulaz u jezero na otoku Sušcu (Furlan)

Šolta, Dubrovnik, Sveti Andrija, Rovinj, Šibenik, Cavtat.

"Imamo zdravu i stabilnu populaciju, ona je trajno spašena. Uz naše, još čisto, očuvano more i odumiranje tradicionalnih načina izlovljavanja ribe po plićacima uz hridinastu obalu, gdje se hrani, tome pridonosi i uklanjanje ribarske predrasude da im krade ribu i razara mreže. Riba u mreži nju ne zanima, ukočena je, prestrašena, medvjedica lovi ribu u pokretu. Uz kaveze za uzgoj tune, građene mimo svjetskih standarda, najveći su joj neprijatelji mine, potopljeni brodovi iz kojih istječe mazut i glomazni otpad. Populacija vrste je obnovljiva, imamo mladunce, češće izlazi, ljudi su postali svjesniji, vole ju, zanima ih. Naša autohtona vrsta potvrđena je 1998. godine. Nemamo posebne podvodne kamere kakve ima npr. Turska, montirane pred špiljama, što na poseban način snimaju trenutke života ove neuhvatljive i još uvijek vrlo misteriozne, zaigrane i drage životinje."

FASCINIRANOST DIVLJOM ŽIVOTINJOM

Hrvatska ima najrjeđeg tuljana na svijetu, uz morske špilje, najveće bogatstvo morske flore i faune. Jedini predator i prirodni neprijatelj je čovjek koji mijenja svoj odnos prema životinji. Civilne udruge zagovaraju životinjska prava, educiraju i senzibiliziraju javnost, fasciniranost divljom životinjom pretvaraju u održivi suživot lokalne zajednice i zaštićenog

područja. Ulažu se velika sredstva u zaštitu sibirskog tigra, planinske gorile u Ugandi, sva zaštićena europska staništa velika su već kao Francuska. Društvene i prirodne znanosti upravo udružuje bioetika, zoopsihologija, sve je dinamično i u tijeku. Europsko zakonodavstvo takva shvaćanja itekako slijedi. I naše je u tome posve korektno.

"Imamo dobre propise i zakone, rekla bih, odlične, no brine me kontrola, praćenje njihove primjene. Trebaju nam odlučni ljudi i brzi brodovi, krivolovu i zločinu samo tako možemo doskočiti" – kaže Jasna Antolović. Petnaestogodišnji rad biologinje što živi i radi u Zagrebu – kruh zarađuje odgovornim poslom u ekipi za presađivanje ljudskih organa u KBC Rebro – kronika je jedne strasti, priča o komiškoj djevojčici u igri sa sredozemnom medvjedicom koja još traje. Obje se poštuju i vole, vjeruju jedna drugoj i u povezanost nepovezivog. ■

ENG During its 15 years the Mediterranean Monk Seal Group, a wildlife research and protection association, has succeeded in proving that this rare animal, of which there are 350 to 400, lives in the Adriatic Sea and that it is alive and healthy.

Mladi prepoznali tradiciju kao inspiraciju

Mnogobrojni tečajevi na temu hrvatskoga narodnog rukotvorstva postoje u nas i iz godine u godinu se povećavaju. Mogu izdvojiti tečajeve hrvatskoga narodnog veza, čipkarstva, šlinganja, izrade etnonakita i zlatoveza...

Razgovarala: **Anči Fabijanović**

U današnje vrijeme, kad je modernost nekakav imperativ kojemu većina teži, svako novo vrednovanje tradicije, i to na pravi način, može razveseliti svakoga onoga tko shvaća da je u Hrvatskoj prošlost bogata i da je trebamo njegovati. Zato je zadovoljstvo razgovarati s magistricom etnologije Lucijom Franić-Novak, voditeljicom Centra za hrvatsku tradicijsku kulturu u Narodnom sveučilištu Dubrava.

Posredovanjem izložbe *Građa - tajanstveno žensko pismo* koju Vi "potpisujete" zapravo je vez s Dinare došao u Zagreb. Objasnite nam pojam "građa".

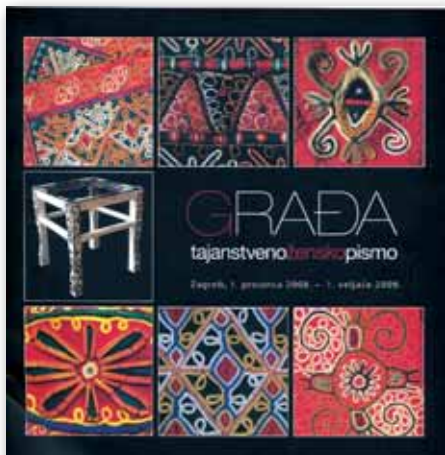
— Ovu etnografsku izložbu postavila sam u suradnji s kolegicom Ivanom Ivkanec, muzejskom savjetnicom, nakon što je ona provela veći dio etnografskog istraživanja u zbirci narodnih nošnji dinarske zone za koju je zadužena u Etnografskom muzeju u Zagrebu, ali i na terenu.

mr. sc. Lucija Franić-Novak, voditeljica Centra za hrvatsku tradicijsku kulturu

domaćeg sukna, koji je ujedno i nakit, zadanom u geometrijskim okvirima i prišivenom na odjevnim predmetima svečane narodne nošnje Like, Bukovice, kontaktnih područja Dalmatinske zagore s jugozapadnom Bosnom.

Sam vez teče poput rijeke, njime su optočeni donji dijelovi ženskih *aljina*, ili *carza*, *sadaka*, *bičava*. Izrađeni su bodovima: sveprisutnog lančanca, i ovijanica, opletušom i zrnčanjem. Posebno minijaturni vez fine izrade, posebnoga sklada kolorita i mjesta na kojem je apliciran, upućuje na vez koji se nosio samo u svečanim prigodama.

Građa je u mnogočemu zanimljiva. Nespojiva je s društvenim i povijesnim okolnostima u kojima je nastajala. Ostavlja i postavlja mnogo pitanja, razmišljanja, divljenja, ali i neodgonetnutih priča o ljudskoj zajednici u krševitom dijelu Hrvatske, o burnoj prošlosti, ljudskoj duši – vjerovanju, ali i šifriranim znakovima koje su znali međusobno, te su tako komunicirali sa širom okolinom. *Građu* je vezla nepismena djevojka ili žena, nadasve kreativna, senzibilizirana, vješta vezilja s posebnim smislom za lijepo.

Riječ je o samostalnom vezu na komadu čohu, najčešće kupovne, rjeđe

U svojem tumačenju ističete kako je riječ "o obrednom ruhu, koje ima svoje korijene daleko u prošlosti". Vi te stare motive vrlo rado primjenjujete na predmetima koji su danas u uporabi.

— *Građa* kao obredno ruho nosivo i nama prepoznatljivo u posebnim događajima godišnjeg i životnog ciklusa: posebno rođenja novoga člana zajednice, posebno vjenčanja – oduvijek značajnoga životnog prijelaza u svijet braka i nove zajednice, s naglaskom na majčinstvu, trebalo je biti i te kako važno za ženu, ali i za okolinu... Moje mišljenje je

Dizajnerska radionica za djecu i mlade

Grada, dio sadaka, Kistanje

da se grada nosila u obrednim svrhama kada je njezina očita svrha bila zaštititi, izreći vlastite želje, osjećaje, nakane, ali pokazati dobnu, vjersku ili imovinsku razliku u široj zajednici. Na temelju ovih spoznaja današnjoj mladeži lakše je prići, osvijestiti ih o vlastitoj tradicijskoj baštini, uputiti ih u znanje, vještine, ali i mogućnosti jer svi smo mi sudionici, ali i kreatori naše, hrvatske kulturne baštine.

Temu suvremene obrade postojećih prekrasnih ornamenata, vezova, motiva posvetila se mlada dizajnerica Jasmina Kosanović - radionicama na kojima su nastali odjevni predmeti. Tako mladi prepoznaju tradiciju kao inspiraciju, zar ne?

— Sretna sam ako sam pobudila zanimanje mladih ljudi, posebno djece i mladeži koja, na žalost, danas imaju zanimljive i jeftine uvozne odjevne predmete. Rjeđi su oni koje krase motivi u hrvatskome narodnom vezu. Jasmina Kosanović, naša dugogodišnja suradnica, uz stručnu pomoć pristaje realizirati projekte koje osmišljavamo zajedno. Mladi polaznici dolaze iz godine u godinu na naše besplatne radionice.

I nakon zatvaranja ove prelijepe izložbe idu dalje aktivnosti vezane uz njegovanje tradicije.

Mnogobrojni tečajevi na temu hrvatskoga narodnog rukotvorstva postoje u nas i iz godine u godinu se povećavaju.

Tečaju hrvatskoga narodnog veza pridružuje se tečaj čipkarstva na kukicu, iglu ili batiće, ali i tkanja na okviru. Uz to, tečaj šlinganja, ručnog i strojnog, sve je traženiji, dok tečajevi izrade etnonakita i zlatoveza postaju vrlo suvremeni i moderni. Dodala bih tečaj košaraštva, te tečaj izrade narodne nošnje. U pripremi su tečajevi tkanja i snovanja, te tečaj izrade slika i predmeta od slame...

hunskom vještinom izrade, mnogobrojnih značenja i u ornamentu, koji nalazimo u mnogim kulturama u svijetu, i u različitim bojama, koje opet imaju svoja značenja, te mjestima na kojima se grada nalazi itd. Možda smo i marketinški tajanstveni, iako mi to nije bila namjera tijekom pripreme izložbe, ali moram naglasiti da treba znati biti čarobnjak i u ovom vremenu te znati privući posjetitelje, posebice mlade koji nemaju naviku i odvojeno vrijeme za kulturu, te medije koji imaju jedva koju stranicu ili minutu više za kulturu. Stoga sam počašćena i sretna te vam ovim putem zahvaljujem što ste kao novinarka uglednog časopisa za kulturu, čitanog nadaleko izvan Hrvatske, pronašli vrijeme te došli k nama u Kulturni centar Dubrava u Zagrebu, nagradivši nas svojim posjetom i potporom u daljnjim koracima, kako u nas, tako i u svijetu. ■

Ona misao iz naziva izložbe tajanstveno žensko pismo smišljena je kao mala marketinška provokacija, zar ne? I naziv izložbe može biti presudan za njezin uspjeh?

— Dotaknuli smo u razgovoru tajanstvenost grada i mišljenja smo da ona zaista postoji. Ne možemo u potpunosti dosegnuti i odgonetnuti grada kao svojevrsni fenomen veza hrvatske narodne baštine jer se pred nama nalazi toliko estetizirani vez, ali i nakit, izveden vr-

telje, posebice mlade koji nemaju naviku i odvojeno vrijeme za kulturu, te medije koji imaju jedva koju stranicu ili minutu više za kulturu. Stoga sam počašćena i sretna te vam ovim putem zahvaljujem što ste kao novinarka uglednog časopisa za kulturu, čitanog nadaleko izvan Hrvatske, pronašli vrijeme te došli k nama u Kulturni centar Dubrava u Zagrebu, nagradivši nas svojim posjetom i potporom u daljnjim koracima, kako u nas, tako i u svijetu. ■

ENG An interview with Lucija Franić-Novak, head of the Centre for Croatian Traditional Culture at Zagreb's Dubrava People's University, an institution that aims to revive Croatian folk handicraft through numerous courses and exhibitions.

Ostvarenje životnog sna

U svome rodnom kraju Ivan Talaja je nadaleko poznat po humanitarnim i donatorskim akcijama od kojih se posebno ističe izgradnja prilazne ceste Talaje - Jukići, duljine nešto više od pola kilometra, u što je dosad investirao oko 60.000 eura!

Detalj Slivna u Zabiokovlju

Povratnik Ivan Talaja ispred svog automobila još s francuskim registracijskim pločicama

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Rijetki su hrvatski iseljenici koji se kao povratnici s dugogodišnjeg rada iz inozemstva tako žarko vraćaju svojim korijenima poput Ivana Talaje (1934.) u Slivno, rodno selo zagrljeno brdima u Zabiokovlju, udaljeno po dvadeset kilometara od Imotskog i Vrgorca. Potvrdio nam je kako je u Francusku otišao 1961., kao ekonomski emigrant, te da se u Hrvatsku vratio 2000. Obavještava nas kako piše putopise, pjesme, aforizme, priče...

VOĆKE I LOZA PRED KUĆNIM PRAGOM

Tog smo našeg povratnika proteklih dana zatekli baš na pradjedovskome kućnom pragu dok je obrađivao, oplemenjivao vrt svoje obiteljske kuće u Slivnu koju je obnovio, dogradio i namjestio još dok je radio u Parizu. Kaže kako je u vrtu zasadio voćke i lozu u iskrčenome ljutome dalmatinskom kršu. I dok je Talaja obrezivao voćke pripremajući se na odlazak u obližnji vinograd, kao da je u sjećanju

prelistavao stranice enciklopedijskih događaja iz svoga bogatog života, satkanog od putovanja, istraživanja i pisanja. Ivan se u sjećanjima zaustavio tek na djelomičnim životnim epizodama.

“Rođen sam 1934. ovdje, u Slivnu, gdje živim sa svojom suprugom Vinkom koja je također pošteno zaradila starosnu mirovinu u Parizu. Ovdje stanujem na svojoj djedovini, ali sam sa ženom izgradio i obiteljsku kuću u Makarskoj. Iz sretnog braka imamo troje djece i šestero unučadi. U Francuskoj sam živio do 2000., a u mirovini sam od 1994. Radio sam poslove soboslikara i vozača autobusa. Ni sam ne znam koliko sam oličio stanova i koliko sam tisuća kilometara ‘prevalio’ autobusima”, priča nam Ivan Talaja istaknuvši kako je mogao imati i francusko državljanstvo, ali nije želio.

Uvjerava nas kako je cijelo vrijeme, dok je radio i živio u Parizu, bio zadovoljan zahvaljujući i mnogobrojnim iseljeničkim Hrvatima s kojima se redovito sastajao. Na pitanje zašto se odlučio baš za Francusku, Talaja odgovara: “Zato što sam spoznao kako je to za mene simpatična europska zemlja sa svim svojim

Povratnik Ivan Talaja na svom putu koji je sam izgradio

kulturama, prirodnim ljepotama, ljudima, u kojoj ima mjesta za svakog čovjeka, bez obzira na jezik, rasu, vjeru, tradiciju. U Parizu sam od prvog dana našao dobre ljude, hrabre, otvorene, povjerljive i simpatične, a u tom sam gradu dobio i dobar posao te sam se gotovo srodio s francuskom sredinom.”

PROBOJ LJUTIM KRŠEM

U svome rodnom kraju Ivan Talaja je nadaleko poznat po humanitarnim i donatorskim akcijama od kojih se posebno ističe izgradnja prilazne ceste Talaje - Jukići, duljine nešto više od pola kilometra, u što je dosad investirao do 60.000 eura, a koju su sumještani već prozvali ‘Put Ivana Talaje’.

“Evo, sada stanovnici u zaseoku Talaje imaju svoju prilaznu cestu od županijske ceste. Prije toga Talaje su do svojih domova mogli doći samo iz susjednog naselja na vrgoračkom području. Bagerom smo počeli raditi 16. svibnja 2006. i do 1. lipnja iste godine probili smo prilaznu cestu. Zatim su moji prijatelji u studenome te iste godine dovezli 60-ak teških kamiona šljunka, pijeska na trasu, pripremivši kolnik za polaganje asfalta. Samo je taj zahvat koštao oko 400.000 kuna, bez asfaltiranja”, računa Ivan Talaja.

ja. Uvjerava nas kako će se prilazni put asfaltirati tijekom ovogodišnjeg proljeća te će se tek tada sasvim ispuniti njegov životni san. Dodaje da će to dodatno razveseliti sve Talaje koji će tada prvi put imati asfaltirani put do kućnog praga te više nikada neće putovati preko Žlibina, susjednoga vrgoračkog naselja.

“Cestu sam ostvario i financirao sam, vjerojatno malo i iz inata. Očekujem potporu od Općine Runovići kako bismo sve

dovršili. Svečano otvorenje će uveličati i moji mnogobrojni prijatelji iz Pariza koji će nakon toga, nadam se, biti i redoviti gosti mojeg Zabiokovlja”, tvrdi vitalni i optimistični Ivan, ponoseći se svim nagradama, diplomama, pohvalnicama koje su mu dodijeljene za djelić onoga što je pridonio svom narodu i domovini, posebice tijekom Domovinskog rata kad je u Parizu utemeljio udrugu slivnanskih iseljenika ‘Sondis’. ■

ENG In his native region Ivan Talaja, a returnee from France, is known far and wide for the construction of the Talaje – Jukići access road, in the municipality of Runovići near Imotski, an effort he has invested 60,000 euro into to date!

ISELJENIČKE VIJESTI

Hrvati Missourija i Kansasa ponosni na mladomisnika Bartulicu

SAD - Vlač. Anđelo Bartulica posvećen je za svećenika potkraj prošle godine, 20. prosinca u katedrali Bezgrešnog začetca u Knasas Cityju, u američkoj državi Missouri. Ceremoniju posvećenja vodio je biskup Kansas Cityja Robert W. Finn. Svečanosti su nazočili mnogobrojni svećenici iz grada i okolice, kao i bratić vlač. Anđela, don Tomislav Ljuban iz Mostara te Anđelov brat Matt koji trenutno studira na sjemeništu u Rimu.

Sljedeći dan vlač. Anđelo služio je svoju mladu misu u rodnome gradu St. Josephu u obiteljskoj župi. Slijedio je prekrasan domjenak na kojem su se nudili hrvatski kulinarški specijaliteta koje su pripremili članovi lokalne hrvatske zajednice. Goste je zabavljao orkestar don Lipovca.

Anđelo Bartulica četvrto je dijete supružnika Nikole i Božice od njih petero. Majka Božica rođena je u hercegovačkom selu Hutovu, a otac Nikola u Splitu. Doselili su se 1969. u St. Joseph. Anđelo posebno izdvaja kako je u djetinjstvu imao sreću odrasti s bakom koja nije govorila engleski. Zbog nje se u kući govorilo samo hrvatski tako da su on i njegova bra-

ća imali mogućnost odlično naučiti jezik svojih predaka. “Odrastanje u doseljeničkoj obitelji omogućilo mi je da u potpunosti razumijem sva nadanja i brige koje doseljenici imaju u Americi. To mi je uvelike pomoglo i da shvatim današnju ulogu Katoličke crkve”, kaže mladomisnik.

Vlač. Anđelo Bartulica stupio je u sjemenište 1998., nakon što je diplomirao pravo na Missouri Western Univesity. Njegova prva svećenička služba bit će u župi sv. Josipa u Blue Springu, Missouri, gdje će služiti kao kapelan.

Vlač. Anđelo je član Hrvatske bratske zajednice. Iz hrvatske zajednice u državama Missouri i Kansas poručuju da su vrlo ponosni na svoga mladomisnika. Posebno su zahvalni njegovim roditeljima Božici i Nikoli što su im podarili novog svećenika. (J. Vogelsang, H. Salopek)

Prava prijateljstva ostala su u Hrvatskoj

Pun entuzijazma i pustolovnog duha otišao je raditi na Zapad. Dočekao ga je život na brodu i po hotelskim sobama i brzo uspinjanje na poslovnoj ljestvici. Ipak, nedostaju mu prijatelji i obitelj zbog kojih će se, kaže, i vratiti u Hrvatsku

U službenoj kapetanskoj odori

te našao posao u fotografskom studiju, uz Windsorov dvorac u Londonu.

- Svake subote sam se javljao Zlatku Turkalju u popodnevni program RVG-a s novostima iz svijeta glazbe u Londonu. Tako sam sačuvao i poslovne veze s Hrvatskom – kaže Tomislav. U to vrijeme već je radio intervju sa svjetskim zvijezdama kao što su George Michael, Depeche Mode, Blur, Spice Girls, Prodigy, White Town, Geoff Baker...

ODLAZAK 'PREKO BARE'

Ploveći kao riba u fotografsko-novinarskim vodama, odlazi zatim 'preko bare'. U Americi je doživio brzi uspon u poslu, počevši od fotografa pa do audiovideo tehničara, preko audiovideo menadžera, sve do menadžera flote za audiovizualne medije.

- Kada sam se prije osam godina pri-

javljivao na Carneval Cruise Lines kao fotograf, menadžer za prijave me upitao gdje se vidim za pet godina. Odgovorio sam: *Na vašem mjestu*. Prvo promaknuće zaista sam i dobio za deset mjeseci...

Zadovoljan je činjenicom, kaže, da u Americi prepoznaju i cijene njegove ideje, primjerice fotografiranje u viktorijanskim kostimima, što je radio u Windsoru, a tu je ideju donio sa sobom na Carnival Cruise Lines, pa sada na dvadeset i dva broda imaju fotografiranje posjetitelja koji se odijevaju u viktorijanske kostime.

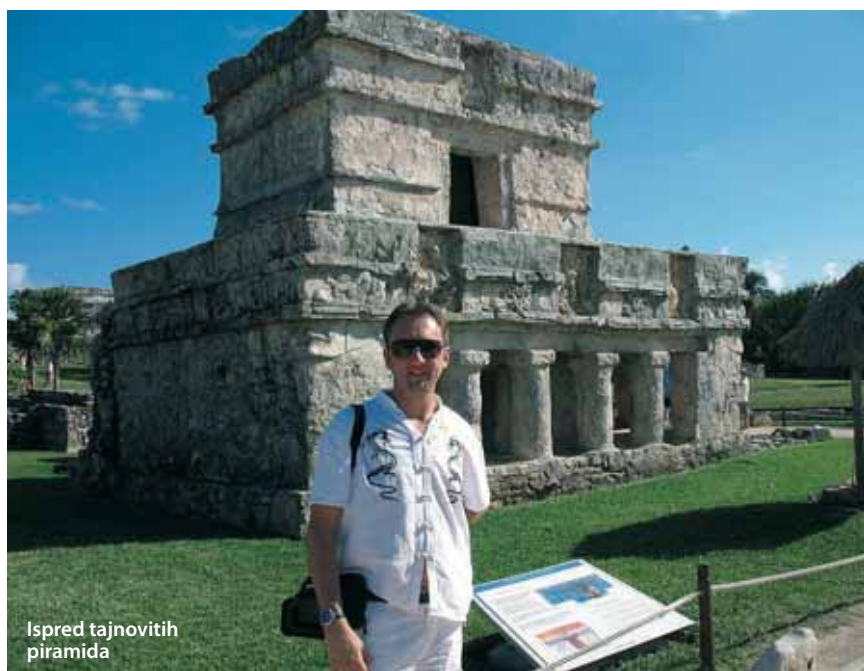
MJESTA IMA ZA SVE

Kada razmišlja o razlici između američkoga i hrvatskoga poslovnog svijeta, zaključuje da američki menadžeri, kao i hrvatski, žive svoj posao, što znači da imaju vrlo malo slobodnog vremena te

Napisala: Dina Ivan Snimke: zbirka T. Lebarić

Tomislav Lebarić danas je uspješan 'menadžer flote za audiovizualne medije', za dvadeset i dva preko-oceanska broda američke kompanije Carneval Cruise Lines. Dio vremena živi u hotelskim sobama u Miamiu i New Yorku iz kojih odlazi u urede kompanije kako bi organizirao audiovizualne materijale i tehnologije na krizerima, a dio vremena provodi na različitim golemim brodovima koji prevoze turiste po primamljivim tropskim destinacijama.

Nekadašnji student novinarstva i teologije, koji je radio na radiju Velika Gorica (RVG) kao glazbeni urednik, otišao je prije petnaestak godina isprva u Veliku Britaniju i prvi posao tamo bio mu je čuvanje djece. Vrlo brzo upisao je koledž

Ispred tajnovitih piramida

Ovaj će zasigurno završiti u loncu

Jurnjava psećim saonicama

zbog toga neizbježno pati njihov privatni život. U SAD-u se na ambiciju ne gleda kao na prijetnju jer mjesta ima sasvim dovoljno za sve.

- Također, svi menadžeri imaju neku vrstu svog učitelja, mentora. Gotovo svaki put kada ste promovirani na višu funkciju, imate svog menadžera, mentora uz

čiju pomoć svladate nova zaduženja. Prvih šest mjeseci imate plaću s prošle pozicije i još uvijek niste formalno na novoj funkciji, nego se tek uhodavate, na nekoj ste vrsti probe tijekom koje vas promatraju i ocjenjuju kako ćete se snaći na novoj dužnosti, a ujedno u to vrijeme puno naučite o novom poslu – dodaje Tomislav Lebarić.

- Ono što mi nedostaje i po čemu je Hrvatska nenadomjestiva su ljudi širokog srca, prava prijateljstva kojih kod nas još uvijek ima. U Americi su prijateljstva više površna poznanstva. Na brodu, pošto stalno dolazi i odlazi osoblje, i nije moguće uspostaviti trajno prijateljstvo. Poznanstvo i odnos koji nastaje, nastaje zbog specifičnih uvjeta života na brodu, a poslije se raspada – kaže naš sugovornik.

BOŽIĆ U KRUGU OBITELJI

U Hrvatskoj, međutim, svake godine mjesec dana uživa u druženju sa svojim prijateljima koji su i dalje nakon petnaest godina tu za njega.

- Jednostavno nastavimo gdje smo

stali prošle godine. Ta prijateljstva nisu ovisna o vremenu. Sreo sam te ljude u različitim razdobljima svog života i sa svima sam imao snažnu razmjenu, neke znam iz djetinjstva, s nekima sam zajedno učio, izlazio, vježbao taekwondo... Moja obitelj u Hrvatskoj također mi puno znači. Ove godine sam prvi put nakon petnaest godina slavio Božić sa svojom obitelji, ocem, sестrom, sestrimin mužem i njezinom djecom, mojim nećakima. Ganuće koje sam osjetio ne može se prepričati – kaže naš sugovornik.

Njegov privatni život obilježava činjenica da je sve posvećeno poslu i da ima jako malo vremena. Kada razmišlja o najljepšim trenucima, prisjeća se brodskih avantura i turističkih bisera, kao što su ronjenje s morskim psima, vožnja na saonicama na Aljaski, rafting na brzim rijekama... Ipak, svakidašnji život manje je romantičan i život na brodu i u hotelskim sobama može biti jednoličan. Nedostaju mu obitelj i prava prijateljstva.

- I zbog svih tih ljudi ću se i vratiti u Hrvatsku - poručuje na kraju Tomislav. ■

Penjanje po ledenim planinama Aljaske

ENG Tomislav Lebarić is now the successful fleet manager for audio and visual media for all twenty-two overseas ships operated by the US-based Carnival Cruise Lines company. A former Zagreb journalism and theology student, he left Croatia 15 years ago, initially to Great Britain where his first job was babysitting.

Blistava noć svehrvatskog zajedništva

Ministar Primorac proglasio je ukupnog pobjednika s najvećim brojem glasova u svim kategorijama, popularnog pjevača Matu Bulića iz Frankfurta

Svečanosti je nazočila i ravnateljica HMI-a Danira Bilić

Napisale: **Andela Drmić i Jasna Lovrinčević**

U subotu 28. veljače, u neka-
dašnjoj ljetnoj rezidenciji
cara Wilhelma II., u Badu
Homburgu, u kongresnoj
dvorani Landgraf-Frie-
drich, pod visokim pokroviteljstvom Mi-
nistarstva znanosti, obrazovanja i špor-
ta RH i Hrvatske turističke zajednice, uz
nazočnost mnogobrojnih visokih uzva-
nika iz različitih europskih zemalja, odr-
žana je svečana dodjela Večernjakove do-
movnice, godišnje iseljeničke nagrade,
najpopularnijim hrvatskim iseljenicima
u kategorijama športa, glazbe i glume, a
prema izboru čitatelja Večernjeg lista i
Stručnoga ocjenjivačkog suda.

Nazočnost visokih gostiju, Dragan
Primorca, ministra znanosti, obrazova-
nja i športa, državnog tajnika Dragana
Schwarza, veleposlanika RH u Berlinu
dr. Mire Kovača, generalnog konzula u
Frankfurtu Petra Uzorinca, gradonačel-
nice Bada Homburga dr. Ursule Jungherr,
predsjednice Hrvatske matice iseljeničke
Danire Bilić, glavne tajnice HDZ-a

za iseljeništvo Asje Bebić, člana Uprave
gradskog poglavarstva Dubrovnika Tea
Andrića, direktora Hrvatske turističke
zajednice Nike Bulića, ravnatelja Hrvat-
ske inozemne pastve Ante Kutleše, dele-
gata za dušobrižništvo u Njemačkoj fra
Josipa Bebića te mnogobrojnih pred-
stavnika katoličkih misija, predstavnika
hrvatskih udruga i gospodarstvenika,
mnogih umjetnika i novinara, potvrdila
je da je dodjela Večernjakove domov-
nice jedan od najznačajnijih društvenih
događaja u iseljeništvu, koji je osmislio i
prvi put organizirao prije tri godine Stipe
Puđa, urednik Večernjeg lista za ino-
zemno izdanje u Frankfurtu.

"HVALA VAM ZA LJUBAV"

Uslijedili su pozdravni govori od kojih
treba izdvojiti onaj Dragana Primorca,
ministra znanosti, obrazovanja i športa
RH, koji je nazočnima prenio pozdrave
hrvatske vlade i premijera dr. Ive Sana-
dera. "Prije pet godina sam počeo govo-
riti o hrvatskom snu morala, istine, zna-
nja, duha i poštenja, i mogu s ponosom
istaknuti da se Hrvatska u mnogim se-

gmentima približava ostvarenju tog sna.
Živeći u iseljeništvu kao i vi, uvijek sam
imao osjećaj da iseljeni Hrvati više vole
Hrvatsku, nego oni koji žive u Hrvat-
skoj. Hvala vam za tu ljubav, hvala vam
za sve ono što ste učinili za Hrvatsku",
naglasio je u svom obraćanju ministar
Primorac.

Poslije pozdravnih govora uslijedi-
lo je proglašenje ovogodišnjih pobjed-
nika.

U kategoriji najpopularnijeg špor-
taša profesionalca, prema glasovima či-
tatelja, ugledna nagrada je drugi put za-
redom pripala mladome hrvatskome
nogometnom reprezentativcu Ivanu Ra-
kitiću. Vrijednu nagradu mladome no-
gometasu uručio je veleposlanik RH u
Njemačkoj dr. Miro Kovač. Prema odlu-

Reprezentativac
Rakitić i glumica
Nina Juraga

Uzvanički stol

ci Stručnoga ocjenjivačkog suda, Večernjakovu domovnicu je osvojio Ivica Olić. Još jedna specijalna nagrada u ovoj kategoriji za doprinos hrvatskome nogometu u iseljeništvu dodijeljena je dugogodišnjem kapetanu hrvatske nogometne reprezentacije, Niki Kovaču. U kategoriji najpopularnijih športaša amatera proglašen je Joso Župan, a Bernarda Brunović za najpopularniju športašicu. U ime Bernarde, koja je od rođenja slijepa, nagradu je iz ruku Danire Bilić vrlo emotivno primio njezin otac Željko. U kategoriji najpopularnije amaterske sportske momčadi isti broj glasova dobile su dvije momčadi: Kroatish Sportclub Ehingen i NK Croatia Zürich, koje su tako podijelile prvo mjesto.

POSEBNA NAGRAĐA "CROATIAMA"

Dva posebna Večernjakova priznanja, za 40 godina postojanja kluba i nošenja imena Croatia, dodijeljena su NK Croatia Zürich i NK Croatia iz Bietigheima. U kategoriji najpopularnijih glazbenih skupina nagrada čitatelja dodijeljena je ETO Bandu iz Münchena, a nagrada Stručnoga ocjenjivačkog suda Bruno&Bandu iz Kölna. U kategoriji najpopularnije pjevačice proglašena je, prema broju glasova čitatelja, Marijana Vuko, kantautorica iz Kölna, a prema odluci Stručnoga ocjenjivačkog suda Marijana Zovko, pjevačica duhovne glazbe iz Laupheima.

U kategoriji najpopularnijega glumca proglašen je Mišel Matičević.

Najpopularnija glumica u inozemstvu prema odluci čitatelja je Nina Juraga iz Hamburga, a nagradu Stručnoga ocjenjivačkog suda dobila je Ivanka Brekalo.

U kategoriji najpopularnijeg pjevača/glazbenika proglašen je Tomislav Blažun, gitarist iz Düsseldorfa. Ministar Primorac proglasio je ukupnog pobjednika s najvećim brojem glasova u svim kategorijama, popularnog pjevača Matu Bulića iz Frankfurta.

Ova blistava noć Hrvata u inozemstvu bila je ispunjena bogatim glazbenim programom. Uz prvakinju opere HNK

Zagreb, Miru Vlahović, Đanija Stipaničeva, tradicionalnoga gosta Domovnice Tihu Orlića, pijanista Darka Domitrovića, klapu Maestral iz Dubrovnika, te Nicole Jukić, klapu Chorus Croaticus iz Berna, tamburaški orkestar Plavi Dunav, Marijanu Vuko, Ivana Lončara, ETO Band, nastupio je i Mate Bulić. Vrhunac programa bio je trenutak kada se Tihi Orliću i Mati Buliću spontano priključio i Niko Bulić u izvođenju pjesme Lijepa li si, što je publika nagradila velikim pljeskom i neviđenim oduševljenjem te iskazivanjem svehrvatskog zajedništva. ■

Tiho Orlić, Mate Bulić i prezimenjak Niko

ENG Saturday, February 28th, saw the Večernji list daily newspaper's Domovnica Award ceremony staged at the prestigious Landgraf-Friedrich congress hall in Bad Homburg before many gathered dignitaries. The Domovnica is an annual award presented to the best-known Croatian emigrants in the sports, music and acting categories and is based on a selection made by Večernji list readers and an expert jury. The event was staged under the high patronage of the Croatian Ministry of Education and Sport and the Croatian National Tourist Board.

Veleizdajnički proces u Zagrebu 1909. godine

U napadima na optužene Srbe prednjačila je Čista stranka prava pod vodstvom Josipa Franka koji je surađivao s Bečom. U pravaškoj tiskari u Zagrebu tiskao je Ivan Ružić 1910. knjigu *Srpska propaganda radi o zatoru hrvatskog naroda*

Jelačićev trg u Zagrebu 1908. godine

Piše: **Željko Holjevac**

Navršava se sto godina od sudskog procesa koji je odjeknuo u Hrvatskoj, tadašnjoj Austro-Ugarskoj i Europi. U Zagrebu je 3. ožujka 1909. počeo proces protiv 53 Srba iz Hrvatske pod optužbom da promiču velikosrpski program u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, te rade na rušenju legalne austro-ugarske vlasti i priključenju tih zemalja Srbiji. Taj je sudski postupak u povijesti poznat kao Veleizdajnički proces.

Nakon svrgavanja Aleksandra Obrenovića i dovođenja Petra Karađorđevića na srbijansko prijestolje 1903., pogoršali su se odnosi između Austro-Ugarske i Kraljevine Srbije. Novi vladar u Beogradu napustio je politiku svog prethodnika koji se oslanjao na Austro-Ugarsku, te se povezao s Rusijom i Francuskom,

protivnicama Austro-Ugarske i njezine saveznice Njemačke. Ujedno je dao novi zamah velikosrpskoj politici, tj. politici ujedinjenja svih Srba i stvaranja velike Srbije, usmjerenoj protiv Austro-Ugarske u kojoj je živio značajan broj Srba. U Beogradu je 1906. prvi put u cjelini objavljeno *Načertanije*, program ekspanzionističke srpske nacionalne i vanjske politike, koje je još 1844. sastavio srbijanski ministar unutarnjih poslova Ilija Garašanin, a čuvano je u tajnosti više od 60 godina.

SELJAČKI POKRET BRAĆE RADIĆ

Istodobno je, nakon protumađarskog pokreta 1903. i pada bana Khuena Héderváryja, došlo do promjene u hrvatskoj politici. Rodio se seljački pokret pod vodstvom braće Radić, koji su krajem 1904. osnovali Hrvatsku pučku seljačku stranku (HPSS), a pojavila se i Hrvatsko-srpska koalicija. Njezin je nastanak

bio uvjetovan krizom dualizma u Austro-Ugarskoj na početku 20. stoljeća. U Ugarskoj je porastao utjecaj oporbe koja se protivila podjeli vlasti s bečkim dvorom, tražeći samostalnu carinsku, trgovačku i vanjsku politiku, kao i posebnu mađarsku vojsku. Za to vrijeme u Austriji se oblikovao velikoaustrijski krug oko prijestolonasljednika Franje Ferdinanda, koji je nastojao oslabiti mađarski utjecaj i ojačati njemačku prevlast u Austro-Ugarskoj.

Suprotstavljajući se velikoaustrijskoj politici, pojedini su hrvatski političari pokazivali spremnost na suradnju s mađarskom oporbom, pa i sa srpskim krugovima koji su se pribojavali njemačkog "prodora na Istok". Glavni zagovornici nove politike, nazvane politikom "novog kursa", bili su Frano Supilo i Ante Trumbić, obojica iz Dalmacije. Oni su u *Riječkoj rezoluciji* 1905. podržali mađarsku oporbu u borbi za državnu samostalnost Ugarske pod uvjetom da ona, kada dođe na vlast, omogući građanske i političke slobode, pomogne pri ujedinjenju hrvatskih zemalja i pristane na veću samostalnost Hrvatske. Ubrzo su i srpski političari u *Zadarskoj rezoluciji* izrazili spremnost da podrže Hrvate i Mađare u njihovu opiranju Beču, ali pod uvjetom da se Srbi u Hrvatskoj izjednače s Hrvatima.

PRIPAJANJE BOSNE I HERCEGOVINE

Programom dviju navedenih rezolucija udružile su se neke hrvatske i srpske stranke u Hrvatsko-srpsku koaliciju, koja je 1906. pobijedila na izborima za Hrvatski sabor. Godinu dana kasnije Hrvatski sabor je raspušten, a Koalicija je prešla u oporbu. Kad je Austro-Ugarska nakon mladoturske revolucije u Osmanjskom carstvu 1908. odlučila pripojiti Bo-

Svetozar Pribićević je 1931. godine, u doba Kraljevine Jugoslavije, priznao veleizdaju prema Austro-Ugarskoj: "Treba uvažiti, da su optuženi Srbi zaista vodili antidržavnu propagandu, da su srcem i dušom, a neki i javnim svojim radom, zaista bili veleizdajnici, da je revolucionarni statut Milana Pribićevića o saveznoj jugoslovenskoj federativnoj republici zaista postojao, da su neki optuženi znali za taj statut i da je on imao da služi kao baza njihove akcije, i da je sve to sa gledišta tadašnjeg krivičnog zakona zaista predstavljalo veleizdaju."

snu i Hercegovinu, kojom je upravljala od 1878. godine, u Hrvatskoj je za bana postavljen Pavao Rauch, veleposjednik iz Martijanca, koji je dobio zadaću stvoriti povoljne političke uvjete za taj čin. U kolovozu 1908. uhićena su 53 Srbina, za koje se sumnjalo da rade u korist Srbije. Jedan od povoda za uhićenja bio je bijeg u Srbiju austro-ugarskog časnika Milana Pribićevića, mlađeg brata Svetozara Pribićevića, vodećega srpskog političara u Hrvatskoj i jednog od utjecajnih prvaka Hrvatsko-srpske koalicije. Pritvorena su dva njegova brata, Adam i Valerijan. Svetozar Pribićević nije uhićen jer mu je Ugarski sabor, u kojem je sjedio kao hrvatski zastupnik, odbio oduzeti imunitet.

Kad je Franjo Josip 5. listopada 1908. proglasio pripojenje Bosne i Hercegovine, prema kojoj je i Srbija imala pretenzija, vlada u Beogradu je oštro prigovorila

Hinko Hinković

tom činu. Neko vrijeme je izgledalo da će doći do rata, ali je kriza prevladana jer Rusija, zaštitnica Srbije, nije bila spremna za oružani obračun. Vlada u Sankt Peterburgu je 25. ožujka 1909. priznala Austro-Ugarskoj pravo na Bosnu i Hercegovinu, a zatim je prisilila srpsku vladu da učini isto.

Na vrhuncu krize oko Bosne i Hercegovine, u siječnju 1909. podignuta je optužnica protiv uhićenih Srba u Hrvatskoj, a u ožujku je protiv njih pokrenut Veleizdajnički proces. Htjeli su dokazati da su organizirali masovnu protudržavnu urotu kao agenti beogradske vlade. Temelj za optužnicu bila je brošura *Finale*, za koju je podatke dao određeni Đorđe Nastić, a tiskana je 1908. u Budimpešti. U napadima na optužene Srbe prednjačila je Čista stranka prava pod vodstvom Josipa Franka koji je surađivao s Bečom. U pravaškoj tiskari u Zagrebu tiskao je Ivan Ružić 1910. knjigu *Srpska propaganda radi o zatoru hrvatskog naroda*.

Širenje srpske nacionalne ideje među pravoslavnim stanovništvom u Hrvatskoj nije bilo teško dokazati jer su čak i neki pravoslavci kao svjedoci pod prisegom potvrdili djelovanje velikosrpske promidžbe u Hrvatskoj. Tako je jedan "hristijanin", tj. pravoslavac, izjavio pred sudom: "U Jasenovcu postoji srbska banda već duže vremena. Ta banda radi na zločinima. Ako treba, da tko pogine, ona to izvrši. Tako je poginulo već 5 ljudi, i nitko ne zna, tko ih je ubio. Sve ih je politika poubijala. Kada se učini nekakovo zlo, onda dodje drugih deset i za njega svjedoče, da ga kao nedužna izvuku."

POKUŠAJ NEUTRALIZIRANJA

Teže je bilo dokazati krivnju konkretnim optuženicima. Hrvatski i srpski odvjetnici pod vodstvom Hinka Hinkovića os-

Dvorac bana Pavla Raucha u Martijancu kraj Ludbrega

porili su optužbu za veleizdaju. Obrana je uspjela dokazati da je Đorđe Nastić policijski provokator, a u njegovu razobličavanju sudjelovao je i češki političar Tomáš Masaryk. Proces je potrajao sedam mjeseci, o njemu je počeo pisati i europski tisak, pa je u Beču zaključeno da ga treba što prije završiti. Iako su prikupljeni dokazi bili slabi, a obrana je pobila optužnicu, svi su optuženici 6. listopada 1909. proglašeni krivima. Prvooptuženi Adam i Valerijan Pribićević dobili su svaki po 12 godina, a ostali su osuđeni na ukupno 173 godine robjice. Međutim, kad je Hrvatsko-srpska koalicija, koju je napustio Frano Supilo, početkom veljače 1910. sklopila politički sporazum s vlastima u Beču i Budimpešti, svi osuđenici su pomilovani, a proces je poništen.

Iako su se iskazi nekih svjedoka podudarali s određenim navodima iz optužnice, pravi smisao Veleizdajničkog procesa bio je pokušaj neutraliziranja Hrvatsko-srpske koalicije i unošenja razдора u nju, jer su optuženici bili članovi Srpske samostalne stranke, a ona je bila dio Koalicije. Suđenje je dobro došlo trenutačnim potrebama austro-ugarske diplomacije, koja je pripojenje Bosne i Hercegovine mogla prikazati kao preventivnu mjeru protiv velikosrpskog širenja. Pa ipak, poslije sloma Austro-Ugarske i stvaranja južnoslavenske države 1918. pojedinci su se hvalili da su radili za Srbiju, a Svetozar Pribićević je priznao da su on i njegova braća djelovali kao veleizdajnici. ■

ENG It has been almost 100 years now since the start of a trail that resounded across Croatia, the former Austro-Hungarian Empire and Europe. March 3rd of 1909 saw the opening of proceedings against 53 ethnic Serbs in Zagreb on charges of conspiring to promote the Greater Serbian program in Croatia and Bosnia & Herzegovina.

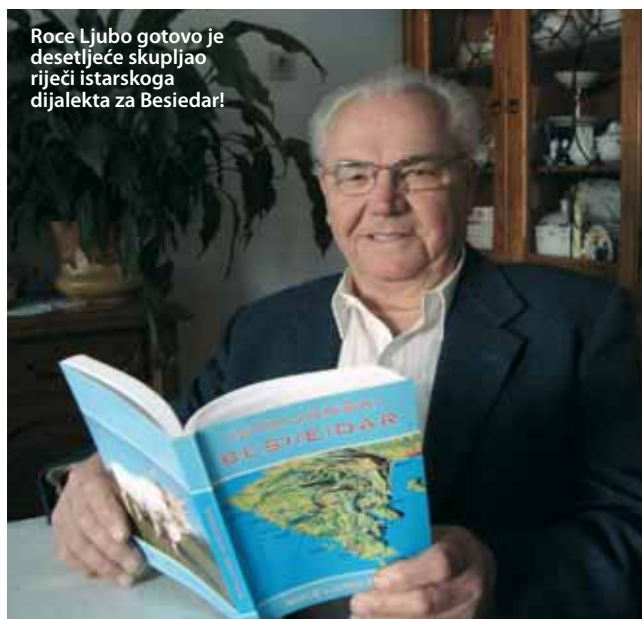
“Domaću besidu ne zapušćivat”

Uskoro će biti objavljen novi *Besiedar* namijenjen ponajviše istarskom iseljeništvu. Stoga su istarske riječi, osim na hrvatski standardni jezik, prevedene i na engleski te na talijanski

Napisala i snimila: **Jasminka Kalčić**

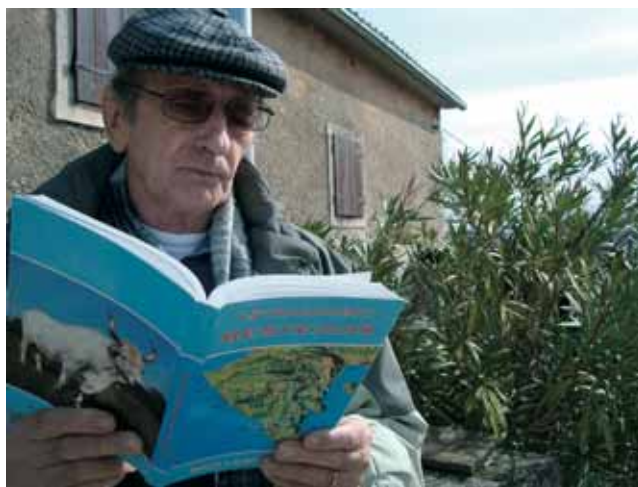
Na žalost, kako vrijeme prolazi i naraštaji odlaze, odlaze i neke riječi koje su činile svakidašnju vremen, govora i življenja u Istri do kraja Drugoga svjetskog rata. Rijetki se još sjećaju što znače riječi *koštule*, *kračiti*, *ukat*, *pulicija*, *buri-ca*... A osim tim riječima druge nisu upotrebljavali stanovnici hrvatskoga dijela Istre prije sto, dvjesto ili, pak, i tristo godina, od Buzeta do Pule. Jedan se Istrijan Ljubo Roce iz Pule dosjetio načina kako da uščuva taj gotovo zaboravljeni dijalekt, svoj i svojih predaka. Napisao je “Istrijski besi(e)dar”.

U predgovoru knjige od gotovo 300 stranica na kojima se rasprostire 3.800 umalo zaboravljenih riječi, istarskih *besid*, taj je 79-godišnji Puljanin napisao: *U svojim kraju, va svojem kraje domaću besi(e)du ne zapušćivat*. I to mu je bio motiv za višegodišnje skupljanje istarskih riječi gotovo zaboravljenoga ča po svim općinama, selima i mjestima diljem poluotoka - ne zaboraviti, ne zapustiti i prisjetiti se te zapamtiti govor Istre otprije nekoliko stotina godina. Na taj je put krenuo 2000. go-

Roce Ljubo gotovo je desetljeće skupljao riječi istarskoga dijalekta za *Besiedar*!

Ljubo Roce - Malio, kako ga većina prijatelja poznaje, rođen je 1930. godine u mjestu Balići, nedaleko od Žminja u središtu Istre. Zanatsku i tehničku školu brodograđevnoga smjera završava u Rijeci, a u Splitu Višu pomorsku školu ponovno brodograđevnoga smjera. I dok mu je cijeli radni vijek bio vezan uz brodogradnju i tehniku, dio svoje kreativnosti izrazio je književnim stvaranjem i čuvanjem istarskoga dijalekta. *Besiedar* je svaka-ko kruna njegova dugogodišnjeg rada.

Povratnik iz Švedske, Josip Šugar iz Sutivanca nabavio je *Besiedar* i prisjeća se govora svojega djetinjstva i mladosti!

dine sam, bez ičije pomoći, osim svoje obitelji. Bez ikakve literature, iz svojih sjećanja, u razgovoru s ljudima, starijima, poznatima i nepoznatima, riječi su počele pristizati. Prvih deset, prvih sto, prvih tisuću....

Besiedarnik je sastavljen od dva dijela. U prvome dijelu stare su istarske riječi i u nastavku njihovo objašnjenje na hrvatskome, standardnome jeziku. Primjerice: *brešnovati* - primiti prvu svetu pričest; *kasela* - škrinja; *sveni* - isti; *poredan* - zločest... U drugome dijelu su riječi iz hrvatskoga, standardnoga jezika “prevedene” na stari istarski.

Besiedar je objavljen 2006. godine. I iseljenici su pomagali u njegovu nastajanju. Primjerice, oni iz Australije, Petar Licul, rodom iz Želiski nedaleko od Barbana, zatim Jakov Biletić. Svi koji su poznavali autora, slali su riječi.

Nova je knjiga dobro prihvaćena, ušla je u knjižni fundus pulske Gradske knjižnice, zainteresirale su se istarske općine pa su i one dobile svoj primjerak. Autor je dobio pozitivna razmišljanja i iz čelnništva Istarske županije kojoj su počeli pristizati upiti za *besiedarnik* i stigao je i novčani poticaj da se krene dalje. Stoga je autor, godinu dana nakon objavljivanja *Besiedara*, odlučio ponovno krenuti u skupljanje novih riječi i 2007. počeo s pripremama za drugo, prošireno izdanje knjige. Skupio je, naime, novih čak 4.000 riječi! Novi će *Besiedar* biti objavljen na dva strana jezika, zbog velikog interesa i iseljeništa, i to na talijanskome i engleskome jeziku. ■

ENG Roce Ljubo of Pula has spent a long time collecting words from the Istrian dialect. He is soon to publish his new book, a kind of dictionary of Istrian words, with their Standard Croatian equivalents and English and Italian translations.

STARI ZAGREB OD VUGLA DO VUGLA

Već više od trinaest godina pažnju stanovnika grada Zagreba zaokuplja emisija Radio Sljemena *Zagreb je najljepši grad*. U toj emisiji autor-novinar Branimir Špoljarić svakodnevno priča kratke dvominutne do trominutne priče o zagrebačkim ulicama i trgovima, o njihovu nastanku, povijesti, znamenitim stanovnicima, zgodama i nezgodama, te o raznim drugim događanjima vezanima uz njihovu dugačku povijest. Emisija donosi, također, pregršt iznimno zanimljivih 'štikleca' iz povijest grada i njegovih stanov-

nika. Za knjigu *Stari Zagreb od vugla do vugla*

Autor Branimir Špoljarić izabrao je 150 ulica i trgova Griča, Kaptola i Donjega grada, te niz 'štikleca' koji na izuzetno zanimljiv način govore o povijesti grada i njegovih stanovnika. Gotovo sve te ulice i trгови ilustrirani su crtežima, grafikama i starim fotografijama iz fonda grada Zagreba, što ovom izdanju daje poseban šarm i čini ga jedinstveni i reprezentativnim. Knjigu je izdao AGM u sunakladništvu s Muzejom Grada Zagreba.

ISTRA ZA TALIJANSKE UPRAVE

Nedavno je iz tiska izašla knjiga Nevija Šetića "Istra za talijanske uprave - O istarskoj emigraciji i njenom tisku u Zagrebu 1918-1941". Nakladnik je knjige je "Dom i svijet", a sunakladnici su Družba "Braća hrvatskoga zmaja" i Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar".

Knjiga obrađuje pisanje istarskoga emigrantskog tiska u Zagrebu između dvaju svjetskih ratova u vrijeme talijanskoga totalitarnog, fašističkog režima. Monografija čini zaokruženu cjelinu i donosi relevantne informacije koje će pomoći u razumijevanju kompleksnoga razdoblja istarskoga međuraća, kad su istarski Hrvati doživjeli nesvakidašnju dramu. To razdoblje definira se kao razdoblje stagnacije ili međufaza, a karakteriziraju je dezintegracijski procesi: zabrana hrvatskoga jezika u javnim ustanovama, tiskanje knjiga i novina na hrvatskom jeziku, uništavanje tiskara i paljenje hrvatskih knjiga, zatvaranje hrvatskih škola i čitaonica te nasilno udaljšavanje više od pedeset tisuća Hrvata.

LEKSIKON MARINA DRŽIĆA

Leksikon Marina Držića jedno je od najboljih djela hrvatske književne leksikografije, izjavio je Vlaho Bogišić, glavni ravnatelj Leksikografskog zavoda 'Miroslav Krleža'. Na Leksikonu, jednom od kapitalnih djela Zavoda, radilo je četvero urednika, Milovan Tatarin, Slobodan Prosperov Novak, Mirjana Mataija i Leo Rafolt, u suradnji s više od stotinu domaćih i stranih znanstvenika koji su u protekle dvije godine napisali 950 natuknica, odnosno oko sto tisuća redaka teksta. 'Ideja o nastanku Leksikona počela se rađati 2003. te iako smo imali u vidu i proslavu 500. obljetnice Držićeva rođenja (1508.-2008.), nismo smatrali da Leksikon mora

izići u Držićevoj godini jer smo sve podredili njegovoj izvrstnosti', rekao je Bogišić. U promotivnom materijalu Leksikona uz ostalo se ističe da je on književno-povijesna i književno-komparativna sinteza domaćih i inozemnih držićoloških istraživanja.

KAPITALNO DJELO POVIJESTI ORAHOVAČKOGA KRAJA

Monografija Ive Mažurana "Orahovica 1228. - 2008.: Srednjovjekovna tvrđava, utvrđeni dvor, trgovište i grad" predstavljena je nedavno u Matici hrvatskoj u Zagrebu. Raskošno opremljena monografija Orahovice ilustrirana je preslicima povijesnih dokumenata, fotografijama iz arhiva, muzeja i privatnih zbirki Orahovčana. Ona je rezultat desetogodišnje ideje i višegodišnjega intenzivnog rada povjesničara Ive Mažurana, jednog od najboljih poznavatelja povijesti Slavonije. Recenzent Petar Strčić istaknuo je da je autor za ovako cjelovit povijesni pregled koji seže od srednjovjekovlja, osim naše arhivske građe, pretražio i arhive u Beču i u Budimpešti. Kao rezultat dobili smo djelo prepuno podataka i činjenica, što mu daje gotovo leksikonski karakter, dodao je. Milan Kruhek ocijenio je da je riječ o kapitalnome djelu za zavičajnu povijest i turistički razvoj orahovačkoga kraja, koje će pridonijeti boljem poznavanju Orahovice i Slavonije. Nazočnima se prigodno obratio i predsjednik Republike Stjepan Mesić, koji je u Orahovici rođen i koji je u tom mjestu živio dugi niz godina.

Ovacije splitske publike

Nakon četiri godine Luka je nastupio pred splitskom publikom koja ga je dočekala skandiranjem. Koncert, kako i priliči Valentinovu, otvorila je skladba 'Prava ljubav' da bi se dalje redali hitovi kao što su 'Samo mi reci da', 'U mislima', 'Na tren i zauvijek', 'Zapleši sa mnom' i 'Ponekad poželim', a Luka je i zaplesao tango na opće oduševljenje publike. "Pjevati u svom gradu za mene je uvijek bilo posebno zadovoljstvo i iskustvo, no moram priznati da me je tresla trema kao nikada do sada. Ovaj koncert je imao i posebnu draž jer je održan na Dan zaljubljenih, a kako su gotovo sve moje pjesme o ljubavi, njihovo izvođenje na Valentinovo je imalo još dodatnu čar. Želim zahvaliti svojoj publici koja me je tu večer učinila još sretnijim", izjavio je Luka nakon koncerta.

TBF napunio Dom sportova

Splitske grupe The Beat Fleet i Stillness napunili su zagrebački Dom sportova na proslavi 25. rođendana Radija 101. Ova dva benda, koja su već i ranije zajedno nastupala, pružila su rasprodanoj Ledenoj dvorani užitek dobre glazbe i zabave u trajanju od gotovo četiri sata. Odlični svjetlosni efekti samo su doveli atmosferu do usijanja, a publika je pjevala i plesala s izvođačima od prve do posljednje pjesme. TBF je fanovima priredio i unplugged dio koncerta zamijenivši električne gitare akustičnima. Tada im se na pozornici pridružio gost iznenađenja, Ibrica Jusić. Otpjevao je nekoliko svojih pjesama. Oduševljena publika zvala je Splićane dvaput na bis.

Igor Cukrov pobjednik Dore

Igor Cukrov pobijedio je na ovogodišnjoj Dori pa će njegova pjesma Lijepa Tena predstavljati Hrvatsku na ovogodišnjem Eurosongu. Cukrov nije dobio najviše bodova ni od publike ni od žirija, no svejedno je za bod bio bolji od klape Intrade koja je osvojila najviše glasova publike. Pjesmu je otpjevao u duetu s pjevačicom Andreom Šušnjaram koja je djelovala sigurnije i sabranije od impresioniranog pjevača kojeg sad očekuje put u Moskvu na Eurosong.

Specifični zvuk klape Cambi

Nakon nešto turbulentnijeg razdoblja ova klapa kreće dalje u nove radne pobjede samouvjerenije no ikad. Kao najavu novih projekata klape Cambi Split odabrala je za svoj singl 'Rijeku snova' Nene Belana, pjesmu za koju slobodno možemo reći da je obilježila prošlu glazbenu godinu. 'Rijeka snova' u izvedbi klape Cambi Split donosi novo osvježanje na klapskoj sceni i vjerujemo da će Cambi, uz one stare, steći i neke nove poklonike njihova specifičnog i nadasve zanimljivoga klapskog zvuka.

Luka Šulić nagrađen u Varšavi

U Varšavi je krajem veljače mladi hrvatski violončelist Luka Šulić (1987.) dobio prvu nagradu Međunarodnoga violončelističkog natjecanja "Witold Lutoslawski", završenog velikim finalnim koncertom. Ovo nadasve prestižno bijenalno natjecanje, kojem je sve do smrti počasni predsjednik bio legendarni Mstislav Rostropovič, privuklo je četrdesetak violončelista iz cijeloga svijeta. Ovo je Šuliću do sada najveće priznanje, ali već ima iza sebe značajne solističke nastupe s orkestrima kao što su Zagrebačka filharmonija, Ljubljanska i Slovačka filharmonija, Simfonijski orkestar Slovačke radiotelevizije te Ruski simfonijski orkestar. Također je kao iznimno talentirani mladi violončelist primljen već s 15 godina u klasu prof. Valtera Dešpalja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a poslije diplome 2006. godine nastavio je studij u Beču. (A. Fabijanović).

Škoro među Hrvatima u Njemačkoj

Poznata hrvatska zvijezda Miroslav Škoro predstavio se Hrvatima u Njemačkoj sa svojim novim albumom 'Moje boje' i oduševio svoje obožavatelje koji su se okupili u Midas Limes Forumu u Grosskrotzenburgu na dodjeli 'Zlatnog cvita Slobodne Dalmacije'. Mnogobrojna publika dočekala ga je s ovacijama, a zapljeskali su mu i kolege diplomati koji su se našli među počasnim gostima. - Posebno me veseli kada vidim s koliko me ljubavi i topline dočekuju naši iseljenici. Tada se i sam prisjetim dana kada sam živio u iseljeništvu, gdje je nastao i moj poznati hit 'Ne dirajte mi ravnicu'. Zato se uvijek na sceni izvan granica domovine trudim pružiti maksimum. Hvala svima koji su mi i ovom prigodom došli dati potporu - rekao je Miroslav Škoro.

HR TOP 10

zabavna

- 1** **Miroslav Škoro** - Jorgovan
Hit Records
- 2** **Severina** - Tridesete
album: Zdravo Marijo, 2008. / Dallas
- 3** **Leo i Trenk** - Poljubac pomirenja
Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.
- 4** **Halid Bešlić** - Dvadesete
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 5** **Jasmin Stavros** - Emilija
album: Nemoj Se Udavati, 2007. / Hit Records
- 6** **Armin** - Ne mogu da te ne volim
Hit Records
- 7** **Zoran Jelenković** - Divlja ruža
Hit Records
- 8** **Maja Šuput** - Poljubi me kraj rijeke
Hit Records
- 9** **Sandi Cenov** - Marija
album: Sandiland, 2007. / Hit Records
- 10** **Antonija Šola i Gazde** - Milijun poljubaca
album: Zlatne žice Slavonije, 2008. / Zlatne žice Slavonije - Požega 2008.

pop&rock

- 1** **Toše Proeski** - Srećo ne krivi me
Hit Records
- 2** **Nina Badrić** - Dodiri od stakla
album: 07, 2007. / Aquarius Records
- 3** **Prljavo Kazalište** - Da mogu ispočetka
album: Tajno Ime, 2008. / Croatia Records
- 4** **Tony Cetinski** - Umirem 100 x dnevno
album: Ako To Se Zove Ljubav, 2008. / Hit Records
- 5** **Franka Batelić** - Pjesma za kraj
Hit Records
- 6** **Vatra** - Svjetla i sirene
Dallas
- 7** **Ruswaj** - Što će mi ljubav
Hit Records
- 8** **T.B.F.** - Data
Menart
- 9** **Luka Nižetić** - Ako uzmeš ljubav vrati
album: Na Tren I Zauvijek, 2008. / Menart
- 10** **Psihomodo Pop** - Domovine sin
Croatia Records

Naše cure osvajaju Mount Everest

U povodu Međunarodnog dana žena, potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor sastala se u nedjelju u sjedištu Hrvatskoga planinarskog saveza sa sudionicama hrvatske ženske alpinističke ekspedicije Mount Everest 2009. Ekspedicija će trajati od 23. ožujka do 31. svibnja, a čini je 11 alpinistica koje predvodi voditelj Darko Berljak. Cilj joj je osvojiti najviši planinski vrh svijeta, što do sada, prema Berljakovim riječima, nije uspjelo nijednoj ženskoj ekspediciji. Jadranka Kosor, koja je ujedno predsjednica organizacijskog odbora ekspedicije, alpinisticama je prenijela pozdrave premijera Ive Sanadera i zaželjela mnogo uspjeha najavivši da će, unatoč gospodarskoj krizi, biti osigurana potrebna financijska sredstva i pomoć sponzora.

Uručene nagrade "Grigor Vitez"

Nagrade "Grigor Vitez" za 2008. uručene su Stanislavu Marijanoviću za tekst i ilustracije u knjizi "Enciklopedija čudovišta" te Zdenku Bašiću za ilustracije u knjigama "Priče iz davnine" i "Novela od Stanca". Likovni umjetnik Ivan Antolčić primio je posebno priznanje "Zlatnu pticu" za vrhunska stvaralačka dostignuća i ugrađivanje najviših umjetničkih vrijednosti u slikovnice i knjige za djecu. Na natječaj za nagradu "Grigor Vitez" u 2008. stigle su 54 knjige i slikovnice s tekstovima 32 književnika, ilustracijama 26 likovnih umjetnika, što su objavila 22 hrvatska nakladnika. Svečanost dodjele održala se u Zagrebačkom kazalištu lutaka, koje sa Savezom društava Naša djeca Hrvatske dodjeljuje nagradu "Grigor Vitez".

Dalmacija: Umjesto nastave grudanje

Dalmatinsko priobalje potkraj veljače probudilo se pod snježnim pokrivačem debljine od dva do čak deset centimetara koliko je izmjereno u Zadru. Zbog snježnih padalina i otežanog prometa nastava u svim osnovnim i srednjim školama na području Splitsko-dalmatinske županije odgođena je potkraj veljače. "Danas se ne može održavati nastava jer veliki broj autobusa ne vozi pa mnogi učenici ne mogu doći na nastavu", rekla je Nansi Ivanišević, voditeljica Odsjeka za prosvjetu te dodala kako se nastava može održati u onim mjestima gdje se za to eventualno steknu uvjeti. Dok je snijeg odraslima stvarao probleme, učenici oslobođeni nastave zabavljali su se grudanjem.

Vinkovčani napravili najdulju kobasicu

U sklopu manifestacije pod nazivom "Dođi u Vinkovce" posjetitelji su mogli uživati u proizvedenoj najduljoj kobasici na svijetu, koju su mogli kušati. Kobasica je dugačka 530 metara i za njezinu pripremu utrošeno je 400 kg mesa. Proizvedena je na poljoprivrednom gospodarstvu "Ambar" Grge Krajine u Nuštru. U njezinoj proizvodnji sudjelovalo je 30-ak kuhara iz cijele Hrvatske. Sljedeće godine organizatori namjeravaju proizvesti kobasicu dugu čak 1.000 metara, koju će prijaviti za Guinnessovu knjigu rekorda, kako bi dobila i službeno priznanje. (Ž. Lešić)

ŠUME REPUBLIKE HRVATSKE najvrijednije prirodno bogatstvo

Republika Hrvatske ima gotovo 250 godišnju tradiciju u gospodarenju šumama na načelima racionalnosti, održivosti i potrajnosti. Gotovo 95% naših šuma su prirodne s velikim blagotvornim utjecajem na okoliš pa ne čudi što je Hrvatska peta zemlja u Europi po količinama pitke vode. Republika Hrvatska je šumovita zemlja, šumama i šumskim zemljištem prekriveno je čak 44% kontinentalne površine, a više od 80% šuma je u državnom vlasništvu kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. U 2002. godini Hrvatske šume d.o.o. dobile su akreditirani certifikat FSC za čitavu površinu od 2,0 milijuna hektara što je međunarodna potvrda da se našim šumama gospodari racionalno, dugoročno održivo i prema strogim ekološkim, socijalnim i ekološkim standardima.

Hrvatske šume su riznica biološke raznolikosti RH jer u njima nalazimo više od 260 autohtonih drvenastih vrsta i približno 4500 biljnih vrsta, dok je gospodarski značajno čak 60 autohtonih vrsta drveća. U našim šumama raste najvrsniji hrast lužnjak u svijetu. Za njega vrijedi uzrečica da je poput dragulja među biserima, posebice se to odnosi na slavonski hrast kod Vinkovaca. Hrvati su kroz povijest pokazali da znaju s drvom. Višestoljetna tradicija u preradi i obradi drva ima niz uspješnih primjera. Bačve francuskih vinara u prošlosti su često bile izrađivane iz slavonske hrastovina, a upravo naš *Quercus robur* krasi mnoge palače Južne Amerike. Parlamenti, crkve, prestižni hoteli i luksuzne vile u svojim promidžbenim materijalima danas ističu kako ih – pored niza drugih umjetnina i vrijednosti – krasi i hrast iz Slavonije.

Klimatske promjene uvjetovane ljudskom aktivnošću jedan su od najvećih izazova vremena u kojem živimo. Upravo su šume te koje smanjuju alarmantne količine ugljičnog dioksida u atmosferi. Tijekom jednog dana, jedan hektar šume veže oko 900 kg ugljičnog dioksida, a u isto vrijeme oslobađa oko 600 kg kisika. Zbog toga je potrajno gospodarenje, koje podrazumijeva korištenje šuma na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja već do stalnog povećanja drvene zalihe, garancija da će u blagodatima naših šuma uživati i budući naraštaji.

FAKU POVIJESNA MEDALJA U BIATLONU

Hrvatski biatlonac Jakov Fak (22) osvojio je brončanu medalju u utrci na 20 kilometara i ušao u povijest kao prvi hrvatski osvajač medalje u nordijskim disciplinama. Sve do zadnje serije od pet hitaca pucao je bez pogreške, a jedan promašeni hitac stajao ga je vjerojatno senzacionalne zlatne medalje. Za zlatnim legendarnim Norvežaninom Bjoerndalenom zaostao je 17 sekunda, a za srebrnim Nijemcem Stefanom samo tri sekunda. Fak je športsku karijeru počeo kao skijaš-trkač, a prije nekoliko godina prebacio se u biatlone.

FENOMENALNI EDUARDO

Eduardo da Silva proglašen je napadačem tjedna u FA kupu u izboru športskog portala Eurosport. Dudu je sve zadivio majstorskim golom petom te je utakmica završila pobjedom Arsenala 3 : 0 na stadionu Emirates protiv drugoligaša Burnleya. Osim izvrsne igre, Dudu je u ovom dvoboju nosio i kapetansku vrpču. Ovo je njegov treći pogodak u drugom nastupu nakon oporavka od teške ozljede. Izvrsne igre bilježe i drugi hrvatski reprezentativci, ponajprije Mladen Petrić i Ivica Olić u njemačkom HSV-u, te Ivan Klasić u Nantesu.

HAJDUK POBJEDOM PROTIV DINAMA NA 1. MJESTU

Nogometaši Hajduka pobjedom od 2 : 0 u vječitom derbiju protiv Dinama na Poljudu, nakon tri i pol godine došli su na 1. mjesto HNL-a. Derbi je obilježio loš nogomet, problematično suđenje, devet žutih i dva crvena kartona, dva prekida, tučnjava na tribinama, te 121 privedeni izgrednik. I dok u Splitu slave jer imaju najizglednije šanse za osvajanje prvenstva, u Dinamu je došlo do smjene trenera Marijana Vlaka. Novi trener je Krunoslav Jurčić, a Maksimir zbog športskih i financijski razloga napuštaju dvojica napadača, Tomo Šokota i Boško Balaban.

BARAKUDAMA TRI POBJEDE

Hrvatska vaterpolska reprezentacija pobijedila je u Dubrovniku Španjolsku s 11 : 8 u 3. kolu treće kvalifikacijske skupine Svjetske lige. Treću pobjedu u nizu, nakon slavlja nad Rusijom u Rijeci i Njemačkom u Šibeniku, izabranici Ratka Rudića osvojili su protiv najopasnijeg suparnika u skupini. Nakon tri utakmice u domaćim bazenima, Hrvatsku očekuju gostovanja; 14. travnja u Moskvi, 5. svibnja u Njemačkoj i 12. svibnja u Španjolskoj. Samo će prvaci skupina osigurati završni turnir Svjetske lige od 16. do 21. lipnja u Podgorici. Uoči utakmice protiv Španjolske, od reprezentacije su se službeno oprostili dosadašnji kapetan Zdeslav Vrdoljak, Frano Vićan i Mile Smoljaka.

POVIJESNI USPJEH ZADRA

Košarkaši Zadra izborili su plasman na Final Eight Eurokupu u Torinu nakon što su u odlučujućem susretu kod kuće pobijedili turski Türk Telekom s 94 : 86. Zadrani su treći put u posljednjih 20 godina ušli među osam najboljih u jednom europskom natjecanju.

Košarkaši Cibone izgubili su na gostovanju u Sieni od Montepaschia s 86 : 70 u susretu 5. kola skupine H Eurolige i oprostili se od prolaza u četvrtfinale.

ZAGREBAŠI NA KIEL, RUKOMETAŠICAMA TROFEJ

Rukometaši zagrebačkog Croatia osiguranja za ulazak u polufinale Lige prvaka igrat će protiv njemačkog Kiela. Nakon oba neodlučna rezultata protiv RN Loewena i iznenađujućeg poraza protiv francuskog Chambéryja na domaćem terenu, nakon kojeg se klub sporazumno rastao s trenerom Linom Červarom, klub su preuzeli nekadašnji njegovi igrači Senjanin Maglajlija i Mirko Bašić koji su ostvarili tri preostale pobjede; dvaput protiv Pivovarne Laško te u Francuskoj protiv Chambéryja. Ostala tri četvrtfinalna para su španjolski Ciudad Real i Veszprem, njemački dvoboj između Flensburga i HSV-a te ruski Čehovski Medvedi i njemački RN Loewen. Prve utakmice igrat će se između 26. i 29. ožujka, a uzvrat između 2. i 5. travnja.

KOSTELIĆ U BORBI ZA KRISTALNI GLOBUS

Ivica Kostelić dočekuje završnicu Svjetskog kupa u Aareu zajedno s Austrijancem Benjaminom Raichom kao vodeći u ukupnom poretku. Kostelić posljednjih mjesec i pol dana ima problema s bolnim leđima, a preuzeo je prvo mjesto 25. siječnja nakon kombinacije u Kitzbuehelu. No uoči slaloma u Garmisch-Partenkirchenu 1. veljače ozlijedio je leđa. Propustio je SP u Val d'Isereu, a na utrkama Svjetskog kupa nastupao je uz bolove i veliki oprez kako ne bi pogoršao ozljedu. Kostelić je do ozljede leđa bio u odličnoj formi. Osvojio je jednu pobjedu, pet puta bio na postolju te ostvario još pet plasmana među prvih deset. Nakon ozljede ostvario je samo jedan plasman među prvih deset, bio je 7. u superkombinaciji u Sestriereu.

TENISAČI DOČEKUJU SAD

Hrvatska teniska reprezentacija svladala je Čile s uvjerljivih 5 : 0 u susretu prvoga kola Svjetske skupine Davis Cupa, koji se igrao u Poreču. Nakon pojedinačnih pobjeda Marija Ančića i Marina Čilića prvog dana, te njihova zajedničkoga odlučujućega pobjedničkog boda u igri parova, bez izgubljenog seta su i Roko Karanušić i Ivo Karlović. Tako će se naši tenisači u četvrtfinalu susresti s reprezentacijom SAD-a. Četvrtfinalni dvoboj igrat će se od 10. do 12. srpnja u Hrvatskoj, a još nije odlučeno u kojem gradu te na kojoj podlozi, no zemlja se čini kao najbolji izbor.

NA KRAJU OTON

— Nažalost, u poduzeću će morati doći do značajnih otpuštanja, ali otkaz Štefu nikako ne dolazi u obzir!

Zagreb, 1999.
408 stranica

Zagreb, 2000.
322 stranice

ISELJENIČKI IZAZOVI DESETLJEĆA U GODIŠNJAKU HRVATSKE MATICE ISELJENIKA

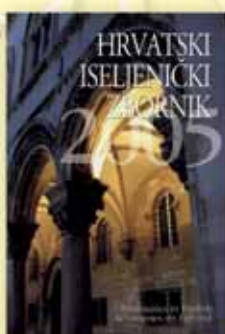
Zagreb, 2001.
374 stranice

Zagreb, 2003.
370 stranica

Zagreb, 2004.
310 stranica

Zagreb, 2002.
350 stranica

HRVATSKI ISELJENIČKI ZBORNIK
CROATIAN EMIGRANT ALMANAC
ANUARIO PARA LA EMIGRACION CROATA

Zagreb, 2005.
268 stranica

Zagreb, 2006.
357 stranica

10 SVEZAKA
3631 STRANICA
375 PRILOGA IZ 20 ZEMALJA

Zagreb, 2007.
442 stranice

Nakladnik: HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Publisher: CROATIAN HERITAGE FOUNDATION
Editorial: FUNDACION PARA LA EMIGRACION CROATA

Trg Stjepana Radića 3, Zagreb
www.matis.hr/zbornik
ISSN 1330-3724

Zagreb, 2008.
430 stranica